

De Moeial

Studententijdschrift van de Vrije Universiteit Brussel in samenwerking met BSG, Studiekring Vrij Onderzoek en Dienst Cultuur

Koerdisch Drama In De Miniemenkerk

We zijn een kijkje gaan nemen in de Miniemenkerk in hartje Brussel, gelegen op een steenworp van het Justitiepaleis. Daar is sinds 29 maart een hongerstaking aan de gang, 33 mannen en vrouwen vechten er voor hun verblijf in Europa. Deze vluchtelingen-hongerstakers zijn niet alleen. Heel wat landgenoten in verschillende opvangcentra (Dinant en het Klein Kasteeltje) zijn solidair met elkaar. In totaal zijn 133 personen in hongerstaking. Het is de tweede keer dat deze kerk door uitgeprocedeerden wordt bezet. Een eerste keer door Iraniërs in juni 2003. Uitgeprocedeerd wil zeggen dat ze bij elke aanvraag een negatief advies hebben gekregen. Wat dan nog rest is het land verlaten of een gedwongen terugkeer naar het land van herkomst. Turkije in dit geval.

In tegenstelling tot de jaren negentig waar men vooral Afrikaanse en Oost-Europese asielaanvragen had komt het leeuwendeel van de asielaanvragen tegenwoordig uit Centraal-Azië waar de transnationale crisissen hoog oplaaen de laatste jaren. Hongerstakingen vallen onder het klassiek arsenaal van geweldloos verzet. Het is een ultiem actiemiddel van de zwakke tegenover de sterke. Minister van Binnenlandse Zaken Patrick Dewael heeft van in den beginne het been stijfgehouden en houdt tot op vandaag vol dat hij niet toegeeft aan 'chantage'. De Koerden in de Miniemenkerk hebben besloten door te gaan, de biologische klok schrijdt voort... Sommigen hebben besloten door te gaan tot de dood... Ingeval van zo'n extreme afloop zou de verantwoordelijkheid stellig wegen op alle partijen die zich ontoegeeflijk hebben getoond. Politiek en humaan gezien kunnen de verantwoordelijke autoriteiten niet om die realiteit heen.

Deze wanhoopsdaden kunnen alleen maar

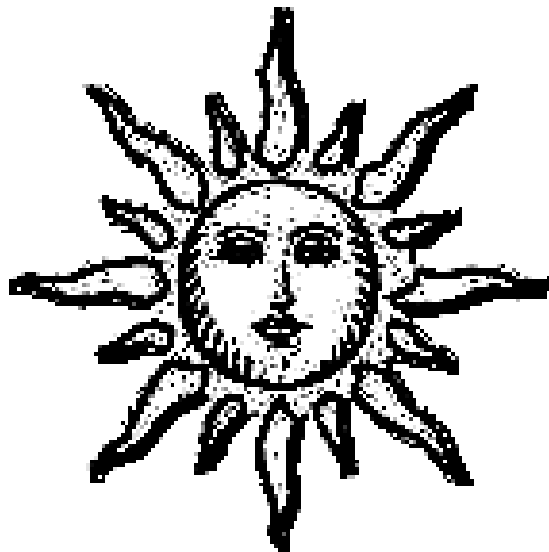
begrepen worden in het licht van het verleden en heden van dit opgejaagde berg-volk. Eeuwenlang leefden de koerden, met vele andere volkeren, in het multi-nationale Ottomaanse Imperium en in het Perzische Rijk. Zij waren verdeeld in stamgemeenschappen onder leiding van groot-grondbezitters en geestelijke leiders. Zeer vaak namen zij deel aan de oorlogen van hun sultans en sjahs, waarbij ze soms het toppunt van de macht bereikten. Getuige hiervan de wereldberoemde sultan Saladin (Salaah al-Dien Al Ayoubi), de legeraanvoerder van Koerdische origine die in het jaar 1187 Jeruzalem op de kruisvaarders veroverde. Er bestond dan ook heel lang geen ideologische behoefte om de Koerden cultureel of politiek te assimileren. Dat was ook niet nodig. De onderdanen van het Ottomaanse en Perzische imperium leefden in redelijk autonome religieuze en etnische gemeenschappen.

De Ottomanen (Turken) hanteerden het 'milletler-systeem'. Millet betekent religieuze gemeenschap. Zo kwam men tegemoet aan een vorm van religieus pluralisme waarbij iedere religieuze gemeenschap onder de jurisdictie van zijn eigen godsdienst viel.

Op het einde van de 19e eeuw werden de Koerden beïnvloedt door het westers nationalistisch gedachtegoed, dat de eigen cultuur en gemeenschappelijke lotsverbondenheid voorop stelde. De Koerdische natie ontwaakte.

De overwinnaars van de eerste Wereldoorlog, Frankrijk en Engeland, verdeelden het

Ottomaanse rijk gretig onder elkaar. Het vredesverdrag van Sèvres (1920) bepaalde dat de Koerden zelfbestuur en eventueel een staat zouden krijgen. Maar de nationalist o.l.v. Mustafa Kemal Atatürk besloten er anders over. Bovendien leeft dit bergvolk in de meest olie-en waterrijke gebieden die zowel de imperialisten als nationalist voor zichzelf opeisen waardoor miljoenen Koerden uit hun oorspronkelijke leefgebieden verjaagd en gevlucht zijn. Exit zelfbeschikkingsrecht voor de Koerden.

In de Arabische wereld gaf het Arabisch-nationalisme, de motor achter de dekolonisatie, steeds minder ruimte aan pluriformiteit ofschoon de Koerden wel overal in de regio tot hoge militaire en politieke posten kunnen doordringen. Vandaag de dag leven de Koerden verspreid over Irak, Iran, Syrië, Turkije en een aantal verspreide nederzettingen in Transkaukasië en Centraal-Azië. In Turkije heeft het leger nog steeds een grote invloed op de binnenlandse politiek (ondanks de gevoelige machtsafname op andere beleidsdomeinen, mede door het toedoen van de charismatische premier Recep Tayyip Erdogan). De Turkse Koerden leven vandaag de dag nog steeds onder schot.

De lijdensweg van de Koerden kwam na de tweede Golfoorlog (1991) op de internationale agenda. De Koerden bleken voor de zoveelste keer alleen interessant als zij zich keren tegen

een 'niet-meer-zo-bruikbaar-regime'. Tijdens de voorbereidingen van de derde Golfoorlog (2003) wisten de Amerikanen zich van meet af aan verzekerd van Koerdische steun. Een federaal Irak (relatieve autonomie), een Koerdische president (Jalal Talabani, symbolische functie) en zeven ministerposten (niet de sleutelposten) bracht dit op.

In Iran daarentegen hebben de Koerden altijd al een betrekkelijk grote culturele vrijheid gehad. Hier hebben ze zich altijd als Koerden mogen manifesteren wat elders niet kon.

Tenslotte dient gezegd te worden dat met de toetreding van Turkije in het verschieft, Europa zich niet meer afzijdig kan houden. Europa zou wel eens de smerigste handen kunnen hebben omdat de wapenverkoop aan Turkije gewillig doorgaat. De E.U. is totnogtoe nog niet afgekomen met structurele oplossingen om de problemen dus bij de wortels aan te pakken. Maatregelen om zoveel mogelijk te verhinderen dat vluchtelingen uit Turkije naar Europa komen zijn natuurlijk wel schering en inslag.

Om het met de woorden van de filosoof Slavoj Žižek te zeggen: "Mensenrechten zijn het douceurtje van de rijken aan de armen en rechtelozen. Het begrip mensenrechten is eigenlijk alleen gereserveerd voor 'onmensen'. Dit zijn mensen die buiten iedere politieke gemeenschap vallen: vluchtelingen en armen. Ze worden geholpen door humanitaire organisaties in naam van de mensenrechten, die in hen de verpersoonlijking zien van alle ellende in de wereld. Die doen ongetwijfeld goed werk maar bevestigen definitief dat de allerzwaksten zijn afgeschreven..."

*Bij het ter perse gaan van De Moeial en na een maand hongerstaking werd de protestactie op 29 april beëindigd. Onder politieke druk van coalitiepartner Sp.a en de franstalige partijen (CdH, Ecolo en PS) heeft Dewael een rechtstreekse ontmoeting met de Koerdische vluchtelingen moeten aanvaarden. Van collectieve erkenning zal geen sprake zijn, een vluchtelingen-statuuat wordt in sommige gevallen bekeken daar de dossiers die nog in behandeling zijn en met nieuwe elementen kunnen worden aangevuld. Zij die ook in beroep een negatief advies hadden gekregen krijgen twee maanden om te recuperen...

Martin Van Ganshoren

INHOUD

- P. 2 De Europese Grondwet
- P. 3 Flexibel Onderwijs
- P. 4 Shiva's Dochters
- P. 6 Moraliteit en Waarheid
- P. 7 Euro-Islam
- P. 8 Ideologiekritiek
- P. 9 Evengoed Gelul
- P. 10 Art Brussels
- P. 11 De Dikke VanDale
- P. 12 Ga Van Mijn Planeet!
- P. 14 De Tractor
- P. 15 De Lezersrubriek

DRAAI'S OM? P.16

Het getuigenis van Igriz Can

Kan je je even voorstellen?

Ik ben Igriz Can, ik ben Koerd uit Turks-Koerdistan.

Ben je politiek vluchteling?

Igriz: Laat er geen twijfel over bestaan dat alle koerden hier om politieke redenen zijn. Ook de 'andere' vluchtelingen kunnen als politieke vluchtelingen beschouwd worden, omdat 3600 van onze dorpen verbrand zijn geweest en omdat de repressie tegen ons volk tot op de dag van vandaag doorgaat. Verder zijn verdwijningen nog een alledaags verschijnsel. Ikzelf kom uit Mardin, gelegen in Turks Koerdistan, ik heb vijf jaar in Duitsland geleefd en ben nu al één jaar in België. In Duitsland hebben ze me na vijf jaar wachten op een antwoord uiteindelijk negatief beoordeeld en uitgewezen. Daarom heb ik opnieuw een aanvraag ingediend in België, die hebben ze na vijf maanden geweigerd.

Ik ben daarop in beroep gegaan en dat is ook mislukt.

Waarom kiezen jullie voor een hongerstaking?

Igriz: De meeste mensen die hier in de kerk zijn verblijven hier al tussen de 1 en zes jaar. We zijn allen uitgeprocedeerd en moeten terugkeren. Maar dat kunnen we niet omwille van de politieke situatie daar.

Samen met mijn gezin heb ik dus vijf jaar in

Duitsland gewoond, ik heb drie kinderen die daar geboren zijn. Ze praten Duits, ze zaten daar op school, hadden daar hun vrienden en nu moeten we weg. Ook in België zijn we nu afgewezen. Ik ben radeloos, ik weet niet wat er met me gaat gebeuren als ze me terugsturen.

Igriz bevindt zich links op deze foto

En met deze hongerstaking willen we onze penibele situatie beklemtonen, we willen opkomen voor onze rechten als menselijke wezens. Wij verschillen niet van de Belgen en de Duitsers. Wij willen ook gewoon werken en onze kinderen een toekomst bieden.

Heb je iets met de PKK te maken?

Igriz: Wij zijn sympathisanten van de PKK, zoals

bijna alle koerden trouwens, maar ikzelf ben lid van DeHaP (Democratische Volkspartij, een kartel van alternatieve progressieve krachten in Turkije)

Hebben jullie contact met hogere politieke instanties? Ik denk daarbij aan minister van Binnenlandse Zaken Patrick Dewael?

Igriz: Ja, vanavond (9 april) hebben we een afspraak met minister Dewael. Wij zijn heel hoopvol over de goede afloop van de onderhandelingen.

Heeft u misschien een boodschap voor de studenten van de VUB?

Igriz: De studenten zijn de verantwoordelijken van de toekomst, we willen hen wijzen op deze problematiek en de immigratiepolitiek. Die is ofwel afwezig ofwel schiet ze tekort. Er moet een internationale oplossing worden gevonden, op het hoogste politieke niveau. Men geneest geen kanker met een pijnstiller.

Wij willen dat onze rechten als mensen gerespecteerd worden. Er moeten duurzame oplossingen voor deze mondiale problematiek gevonden worden zodat een extreem geval als deze hongerstaking geen regelmaat zou worden.

Ik dank je voor dit interview en wens je veel sterkte toe.

Igriz: Bedankt

Martin Va Ganshoren

W at u hier nu in uw handen hebt, beste lezer, is alweer de laatste Moeial van dit academiejaar. De examens komen er alweer aan, en dus heeft niemand nog tijd om zich eens met iets werkelijks interessant bezig te houden. Geen nood. Ik kan u alvast verzekeren dat er in de buitenwereld evengoed geen zak gebeurt, en dat de wereld even dood is als het stinkende lijk van die kat die drie weken geleden overreden werd op één van de boerenpaadjes in mijn geboortestreek, en sindsdien mijn nachtkastje siert.

Maar ik wil toch nog eens een paar opmerkwenswaardige zaken onder de aandacht brengen. Laat ik maar dicht bij huis beginnen, bij onze eigenst VUB bijvoorbeeld. De Sociale Raad (SOR), u natuurlijk allen bekend, heeft alweer een tijdje geen bijeenkomsten meer gehouden. Al drie maanden om precies te zijn. In maart kwam er namelijk een rondzenden dat aankondigde dat de sociale raad voor die maand verdaagd werd omwille van het feit dat er zeer zware dossiers zouden behandeld moeten worden; en dat die dossiers nog niet afgewerkt waren. Men zou dan natuurlijk al snel in begin een nieuwe sociale raad verwachten. Tot aller verbazing kwam er echter een nieuw rondschrift, waarin stond te lezen dat er die maand geen sociale raad zou zijn omdat er geen agendapunten waren.

Ben ik dan de enige die hierbij denkt: 'hé, waar zijn die zware dossiers dan naartoe? Zomaar verdwenen? Het is zo dat onze VUB in een overgangsfase zit: er komt een nieuw systeem van studentenvertegenwoordiging aan, waarvoor opndertussen zelfs de mensen al verkozen zijn, maar men moet het spel dit jaar nog uitspelen met de vroegere structuur, waarin de studenten sterker stonden. En er staan wel degelijk enkele zware dossiers op de agenda: de verbouwing van de studentenkoten op de Nieuwelaan bijvoorbeeld, en of dat geld niet uit de studenten hun zak behoort te komen. Naar mijn idee probeert de VUB-overheid dus strategisch enkele agendapunten onder het tapijt te moffelen; zodat ze die problemen volgend jaar, wanneer de nieuwe structuur zal gekomen zijn, makkelijk naar haar hand kan zetten. Maar dat is natuurlijk maar mijn mening, en mensen zeggen me weleens dat ik paranoïde ben en mijn geest overspannen. Ik zie waarschijnlijk weer eens spinnen waar er niet eens stofwebben zijn?

Het lijkt anders wel een nieuwe trend om netelige problemen op te lossen de laatste tijd: men doet gewoon alsof ze niet bestaan. Zo heeft ook de Vlaamse Vereniging voor Studenten (VVS) besloten om dit jaar geen algemene vergadering te houden. Dit is een vergadering waarop iedereen aanwezig mag zijn, en waarbij dan normaal in gezamenlijk overleg de (ideologische) richtlijnen voor het komende werkingsjaar worden vastgelegd. Dat kwam het VVS echter niet zo goed uit: er zullen volgend jaar nog heel wat zaken veranderen in het Vlaamse hoger-onderwijsgebied, en de Vlaamse regering heeft (o.a. dankzij de hele rechterlijke affaire die VZW Universitas! heeft ontketend) haar officiële ideeën en schema's nog niet openbaar gemaakt. In plaats van zelf een ideologisch standpunt in te nemen, heeft het VVS dus besloten nog even te wachten met haar officiële programma, zodat dat naadloos kan aansluiten bij dat van de grote broodheer. En datzelfde VVS is dan dé vereniging in Vlaanderen die de studentenbelangen zou moeten verdedigen.

De wereld heeft een nogal vreemde draai genomen in het niet-zo-ver-ervolgen verleden, beste lezer, en het wordt tijd dat u daar zelf eens iets aan gaat doen, in plaats van steeds maar te kankeren op de mensen die het allemaal 'fout doen' in jouw ogen. Het heeft geen zin om af te geven op andere mensen, wanneer je daar zelf niets constructiefs tegenover stelt. En dan heb ik het niet over concrete voorbeelden en waarden voor de 'betere' maatschappij, want dat zou al even gewelddadig en kortzichtig zijn als de mensen die je zelf verwenst; maar dan heb ik het over een aanreiken van een constructief perspectief, een ondernemende geest, een openheid voor verandering...

Het Vlaamse hoger onderwijs wordt uitgehold, en de officiële verdediger van de studentenbelangen, zij die er dus over zouden moeten waken dat de uithollingsproces niet zomaar zijn gang kan gaan, ligt lui-lekker op haar reet voor alweer de allernieuwste aflevering van Temptation Island. Het wordt echter tijd dat die paar mensen die het er niet zomaar bij willen laten zitten, zich verenigen en zélf actie ondernemen. Want de tijd voor creatie is steeds weer - nu.

Bram Langmans

De Europese 'grondwet'

De neo-liberale staatsgreep

A lleen al het gebruik van de term grondwet is de mensen blaasjes wijsmaken. Een grondwet is voor alle duidelijkheid een interne, nationale *blueprint*. Dé basiswet die de fundamentele regels bevat betreffende de werking van de staat en de verhouding tot de burgers. Het is met andere woorden een plechtige akte waarmee een politieke gemeenschap zijn waarden en de productie van de wetten aan dewelke de gemeenschap zich onderwerpt definieert. De

heeft men links laten liggen! Zelfs de bepalingen over de betrokkenheid van de nationale parlementen bij de besluitvorming zijn achterin de grondwet (482 blz) in een protocol beland... Zelfs als je het deel met de fundamentele rechten vergelijkt met het sociaal charter van de Raad van Europa (1961) merk je een achteruitgang.. Om in een echt constitutioneel proces terecht te komen moet er eerst één Europees volk 'geboren' worden met een gemeenschappelijke lotsverbondenheid.

'grondwet' is eigenlijk een merkwaardige mix van algemene nietszeggende slogans, oude verdragteksten en een programma. Dit vormt een eerste belangrijke stap op weg naar dat federale Europa. En daar wringt nu net het schoentje want dit verdrag voldoet in de verste verte niet aan de normen om een Euro-Staat te creëren. Een federale constitutie zou een soevereine oorkonde moeten zijn met het uitdrukkelijk akkoord van de verschillende naties die Europa rijk is.

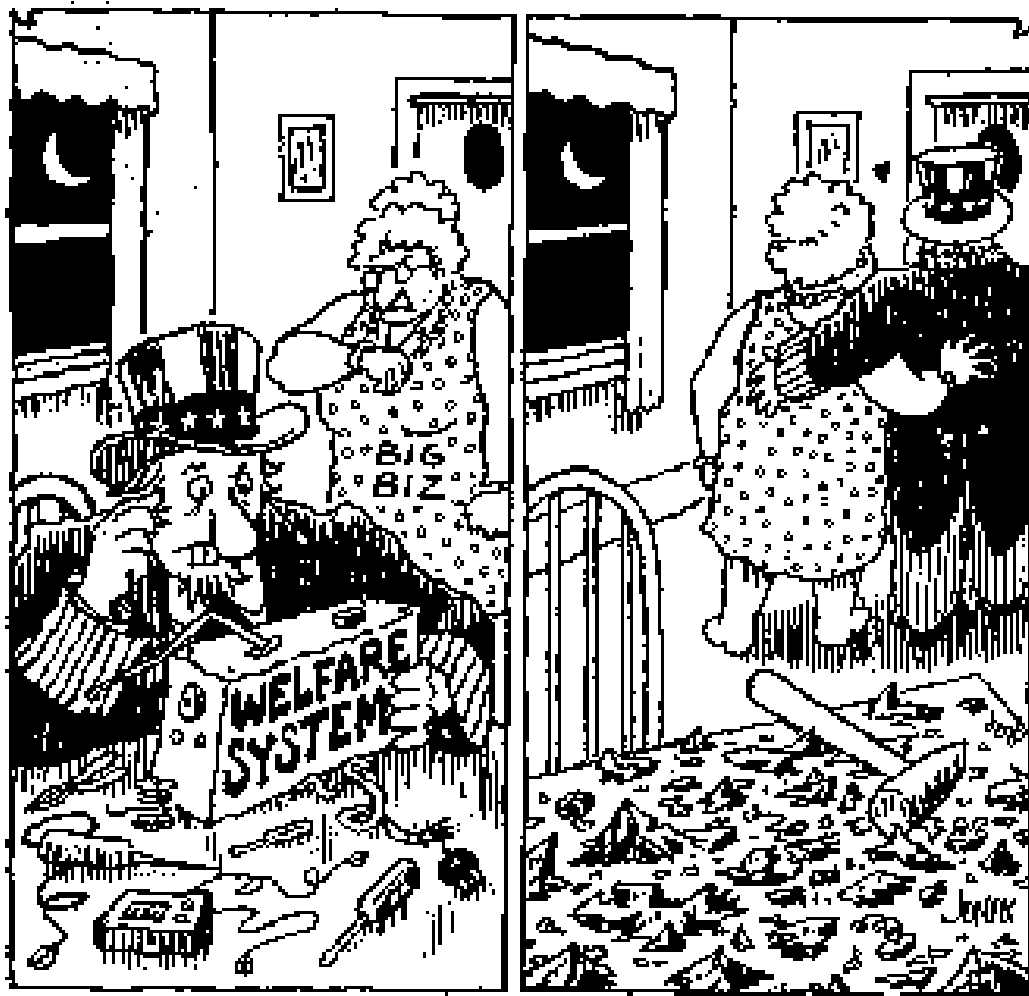
Bovendien zou het verdrag het recht op terugtrekking van een lidstaat moeten bevatten. Dit zou het idee valideren dat de lidstaten zelf heer en meester zijn over de constitutionele verdragen. Mochten alle lidstaten het verdrag ratificeren (bekrachtigen) dan treedt het verdrag in werking en in een Europa met 25 of meer lidstaten zal het ontzettend moeilijk zijn om wijzigingen aan te brengen in het document.

De Europese Unie dreigt een politiek-juridische kooi te worden. Deze economische reus in handen van technocraten is het instrument dat de democratie dreigt te vernietigen. Ze reduceert haar onderdanen tot economische pionnen zonder politieke daadkracht. We zijn al bedrogen geweest met de euro: men had ons voorgehouden dat er geen prijsstijgingen zouden zijn. Nu wil men ons definitief strikken met deze 'grondwet'. De Europese samenwerking zoals die nu vorm krijgt is geen project van de burgers maar van richtlijnen uit 'Brussel'. Richtlijnen met privatiseringen als het kloppende hart. Op het sociale vlak heeft Europa al die lange jaren geen bal gepresteerd. In de nieuwe grondwet wordt de marktwerking voorgeschreven als enig economisch en sociaal ordeningsmiddel. De vrees voor oneerlijke concurrentie en antisociale gevolgen is dus wel degelijk gegrond. En dit is geen extreemrechtse of extreemlinkse praat.

De Europese grondwet maskeert de politieke intentie gelieerd aan een ultraliberale inhoud. Het is een soort ideologische staatsgreep. Dat de Eurosceptis de afgelopen maanden enorm de wind in de zeilen heeft gekregen is geen slechte zaak. Het is gezonde Eurosceptis. Want wantrouwen heeft zin wanneer het op zijn plaats is, en dat is het geval als vertrouwen gelijkstaat aan dwaasheid.

Vele voorstanders van de grondwet verwijten de tegenstanders dat ze kiezen voor nationale in plaats van internationale solidariteit. Dit is populistische onzin. Het federalisme is niet de enige vorm van internationale solidariteit. Verhalen dat Europa in elkaar zal storten als deze grondwet niet wordt aangenomen raken kant noch wal. Daarom is tegenstemmen de enige manier opdat men de vorm en inhoud van deze grondwet zou kunnen heroverwegen. Een stem tegen de grondwet is geen stem tegen Europese samenwerking.

Martin Van Ganshoren

grondwet is aldus een concrete manifestatie van de democratie. Nu, deze Europese 'grondwet' wordt formeel het verdrag tot vaststelling van een grondwet genoemd. Het is een verdrag. Een verdrag is een overeenkomst die staten onder elkaar sluiten. Op het internationale vlak dus. Verdragen nemen een hogere plaats in in de juridische waardenhiërarchie en staan dus boven de nationale grondwetten van de staten die een overeenkomst sluiten. Door de instelling van deze 'grondwet' via een verdrag is de democratie geweld aangedaan, want een grondwet vereist strenge parlementaire procedures waarbij men de algemene volkswil niet kan omzeilen wat hier *wel* is gedaan. De Europese conventie die deze 'grondwet' vorm gegeven heeft, wordt vergeleken met een constituant en dit is gewoonweg onzin. Een constituant vloeit voort uit de volkswil. Het zijn de nationale parlementen en het Europees parlement die het volk vertegenwoordigen. Deze

Dit lijkt zo ver weg, vooral na de uitbreiding van Europa met tien nieuwe lidstaten en er staan er nog drie op de wachtlijst (Roemenië, Bulgarije en Turkije). De gemeenschappelijke belangen blijven gelimiteerd tot de gemeenschappelijke commerciële belangen. Het akkoord over deze 'grondwet' werd op 18 juni 2004 op de vergadering van de Europese Raad bereikt. Deze werd op 29 oktober ondertekend door deze Raad en de ministers van Buitenlandse Zaken van de lidstaten.

Eigenlijk hopen de regeringen met dit constitutioneel verdrag hun politieke macht te consolideren door hun ideologische voorkeur aan alle volkeren van Europa op te dringen. Nu het proces van economische integratie zo goed als voltooid is, maakt de elite van Europa zich op om serieus werk te maken van de politieke federalisering van Europa. De Europese

Lezersbrief

Project b*: openstaan voor kunst

Brussel, van de Heizel naar Centraal in 15 minuten. Mijn bezoek aan Art Brussels zit erop. Na een hele dag door hedendaagse kunst te hebben geslenterd begeef ik mij door de gangen van de metro naar de daarop volgende gangen van de trein. Onderweg kom ik daklozen en straatmuzikanten tegen, mensen die met hun harmonica of hun stem een hotdog bijeen proberen te *djngelen*. Hun one-man-performance gaat onopgemerkt voorbij, het irriteert sommigen zelfs, maar vijftien minuten verderop wordt voor het creatieve exploit van een kunstenaar duizenden euro's geboden door een stel in maatpak en avondkledij. Ook hier kijken sommigen verveelt toe. "Kunst is verspilling, kunst dient tot niks".

Natuurlijk denkt u daar niet zo over, want u bent een weldenkend mens. Net zoals u graag kunst aanschouwt, zo geeft u al eens geregeld een centje aan de straatmuzikant, misschien minder graag.

U, net zoals alle andere trouwens, staat open voor alles. Openstaan is *chique*, conservatief zijn is *out*. Kunst is geen verspilling, het is een doel.

En toch, we fronsen meer dan regelmatig onze wenkbrauwen bij het zien van bepaalde kunstwerken. Stiekem vragen we ons af waar de esthetische waarde gebleven is van een "projjes kunstwerk". Licht het in onze natuur om open te staan, of zijn we gewoon allemaal toch net iets conservatiever dan we zouden willen? De tennismuur van Ann Veronica Janssens wordt dagelijks bezocht en gebruikt als een squashmuur, maar hij staat in een beeldenmuseum. Ongetwijfeld overstijgt hier de ongelooflijke conceptuele vindingrijkheid de esthetische, maar de intellectuele inspanning om dit als kunst te aanvaarden wordt steeds zwaarder. Het wordt steeds moeilijker om open te staan. Project b* nodigt u uit!

Sta open voor alles maar omarm niet alles. Laat

de kunst zich ontdoen van zijn elitaire poepchique décollé-milieu en neem plaats in het hart van de kunst. Denk voor uzelf en over kunst. Project b* nodigt u uit om vanaf het volgend academiejaar de kunst te ontleden. U hoort nog van ons!

Carl Jacobs, juni 2005.

Hoe flexibilisering democratisch onderwijs onderuit haalt...

Hou jullie schrap! Na de invoering van de BaMa-structuur, de invoering van de flexibilisering van het hoger onderwijs! U wist het nog niet? Wel dan weet u het nu: vanaf volgend academiejaar (2005-2006) gaat de tweede stap van de vernieuwing van het Belgisch hoger onderwijs van start. Maar wat houdt die nu precies in en wat zijn diens gevolgen?

Tot en met dit academiejaar schreef je je in voor een studierichting met een (semi)vast curriculum: je volgde elk jaar een aantal vooropgestelde lessen (waarvan mogelijk enkele keuzevakken) voor een totale waarde van 60 studiepunten. Aan het eind van elk semester volgden blok en examens, waarvoor je hopelijk glansrijk slaagde. Indien je echter niet zoveel zin had gehad in leren, een bepaald vak niet echt je ding was geweest of je net die ene aartsmoeilijke vraag had getrokken, kreeg je nog een beetje respijt. Je mocht namelijk maximum 2 buispunten halen (twee negens of één acht) verspreid over een heel jaar. De occasionele zeven werd ook nog door de vingers gezien en de behaalde vrijstellingen waren gedurende drie jaar geldig.

Maar dat behoort begin oktober allemaal tot het verleden, dus vergeet die oude koek al maar. Vanaf volgend jaar kan je bij het inschrijven voor een bepaalde 'richting' kiezen tussen drie contracten: Een diplomacontract lijkt het meest op de oude manier van werken: de student volgt lessen en legt de examens af. Welke lessen hij of zij volgt hangt af van een tweede keuze: het door de onderwijsinstelling voorgestelde jaarprogramma volgen of een zelfgekozen, individueel traject samenstellen?

Als een student niet het hele jaarprogramma wilt volgen, maar slechts enkele vakken, kan hij/zij een creditcontract afsluiten. Dit is eigenlijk een contract voor het totaal aantal studiepunten van de lessen die de nijvere boekenwurm wilt volgen. Als die nijvere boekenwurm echter niet zo graag naar de les gaat, kan hij of zij een examencontract afsluiten: hij of zij mag dan aan de examens van de gekozen vakken meedoen, maar niet naar de lessen gaan.

De verscheidene onderwijsinstellingen kunnen de contracten zelf zo flexibel invullen als ze willen: de KUL houdt het i.v.m. het diplomacontract bij een jaarlijks programma van 60 studiepunten, terwijl de Ehsal het flexibeler ziet: je kan een normaliter vier jaar durende studie volbrengen in minimum drie jaar en maximum acht jaar.

Maar daar stoppen de veranderingen niet, hoor: er zijn ook nog de EVC's en EVK's! Nog meer afkortingen, denkt u? Inderdaad. (Ik ben er persoonlijk van overtuigd dat er een ongeschreven regel bestaat in het hoger onderwijslandschap die zegt dat een instelling veel afkortingen moet gebruiken voor die als volwaardig wordt aanzien.) EVC staat voor Elders Verworven Competenties, wat erop neerkomt dat je reeds opgedane werkervaring kan omzetten in gedeeltelijke of volledige vrijstellingen. EVK's staat dan weer voor Elders Verworven Kwalificaties, of het omzetten van eerder gevolgde (onofficiële) cursussen in vrijstellingen. Om hiervoor in aanmerking te komen moet de student een dossier

afgeven aan de associatie van de onderwijsinstelling waar hij of zij zich wenst in te schrijven. Een validerende instantie zal dan beslissen over het dossier.

Ook het aantal buispunten die een student zich kan veroorloven verandert vanaf volgend jaar (de

onderwijsinstelling beslist hier zelf over). Ook de regeling in verband met de eindbeoordeling hangt van de voorkeur van de instelling af: wordt de student voor elk vak afzonderlijk beoordeeld of voor het totaalpakket door de student gevolgde lessen (zoals nu het geval is)? Je kan trouwens je jaar niet meer 'bissen' of 'trissen', maar enkel je vakken. Hoe dat dan zit met de huidige regel dat je niet meer dan drie keer éénzelfde jaar aan éénzelfde onderwijsinstelling mag volgen, is nog onduidelijk.

De oplettende lezer zal het zich zeker al hebben afgevraagd: hoe zit het dan met de inschrijvingen? Als je nu kan kiezen OF je lessen volgt en zo ja, HOEVEEL, dan kunnen de inschrijvingsgelden toch niet hetzelfde zijn voor elke student? Neen, inderdaad niet. Het bedrag dat de student in het begin van het jaar aangerekend zal worden hangt af van de totale hoeveelheid studiepunten waarvoor hij of zij zich inschrijft. De kostprijs wordt als volgt samengesteld: een vast bedrag van

maximum 55 euro plus een variabel gedeelte van maximum 7,5 euro per studiepunt. Zou deze regeling reeds bestaan zou ondergetekende (voltijds ingeschreven niet-beurs student) dit jaar minstens 660 euro en maximum 1110 euro hebben betaald. Eens wat andere koek dan de 500 euro die van mijn ouders' bankrekening ging in

september. En dit als je het 'modeltraject' zou volgen en niet een eigen selectie zou maken, wat nog duurder zou uitkomen.

In onze maatschappij zoals hij nu is, wordt een afgestudeerde nauwelijks nog als 'volwaardig' gezien als hij niet meerdere diploma's heeft of toch ten minste één Ma-na-Ma opleiding heeft gevolgd. (Een Ma-na-Ma opleiding is hetzelfde als de vroegere postgraduat.) Als je dan bedenkt dat het plafond voor inschrijvingsgelden voor een dergelijke opleiding is vastgelegd op 25.000 euro, is de veronderstelling dat weinigen dit nog zullen kunnen bekostigen geen hersenspinsel van een zieke, wereldvreemde geest.

Hoe zit dat dan met de vroeger o-zo-verheven democratisering van het onderwijs? De bevoegde instanties (of de heren achter de schermen?) lijken het woord nooit te hebben gehoord, het te zijn vergeten alsof het iets ongehoords is. Om maar niet te zeggen dat men het naar de verdomhoek verbannen heeft na er nog eens goed op gespuwd

te hebben. Dit is toch wel heel merkwaardig, omdat net zij tot die generaties behoren die volop van Nederlandstalig, betaalbaar onderwijs hebben kunnen genieten!

Onder leiding van LOKO (Leuvense Overkoepelende KringOrganisatie) wou de Vereniging Vlaamse Studenten (VVS) de democratisering dit jaar nog uit hun statuten halen, er wordt niet meer over gesproken op universitaire congressen, noch in het politieke discours,... Wordt een democratisch onderwijs dan niet meer gezien als een noodzakelijk iets om een democratische staat de behouden? (Democratie houdt in dat mensen zich informeren, hoger onderwijs is een bron van informatie, als deze niet meer toegankelijk is voor iedereen kunnen zij die zich hoger onderwijs niet kunnen veroorloven, zich ook niet meer te goed doen aan deze informatiebron.) Of gewoon als iets dat normaal is omdat alle mensen dezelfde kansen horen te krijgen (of alleszins de mogelijkheid tot dezelfde kansen).

Ik geef toe dat de cijfers bewijzen dat de democratisering van ons onderwijs mislukt is, maar daarom moet men er nog niet vanuit gaan dat democratisch onderwijs helemaal geen nut heeft. Noch dat democratisering op zich niet haalbaar is. De cijfers bewijzen enkel dat de in het verleden aangewende methodes om voor iedereen toegankelijk onderwijs te verschaffen, niet hebben gewerkt. (ter referentie: heden ten dage hebben kinderen van arbeiders 1 kans op 40 om een diploma hoger onderwijs te behalen, t.o.v. 1 op 4 voor kinderen van managers)

Uit een recente studie van het Educational Policy Institute (EPI) blijkt reeds dat het Belgische onderwijs bij de goedkoopste van de vijftien onderzochte OESO-landen vertoef, maar ook het meest elitaire is. Verhoogde prijzen zal het Belgisch onderwijs enkel elitairder maken, wat geen enkele student (arm of rijk), noch onze samenleving ten goede komt. Men kan als tegenargument hiervoor gebruiken dat de V.S. (volgens hetzelfde onderzoek) het minst elitaire hoger onderwijs verschaft, maar dit is slechts schijn. De universiteiten van de Verenigde Staten verschaffen algemeen gezien inderdaad onderwijs aan de meest diverse groep studenten, maar dat onderwijs heeft een veel lagere kwaliteit dan bij ons. Hun enkele héél goede universiteiten (die veel beter onderwijs verschaffen dan de onze), zijn helemaal niet toegankelijk voor studenten uit alle klassen, enkel voor deze die over bankrekeningen beschikken waar jij en ik enkel over kunnen dromen.

Hogere inschrijvingsgelden kunnen niets oplossen, enkel ons onderwijs elitairder maken, met als gevolg dat de breuk tussen arm en (zeer) rijk steeds groter zal worden. Want enkel de zeer rijke Belgen zullen toegang hebben tot ons (goede) onderwijs. De toekomstige inschrijvingsgelden zijn namelijk van die aard dat zelfs de middenklasse drie keer zal nadenken eer hun zonen en dochters de kans te geven om te kunnen studeren.

Laetitia Van der Venet

Holocaustinflatie

Ofschoon de belangrijkste memoires van holocaustoverlevenden onmiddellijk na de tweede wereldoorlog werden geschreven, zoals het boek van Primo Levi, begon de belangstelling voor de gruwelen van de holocaust pas twee decennia later. De oorzaak is een politiek besluit. Er mocht niet meer worden gepraat over de holocaustgruwelen om het bondgenootschap van de VS en het nauwelijks gedensificeerde Duitsland niet te verstoren. Hier kwam verandering in na de Zesdaagse oorlog in 1967 die Israël uitvocht met buurlanden Egypte, Syrië en Jordanië. De verpletterende Israëlische overwinning leidde tot de bezetting van de Gazastrook, de Sinai, de Westelijke Jordaanoever en de Golanhoogte. Israël had haar overmacht bewezen in de regio en werd het Amerikaanse koninginnenstuk op het schaakbord van het Midden-Oosten. Sindsdien is AIPAC, de belangrijkste en machtigste joodse lobbygroep in de VS, en samen met haar het World Jewish Congress en de Antidefamation League, ontzagwekkend rijke joodse organisaties in de VS, de holocaust als een politiek wapen beginnen gebruiken om Israël en haar expansiedrang te

verdedigen. Deze joodse groepen met uitzonderlijk veel geld hebben een immens grote invloed op het buitenlands beleid van de VS. Uitzonderlijk veel macht dus.

De jodenholocaust, het gevolg van het eeuwenoude Europese antisemitisme, is een afschuwelijk hoofdstuk in de Europese geschiedenis. Maar door van 'het eeuwige irrationele antisemitisme' een dogma te maken, tracht men nu ook het Israëlisch-Palestijns conflict hieronder te categoriseren. Mijn complimenten. Het is gewoonweg waanzin te beweren dat het 'antisemitisme' van de Palestijnen geen rationele grondslag heeft. Heeft het vijandschap niet te maken met wat de joodse staat zelf aanricht? Door het Palestijnse verzet te bestempelen als antisemitisme probeert men de joden boven elke kritiek te verheffen.

Tijdens de viering die kaderde in de 60e verjaardag van de bevrijding van Auschwitz stelde de Israëlische premier Ariel Sharon (Likud) dat Israël de enige garantie is voor het voorkomen van een nieuwe holocaust en dat joden alleen op andere joden kunnen vertrouwen. Israël stelt zich voor als de 'morele erfgenaam' van de miljoenen

slachtoffers. Het tegendeel is waar! In eerste instantie omdat de zionistische beweging (het zionisme is een mengeling van nationalisme en kolonialisme, de ideologie achter de creatie van de staat Israël op historisch Palestina) in de jaren dertig bondgenoot was van de nazi's! Een voorbeeld van zulk een joodse fascist is Menachem Begin (Likud) die later premier zou worden van Israël. Dit bondgenootschap heeft geduurd tot 1941. Ten tweede omdat deze 'morele erfgenaam' van slachtoffers van genocide de rechten van de Palestijnen, die gebaseerd zijn op tientallen VN-resoluties en het internationaal recht, met de voeten treedt. Discriminatie werd geïnstitutionaliseerd, een apartheidsbeleid wordt gevoerd en zelfs geëxporteerd.

Men gebruikt de holocaust als dekmantel om immuun te zijn voor kritiek. Men had zich geen betere manier kunnen bedenken om onphoudelijke staatsterreur te legitimeren. De miljoenen nazislachtoffers worden afschuwelijke oneer aangedaan en gereduceerd tot een machtig politiek en ideologisch wapen in handen van de Verenigde Staten en Israël. De Verenigde Staten hebben samen met hun

imperiale voorgangers Frankrijk en Engeland de smerigste handen van de 19e en 20e eeuw. Voor een 'holocaustdeflatie' zou een museum gewijd aan de Indianenholocaust (de uitgeroeide native Americans) een grote stap voorwaarts betekenen wat de geloofwaardigheid van de VS betreft. De geschiedenis (ver)oordeelt.

Martin Van Ganshoren

De Zeven Gezichten Van Shiva

Of hoe de heerser priester werd...

Sinds de Franse Revolutie, en misschien nog wel meer sinds de politieke hervormingen van Napoleon, is de gehele westerse wereld langzaam gedemocrateerd geworden. In vele landen, zoals bijvoorbeeld in ons kleine België, zijn de instituten van het ancien regime blijven verder bestaan, zij het vaak enkel nog in symbolische vorm. Denk daarbij bijvoorbeeld aan het koningshuis of de kerk. Het is duidelijk dat de kerk in bepaalde delen van de wereld nog een veel grotere wereldse invloed uitoefent dan bijvoorbeeld de koning dat in België nog kan doen. Toch kan men stellen dat de vroegere overheersing door kerk en adel in het tegenwoordige westen langzaam vervangen is geweest door de overheersing van een nieuwe groep mensen met nieuwe prioriteiten. Zo heeft het systeem van de kapitalistische democratie zich hand in hand met de industrialisatie verspreid over grote delen van de wereld. Het is geen toeval dat het juist dit systeem is geweest dat zich samen met de verspreiding en steeds verdere evolutie van de technologie heeft verbreed. Maar vooraleer daar dieper op in te gaan wil ik eerst een kort historisch zijstapje maken.

De eerste samenlevingsvorm van de mens bestond uit kleine groepen nomadische voedselverzamelaars. Deze groepen werden meestal verbonden door bloedverwantschap en waren relatief egalitair gestructureerd. Dit wil niet zeggen dat er geen leiderschap in de groep bestond, maar in het algemeen werden beslissingen in gezamenlijk overleg genomen en autoriteit was gebaseerd op capaciteit. Er bestonden dus nog geen sociale instituties. In zulke groepen bestond er ook geen echte arbeidsdeling: in principe verzamelde iedereen, die daartoe fysiek in staat was, voedsel voor de groep. Zo een 8500 jaar voor onze jaartelling begon de mens echter zelf voedsel te produceren. Er wordt, op basis van archeologische vaststellingen, algemeen aangenomen dat sommige groepen mensen in het gebied rond de Tigris- en Eufrat-valleiën 500 jaar eerder sedentair konden gaan leven doordat er zich op die plaatsen een rijke overvloed van wilde graangewassen en andere voedselsoorten bevond. Het werd dus mogelijk een voldoende grote hoeveelheid voedsel te verzamelen binnen een beperkt gebied rond de nederzetting. Vanaf dan zou de mens langzaam wilde gewassen en diersoorten gaan domesticeren.

Een belangrijk gevolg van deze overgang van een nomadische naar een sedentaire levenswijze was de groei in bevolkingsdichtheid: antropologische studie's hebben aangetoond dat de gemiddelde duur tussen twee kinderen bij nomaden ongeveer vier jaar bedraagt, terwijl die bij sedentaire volkeren twee a twee jaar en half bedraagt. Dit wil zeggen dat een moeder die rondwerft haar kind ongeveer vier jaar met zich meedraagt, vooraleer aan een nieuw kind te beginnen, omdat een kind in zulke omstandigheden meer bescherming nodig heeft dan wanneer het veilig in een dorp kan opgroeien. In een dorp dat aan eigen voedselproductie doet kan men echter ook meer voedsel produceren, en kan men dus ook meer monden voeden.

Het blijkt dan alweer in rijke en vruchtbare streken te zijn geweest dat de eerste gemeenschappen ontstonden die een voedseloverschot konden produceren. Het voedsel kon worden opgeslagen en bewaard voor mindere periodes, maar er kon ook een arbeidsdeling ontstaan, waarin bepaalde personen zich konden voeden met een deel van het voedsel dat de landbouwers produceerden, terwijl zijzelf zich met iets anders konden gaan bezighouden. Vanaf dit moment doet dan ook de structurele machtsongelijkheid haar intrede in de menselijke samenleving. Er ontstaan priesters, irrigatieopzichters en belastingssinnners (oorsponkelijk vaak nog taken die allemaal door dezelfde persoon werden uitgevoerd). Deze kleine elitaire subgroep van de samenleving zou al snel haar maatschappelijke positie versterken door bijvoorbeeld de uitvinding van het schrift (oorsponkelijk ontwikkeld als hulpmiddel voor

het innen van de belastingen en het handeldrijven - het is belangrijk stil te staan bij het feit dat handeldrijven oorsponkelijk ook een activiteit was die voorbehouden was aan diezelfde kleine elite die zich niet rechtstreeks met voedselproductie hoefde bezig te houden). De elite werd dus geïnstitutionaliseerd en er werden middelen bedacht om het voortbestaan van deze instituten in de toekomst te garanderen. Merk in verband hiermee ook op dat de eerstvolgende toepassing van het schrift een tijdje later propaganda voor het leiderschap en de religie zou worden. Het is trouwens ook altijd zo geweest dat het politieke leiderschap en het religieuze hand in hand zijn

gegaan: het waren meestal de priesters die in opdracht van de heerser (of ook wel eens in opdracht van zichzelf) de belastingen ontvingen, die irrigatiesystemen beheerden - merk op welk prachtig drukingsmiddel ze dus ook meteen in handen kregen om er voor te zorgen dat niemand zich aan de belastingplicht onttrok! -; terwijl ze op hun beurt het heersen van de heerser legitimeerden door er een goddelijke draai aan te geven.

Het is in dit verband wel eens geopperd dat politieke centralisatie zou ontsproten zijn uit de nood aan het beheeren van een irrigatiesysteem, omdat de bevolking plots bedacht had dat ze zo meer voedsel zou kunnen produceren. Vanuit die hypothese wordt dan structurele machtsongelijkheid beschouwd als een gevolg van (het ontstaan van) de technologie. Archeologisch onderzoek heeft echter aangetoond dat de evolutie zich andersom heeft afgespeeld: door voedselproductie ontstonden dichtbevolktere gemeenschappen die tenslotte een voedseloverschot zouden gaan produceren, dat voedseloverschot werd gebruikt om een systeem van arbeidsdeling mogelijk te maken, waarbij er eerst en vooral een elite van bestuurders werd gecreëerd die zich met gespecialiseerde taken kon gaan bezighouden, en het is dan pas een tijdje later dat er door die elite irrigatiesystemen werden opgericht, (alook tempels of grote monumenten en gemeenschapshuizen). De structurele machtsongelijkheid ontstond dus voor de technologie, en de technologie blijkt een middel om die ongelijkheid te institutionaliseren en te legitimeren.

Laat ik nu even een sprong van enkele duizenden jaren maken. Met de Franse Revolutie wordt de macht, die tot dan toe in de handen was van kerk en adel, veroverd door de klasse van de burgerij. Waar de kerk en de adel hun geld hoofdzakelijk verdienden door het van de arme boeren en hogergenoemde burgerij af te pakken (om het vervolgens in sneltempo te verbrassen aan alles wat met decadentie in verband gebracht kan worden), verwerfde deze burgerij haar geld dankzij haar bezigheden in de handel en industrie. Zij had dus een enorm voordeel ten opzichte van kerk en adel in het feit dat ze de gewone bevolking niet rechtstreeks uitbuitte. Integendeel: ze gaf de mensen werk, en door dat werk konden die mensen af en toe zelfs iets kopen van de producten die door dat werk ontstonden. Daardoor kon de burgerij dan ook de steun verwerven van de gewone bevolking toen ze in opstand kwam tegen het ancien regime, met de alombekende gevolgen. Merk in dit verband trouwens op dat ook hier de technologie als een middel heeft gediend om de nieuwe macht te kunnen institutionaliseren en

legitimeren. Als het ancien regime niet tot decadentie was verval, maar er integendeel over had gewaakt het monopolie over de technologie te behouden, zoals vroeger altijd het geval was geweest; had de burgerij zich niet van die technologie kunnen meester maken. Als de adel zich had beziggehouden met het opzetten van manufacturen en fabriekjes, in plaats van zich te verliezen in geweldige zuip- en braspartijen; had er nooit een klasse als de burgerij kunnen ontstaan. Maar daar heeft de geschiedenis dus anders over beslist.

Het mag duidelijk zijn dat de belangen van deze burgerij het best gediend konden worden door de

uitzondering hoefde te zijn, mocht aan dat gevoel niets afdoen. De Kapitalistische Parlementaire Democratie was definitief geboren. Een tijdlang kon het groot-kapitaal op die manier de uitbuiting steeds verder doorvoeren, en het hielp daarbij natuurlijk dat ze ondertussen het quasi-monopolie op wapens hadden weten te verkrijgen...

Nu is het echter zo dat het systeem van de winstmaximalisatie, dat dus de drijfveer vormde achter de moderne westerse 'democratie', een eigenaardigheid vertoont. Het systeem is namelijk helemaal aangewezen op expansie om zichzelf te kunnen handhaven. Er moet namelijk steeds méér winst gemaakt worden. Een tijd lang kon het systeem geweldig bloeien, wat vooral ook te danken was aan de toenmalige kolonisatie. Er werden goedkope grondstoffen aangeboord, goedkope werkkrachten gevonden en men voerde de arbeidsdeling op tot men mensen als machines telkens dezelfde handeling liet uitvoeren aan een lopende band; kortom, de productie werd opgedreven en de kosten werden gedrukt, dus de winst werd steeds groter. Al snel produceerde men zo echter meer producten dan er rijke mensen waren om die dingen te kopen. Het kapitalisme stortte zich in haar eerste grote crisis. Gelukkig kwam de briljante econoom Keynes toen op een idee: 'Als de mensen meer geld

verdienen, dan kunnen ze meer zaken kopen. Als ze meer zaken kopen, worden wij daar weer rijker van. Als wij meer geld in omloop brengen door de lonen te verhogen, dan komt er nog meer geld naar ons!' Het kapitalisme was dus over haar eerste grote crisis heen. De afzetmarkt expandeerde en het principe van de winstmaximalisatie werd gehandhaafd. De levensstandaard van de westerse mens steeg een heel pak wat het materiële betreft. Generaties volgden elkaar op en al snel werd de luxueuze manier van leven een vanzelfsprekendheid, en iedereen was dus weer tevreden.

De pret kon echter niet blijven duren. Zoals een russische econoom al jaren eerder had voorspeld met zijn kondratiev-curves, volgden de economische crisissen binnen het westerse systeem elkaar steeds sneller op, en bovendien kwam daar ook nog eens het protest bij dat aandacht vroeg voor de kwaliteit van het leven. Wat was men immers met luxe en welvaart als men zich kapot moest werken om het zich te kunnen veroorloven, en waarom was het zoveel beter in een rijke wereld te leven waar individualiteit niet langer aan bod kon komen? Met andere woorden, de studenten- en hippie-, de milieu- en vrouwenbewegingen legden het kapitalistische systeem het vuur aan de schenen. Langzaam begon men te beseffen dat men het over een andere boeg zou moeten gooien om de macht stevig in handen te houden. De massa groeide immers aan, en de massa moest rustig blijven.

Er viel voor het groot-kapitaal ondertussen steeds minder te verdienen met de traditionele zware industrie, en men schakelde over naar een nieuw systeem, een economie die niet langer hoofdzakelijk gebaseerd was op goederen. Op die manier werden er niet alleen nieuwe markten geopend waar geld viel te verdienen, maar de massa werd meteen ook gedifferentieerd. In de steeds verder doorgedreven arbeidsdeling vond men immers een middel om sociale ongelijkheid te creëren tussen de leden van de uitgebuite klasse zelf, zodat er allerlei sub-klassen ontstonden en de arbeiders-strijd verwaterde in een amalgaam van kleine linkse fracties die het onderling niet eens konden worden. Het conservatieve en burgerlijke blok kon dus weer haar voordeelspositie behouden.

Hiermee kwam het kapitalisme ook in een nieuwe fase: het laat-kapitalisme, dat gepaard ging met een nieuwe golf van economisch en politiek imperialisme op wereldschaal. De nood tot expansie noopte er het Westen immers toe nieuwe afzetmarkten aan te boren. Daartoe moest de voormalige derde wereld verwesterd worden. In

De Zeven Gezichten Van Shiva (vervolg)

de jaren tachtig was het tijdperk der multinationals reeds aangebroken, in de jaren negentig volgde de oprichting van de World Trade Organisation, met als doel het creëren van één grote vrije wereldmarkt. Bepaalde figuren uit machtige kringen droomden in dat kader meteen ook al van de nieuwe wereldstaat: één grote parlementaire democratie, of voor iedereen op de gehele wereld dus hetzelfde.

We weten allemaal wel hoe het sindsdien onze wereld verder is vergaan. Ondertussen is Wolfowitz hoofd van de Wereldbank geworden. Wolfowitz is de persoon die het manifest van PNAC, The Project For A New American Century, schreef; waarin te lezen staat hoe de Amerikaanse neo-conservatieven van plan zijn binnen korte termijn de hele wereld om te toveren tot één grote wereldstaat onder leiding van de Verenigde Staten. Dit natuurlijk allemaal teneinde de vrije rondgang der goederen te optimaliseren. Maar zoals Sun Tzu reeds in 500 voor onze jaartelling neerschreef in zijn 'The Art of War': elk systeem dat gebaseerd is op expansie om zichzelf te kunnen onderhouden, is gedoemd om vroeg of laat in elkaar te storten. Wolfowitz kan er dan misschien nog in slagen zijn ene kapitalistische democratische wereldstaat te installeren; maar wat als de hele vrije wereldmarkt vervolgens ook weer verzadigd raakt? Er bestaan dan slechts twee scenario's waarop de tegenwoordige heersende klasse kan terugvallen om haar macht te behouden.

Het eerste scenario is het bevolken van de ruimte. Buiten-Aardse kolonies betekenen immers meer consumenten of alweer een grotere markt; en dus kan het winst-principe gehandhaafd blijven. Ook deze markt zal echter na verloop van tijd verzadigen. Is de mens in staat de kolonisatie van de ruimte vol te houden tot aan het einde der tijden?

Een tweede realistisch haalbare scenario werd al uitgetekend door Aldous Huxley in zijn Brave New World. Het komt er op neer de massa zodanig dood te slaan met hersenloos amusement dat niemand er nog aan denkt om er een kritische mening op na te houden.

Ik wil hier eerst weer een klein zijstapje maken. Elk sociaal systeem dat zichzelf in stand wil houden in de toekomst moet op zoek naar manieren om zichzelf nu te reproduceren. Om dit te verwezenlijken bestaat er geen beter middel dan het vanzelfsprekend laten worden van de eigen waarde-oordelen en levenswijze. Dit kan bereikt worden door nieuwe generaties intensief te confronteren met de eigen waarde-oordelen. Wanneer kleine kinderen opgroeien beschikken ze immers nog over die ongelooflijke openheid tegenover het andere waar vele wereldverbeteraars nu nog voor pleiten. Wanneer kinderen nu vanaf hun prille kinderjaren steeds opnieuw dezelfde waarde-oordelen voorgeschoteld krijgen, worden die waarden geïnternaliseerd: het kind maakt zich de cultureel bepaalde waarden van de maatschappij eigen en vergeet dat die oordelen in de eerste plaats afkomstig waren van iemand anders. De heersende oordelen van de maatschappij worden dus na verloop van tijd beschouwd als eigen opvattingen en overtuigingen.

Twee systemen die zeer nuttig zijn voor deze manier van cultuurbestendiging zijn bijvoorbeeld

het onderwijs en de media. Het zijn immers beiden instellingen die een zeer grote groep mensen bereiken, en een extra voordeel met het onderwijs is dat de indoctrinatie reeds op zeer jonge leeftijd een aanvang kan nemen.

Nu is het zo dat er in de geschiedenis van de mensheid nooit zo een grootscheeps opvoedingsproces is opgestart als datgene waarmee men na de Franse Revolutie is begonnen. De burgerij zette in het kader van de *bildung* niet alleen een gigantisch aantal scholen op poten, maar begon ook aan de algemene verspreiding van de kunst. Nu was het eerder bij de clerus al het geval dat het ideologisch overwicht van de kerk werd bestendigd door een monopolie op de onderwijs-

systeem nog steeds werkzaam is, bijvoorbeeld heden ten dage in de inspanningen die de regering zich getroost om de gewone modale burger aan cultuur-participatie te laten doen.)

Een ander belangrijk punt in dit verband is de samenhang van de burgerlijke ideologie met het wetenschappelijke wereldbeeld. Het is duidelijk dat het burgerlijke schoolsysteem is gebaseerd op de exacte wetenschappen. Men wordt er niet gestimuleerd een eigen kritische mening te vormen, maar om betekenisloze feiten, cijfers en exacte data van buiten te leren, waarbij er zelfs niet op gewezen wordt wat de relevantie daarvan voor het eigen leven kan zijn. Dit heeft alles te

instellingen. Deze opleiding bleef echter beperkt tot een kleine groep personen, waardoor het grootste deel van de gewone bevolking gevrijwaard bleef van een systematische indoctrinatie met kerkelijke waarden. Natuurlijk deed de priester wel zijn best om via de zondagsprek de arme bevolking onder de knuis te houden, maar dat is nog iets anders dan een systematische (acht uur per dag, zes dagen per week) herhaling van de heersende ideologie die met het burgerlijke schoolsysteem van start ging. Onder het alibi van de emancipatie van het volk zag de burgerij dus kans haar eigen ideologie vanzelfsprekend te laten worden in de ogen van de gewone bevolking. (Merk trouwens op dat dit

maken met het westers-wetenschappelijke idee van de zekerheid, en het daarmee samenhangende 'geweld van de vereeuwiging'.

Volgens het heersende wetenschappelijke denken draait het er immers om de enige echte Waarheid te achterhalen. De visie op de tijd die daarmee samengaat is die van de eschatologie: de geschiedenis is een stijgende lijn van steeds verdere evolutie, die ons uiteindelijk naar een einddoel, een perfecte eindbestemming zal voeren. Hierop speelt de kapitalistische democratie handig in door zichzelf tot het einde der geschiedenis uit te roepen. De huidige stand der zaken wordt dus als een onveranderlijk, eeuwig eindpunt voorgesteld; waarbij er zich

hoogstens nog kleine technologische verbeteringen kunnen voordoen. De werkelijke evolutie van de beschaafde mens is echter gestopt toen de laat-kapitalistische parlementaire democratie werd geboren.

Het is dan ook geen toeval dat het Westen het niet kan verdragen dat er andere maatschappijvormen bestaan. Zowel de vroegere strijd tegen het communisme als de huidige strijd met de islam onder de noemer van de 'war on terror', zijn een logisch gevolg van het feit dat de kapitalistische democratie zich geen bestaand alternatief kan veroorloven. Want dan zouden er ten eerste misschien wel eens mensen op het idee kunnen komen dat het allemaal ook anders kan, en ten tweede zou de hele mythe van de vereeuwiging in elkaar storten.

Het hele westerse denken van de vereeuwiging, dat al met Parmenides een aanvang nam, en ook in Heidegger, Kant, Rousseau, Hegel, de orthodoxe interpretatie van het marxisme en de hele wetenschappelijke manier van denken uitdrukking heeft gevonden, is dus een typisch Westerse ideologische bestendiging van de status-quo. En aangezien de heersende klasse ondertussen ook wel is gaan in zien dat het tweede scenario waarover ik het daarstraks had nog het enig werkelijk haalbare is op lange termijn; is het juist in deze ideologie dat ze haar reddingsmiddel kan vinden.

Het strategisch informeren en het doodslaan met hersenloos amusement teneinde de aandacht ver weg van relevante zaken te houden hebben alvast een aanvang genomen, en de westerse democratie breidt uit. Nu de wereldbank als eis kan stellen dat enkel democratische landen (in Amerikaanse stijl) recht hebben op een lening, nu de Europese Unie steeds meer en meer druk begint uit te oefenen om van Europa één grote vrije-markt-speeltuut te maken, en zelfs China haar traditionele architectuur met zware bulldozers voor westerse flats verruilt en haar markten heeft vrijgemaakt; zal het waarschijnlijk niet al te lang meer duren vooraleer onze gehele Aarde één grote kapitalistische democratie is geworden. En plaats voor het alternatief zal er dan niet meer zijn. Mensen als Marx worden tegenwoordig door de meeste intellectuelen bechijmt, en om revolutionaire dromen wordt eens meewarig gelachen; want het denken van de eeuwigheid heeft ons toch geleerd...

Maar tegenover het denken van de eeuwigheid staat een denken van de vertijdelijking, waarvan Herakleitos, die machtige tegenstander van Parmenides, in onze Westerse cultuur de vader is. Want het heden is nu en de wereld is constant in wording. Ook de status-quo moet actief bestendigd worden, ook reproductie vraagt nu arbeid en energie. Vanuit een denken dat de twijfel herwaardeert en gericht is op een open utopie, waarbij dus mensen gestimuleerd worden om constant te werken aan een mogelijk betere wereld, zonder daarbij ook een invulling aan dat 'betere' te geven; valt tegen het denken van de vereeuwiging te vechten. Want ook de visie op de revolutie als een moment met een begin- en eindpunt behoort tot dat denken van de vereeuwiging. De revolutie is een eindeloos wordingsproces, een rivier die nimmer stopt met stromen doch telkens weer haar bedding verlegt. Vecht dus tegen de versteende eeuwigheid; nu het nog kan. Bram Langmans

Column

I Know I'm Safe Here In Your Eyes...

De waanzin werd ondraaglijk. In het pijnlijk pijnlijke hoofd bleef het bloed maar pompen, als een woeste zee vol dromen. De slang verwart en glijdt weer af, naar alweer heel nieuwe bomen. Het hoofd omklemd door harde handen en de schrik voor wat zal komen. De donkere randen duisternis die de horizon omzomen...

Schuw, als achter glas, staren de verwarde ogen vanuit de diepe kassen van moordend zwart. Een traan die rolt en druppelt en die tenslotte uiteen spat alwaar het hart zit saamgevouwen en zich langzaam heeft verhard. Alle aarde is van baksteen maar alle stromen zijn vol smart. De schoonheid van het sterven en het noodlot dat zij tart. Zij werd gehard in vele scholen door vele regels en veel verdachts, waarbij autoriteit en relevantie wel eens met elkaar werden verward; de geest versterd, het lichaam hard; zij werd veracht en uitgescholden, werd tot bloedens toe gesard; doch niets vermocht te stelen van de schaduw harer hart. Zij is apart...

Als een bloesemblad in lentedracht, de regen en haar kleurenpracht, het zachte vlees dat leed verzacht; is zij mooi en ongeschonden. Maar het leven zelf is koud en hard, en bezorgt ons diepe wonden. Het leven als een dwaalspoor waarop wij zelf niet eens bestonden. Al de lege tekens die wij toch zo graag verstonden...

Toen Sarah nog een meisje was, woonde ze in een land waar het prettig was om wonen. Iedereen nam er vriendelijk zijn tijd, en men leefde er niet om te werken. Daar moet je niet zo vreemd van opkijken, want dat was toen nog iets heel gewoons, welhaast vanzelfsprekend. In dat land bestond nog geen verschil van goed en kwaad. De mensen leefden; en voelden dat het goed was. Sarah nu, keek vaak naar de ondergaande zon die over dit vruchtbare land nederdaalde. Meestal slaakte ze daarbij een zucht. Toen echter, kwamen de vliegtuigen en kanonnen, de legers en granaten...

We dwaalden door de stad. Langs alle kanten was de overdaad aan informatie die ons rusteloze brein afmat. Zoals gewoonlijk was er niemand die werkelijk een doel bezat. Ze had al zo vaak geprobeerd om alles te vergeten dat ze het zelf weleens vergat. De weemoed en de twijfel en de zorgen die ze had...

Het woord als - substantief, als iets-verwijzend-naar-de-ruimte, is tot op heden de oorzaak geweest van de diepste en zwaarste problemen van de mensheid. En zwaarvoetig moest men zijn om deze dwaling te kunnen maken. Want slechts wie niet beseft dat men over woorden danst, durft wel eens te struikelen. Trage zinnen bouwden ze, en zie: er verschenen open plekken, onvermoede zaken met onzichtbare aanwezigheid! Traag dachten ze over dit alles na, en ze noemden de vlekken 'God', 'Zijn', 'Werkelijkheid'; de Waarheid en de Wetenschap. En ziet: de mens werd heerser - en meest van al nog over zichzelf!

De nijver en nauwkeurigheid van zieke, zwakke zielen die zich als een grauwe walm liet verspreiden. Gedaan was het, met de hegemonie van de verkwistende naturen; gedaan, met de luiheid en de levenslach. En dat noemt men dan vooruitgang? Maar ach! Maar ach...

De stad, verzand in woeste dromen, witte duinen van brandend zand. De geur van verf en van solventen; de geest die glijdt, de handen star. Ze roept verward tot wat zal komen en glijdt weer weg naar iets veraf. Ze valt weer terug in ver verleden en schuift zo langzaam bergaf. Niet het touw waaraan ze hangt maar wel haar leven, knapt bij haar het eerste af...

Bram Langmans AKA
The Boy That Ate His Glasses

Moraliteit Zonder Waarheid

Darwin en Protagoras

Sinds het begin van de filosofie is de vraag naar waarheid altijd grotendeels een gevolg geweest van de eis tot rechtvaardigheid. De titel is meteen het vertrekpunt van deze tekst. Hoe kunnen we rechtvaardigheid realiseren als we de wereld niet kunnen kennen. Is er rechtvaardigheid zonder waarheid mogelijk? Waarom stelt dit probleem zich in eerste instantie? Is het een probleem?

Ik zal proberen duidelijk te maken dat het inderdaad een probleem is -een moeilijk probleem- door de context waarin de vraagstelling rijst te omschrijven. Volgens mij is *Charles Darwin* een belangrijke factor van die context. Of beter gezegd, de culturele ontwikkelingen die het gevolg waren van zijn evolutietheorie. Wat ons hier interesseert zijn de implicaties van die theorie voor de klassieke opvatting van Waarheid. Wat hier volgt is vele mensen al bekend. Omdat we niet van een volmaakte God afstammen, maar juist uit de onvolmaakte natuur tevoorschijn zijn gekomen, hebben we niet langer de garantie dat we de wereld op een ondubbelzinnige manier kunnen kennen. Waarom is dat zo? Daarvoor moeten we verder ingaan op de evolutietheorie. Om te beginnen moeten we bereid zijn onszelf als organismen te zien die niet wezenlijk van andere schepselen verschillen. Dit is belangrijk, want God was juist de garantie dat we *wel* wezenlijk van andere dieren verschilden. En van dieren heeft men nooit gedacht dat zij de waarheid konden kennen, of men heeft zich de vraag gewoon nooit gesteld. Of men is er zich net maar al te bewust van geweest.

Vooraleer verder te gaan, moeten we vermelden dat de problematisering van Ware kennis niet de verdienste van Darwin zelf is geweest. Veeleer was er al sinds de klassieke oudheid een heel pakket aan geschriften voorhanden, die wat men zou kunnen noemen een chronische twijfel aan zekerheid hebben teweeggebracht in onze cultuur. Het betref dan voornamelijk kritieken op de zintuigen en hun betrouwbaarheid voor de kennisverwerving, verder: kritieken op de naïeve notie van intelligentie, die zelf een garantie voor de mogelijkheid van waarheid zou zijn. Maar bovenal: *onze ziel, onze intelligentie had haar oorsprong in een objectieve, volmaakte, onaardse sfeer, en dat was de eigenlijke garantie.* Wanneer dan gezegd werd dat we kinderen waren van God, betekende dit: *we zijn kinderen van de Waarheid.* Wat Darwin gedaan heeft, is de oude geschriften opnieuw relevant maken, zodat zij een geloofwaardigheid verkregen die hen voordien vreemd was gebleven. Wat ook niet mag worden vergeten, is dat het contact met vreemde culturen ook vaak een bron van twijfel is geweest. De vreemde volkeren hanteerden immers andere waarden dan de onzen, geloofden ook in andere goden. Op dit laatste aspect zullen we meteen terugkeren.

We kunnen nu zien dat de klassieke betekenis van Waarheid nauw verbonden is aan het strikte onderscheid dat gemaakt werd tussen lichaam en ziel. De ziel kon in principe vóór en afzonderlijk van het lichaam bestaan en het ook overleven nadat het lichaam afgestorven was. Hier wordt de evolutietheorie relevant. Volgens haar zijn we integraal een product van de onvolmaakte natuur. Om de mens als geheel te verklaren is het dus niet meer nodig om naast de fysische wereld een geestelijke wereld te veronderstellen. De mens kan in principe geheel fysisch verklaard worden. Maar hiermee wordt ons de toegang tot het volmaakte geestelijke, het rijk waar de waarheid één is, ontzegd. Het zou immers niet bestaan! Het essentiële van deze invalshoek is het verband tussen absolute waarheid en de onsterfelijkheid van de ziel.

Hier is het de moeite waard het contact met vreemde culturen opnieuw te vermelden. Het is namelijk in samenspel daarmee dat het proces van 'onttovering' gestimuleerd kon worden. Men mag er echter niet van uitgaan dat het contact met vreemde culturen op zich zou volstaan om een twijfel aan de eigen cultuur teweeg te brengen. Doorheen de geschiedenis hebben samenlevingen vaak een mechanisme voorhanden gehad waarmee het bedreigende karakter van de vreemde cultuur voor de eigen samenleving geneutraliseerd kon worden. Van de vreemdelingen werd simpelweg gezegd dat zij geen echte mensen waren of dat zij geen cultuur hadden. De reden waarom men dit kon denken was dat men zijn eigen cultuur gelijkgeschakelde

met *cultuur als zodanig*. De verschillen werden dan opgevat als het afwezig zijn van cultuur bij de andere partij. Hiermee wil ik duidelijk maken dat er eerst een soort relativisme binnen de cultuur zelf aanwezig moet zijn, vooraleer men zich werkelijk bedreigd kan voelen door vreemde culturen. Dit relativisme heeft dan zijn oorsprong -dat is mijn stelling- in die ontwikkeling van een cultuur zelf waardoor men niet meer gelooft in een onsterfelijke ziel.

Tot nu toe zijn dus twee culturele componenten - Darwin, het contact met vreemde culturen- van de huidige context vermeld. Ter herinnering: wat mij aan die context interesseert is het probleem van moraliteit of rechtvaardigheid zonder waarheid. Volgens mij moeten we, om tot een volledig begrip van die context te kunnen komen, echter nog een derde component vermelden. Deze is weerom innig verweven met de twee voorgaande. Met hun drieën vormen zij een specifieke dynamiek die het probleem van waarheid blijft aanwakkeren.

Het betreft het geloof in God, of beter gezegd, het groeiende ongelooft in God. Ik wil de lezer meteen verduidelijken dat ik hier een speculatieve weg zal inslaan, dwz. dat ik mijn opvattingen hieromtrent nog niet grondig getoetst heb. (Dat is filosofie op zijn best: extravagante dingen zeggen en kijken wat het geeft.) Voor wat volgt heb ik mij geïnspireerd op de psychoanalyse van *Sigmund Freud*. Wat mij hier interesseert is zijn theorie van de religie, volgens dewelke onze monotheïstische verhouding tot god een weerspiegeling is van de relatie tot onze (menselijke) vader. Voor mij is het niet zo essentieel of het een projectie van de vader, dan wel van de moeder, dan wel van beide ouders betreft. Wel van belang is de idee dat de ouders en god iets fundamenteels gemeenschappelijk hebben, namelijk dat zij het *menskind* veiligheid en geborgenheid bieden. Kind of volwassen, de mens kan de gedachte niet verdragen finaal *overgeleverd* te zijn aan de wereld. Dan voelt hij zich naakt en kwetsbaar. Er moet een overkoepelende instantie zijn die onze veiligheid waarborgt. Om te begrijpen hoe de projectie van de ouder naar zo'n almachtige god mogelijk is, moet men bedenken dat wanneer het kind nog klein is het zijn ouders als superwezens beschouwt, als *mensen van een andere categorie*. Het kind verwacht dat zijn ouders alle antwoorden hebben en dat ze hem of haar nooit iets zullen laten overkomen. Zo bekeken wordt de projectietheorie zeer plausibel, want het materiaal waarmee god gevormd zal worden vindt zijn oorsprong in de kindertijd.

Mijn idee is dat we deze projectietheorie kunnen combineren met wat ik daarnet *de garantie van de mogelijkheid om iets zeker te weten* noemde, namelijk: *dat we kinderen zijn van de Waarheid*. Deze opvatting hing samen het onderscheid tussen lichaam en ziel, zodat onze ziel, dus onze intelligentie, zijn oorsprong kon hebben in een objectieve geestelijke sfeer. Vervang deze objectieve sfeer door God en men begrijpt waar ik naartoe wil. De garantie dat we de wereld op een ondubbelzinnige manier kunnen kennen, ligt dan gewoon in het verlengde van Gods' algemene werking: het bieden van bescherming en houvast. Want hoe meer ik over iets weet, of denk te weten, hoe zelfzekerder ik over die zaak zal spreken. Ik begeef mij dan op *vertrouwd gebied*. De mensen waarmee ik in discussie treed zullen mij dus moeilijk kunnen intimideren. Dit betekent dat het bieden van *houvast* eigenlijk hetzelfde is als het bieden van *bescherming*.

Wat ik tot hertoe gezegd heb is niet zo opzienbarend. Ik wil nu echter een stap verder gaan, door het volgende te beweren: de *zekerheidsrelatie* die bestaat tussen de gelovige

en zijn monotheïstische god is een projectie van het vertrouwen dat een bepaalde generatie in de vorige generatie stelt. Dit vertrouwen betekent dan dat we voor de problemen en de vragen van onze tijd terecht kunnen bij de vorige generatie om raad en antwoorden. De voorwaarde die dit mogelijk maakt is een stabiele samenleving, dit wil zeggen een samenleving die niet snel verandert. Maar van zodra er ontwikkelingen op gang komen die aanpassing van de samenleving vragen, wordt het vertrouwen in de vorige generatie minder evident. Niet zelden zal de vorige generatie zich slechts in beperkte mate willen aanpassen en zal ze de veranderingen van de samenleving in hun geheel afschrijven als een achteruitgang. Dit mondt noodzakelijk uit in een onbegrip tussen generaties. De jongere generatie ontdekt dat de oude generatie hen weinig kan helpen, omdat er werkelijk van

een inter-generatieel cultuurverschil sprake is. Langzamere h a n d begint het geloof in God zwakker te worden of wordt hij zeer abstract, omdat zijn antwoorden voornamelijk antwoorden waren op de problemen

van de oudere generatie. Wanneer dan, zoals bij ons het geval is, de samenleving nooit meer echt stabiel wordt en ze alsmaar sneller blijft veranderen, moet elke nieuwe generatie telkens opnieuw het 'leven' uitvinden, wil ze aangepast zijn aan de nieuwe context. De generatie die dan het best is aangepast is diegene die voortdurend voorbereid is op verandering. Voorbereid zijn op verandering betekent dat men moet kunnen inzien dat wat vandaag waar is morgen misschien niet meer waar is. Het is duidelijk dat hier nog nauwelijks plaats is voor een alwetende God. Verbind deze ontwikkeling met de evolutietheorie en velen zullen zich afvragen of het nog wel zin heeft in zo'n God te geloven. Combineer deze twijfel met het voortdurende en diepgaande contact met vreemde culturen en je krijgt tolerante mensen. Maar misschien loop ik hier wat te hard van stapel... Uiteraard zijn er nog andere voorwaarden nodig opdat iemand tolerant kan worden, bijvoorbeeld het gedwongen hebben moeten samenleven met mensen die men niet meteen graag heeft. De enige manier om in zo'n situatie vlot te kunnen functioneren is door je verwachtingen aan te passen, dus door verdraagzamer te worden. Ik denk hier in het bijzonder aan bepaalde gezinssituaties.

Van belang is dat Darwin en het contact met vreemde culturen pas hun werk kunnen doen wanneer de samenleving in kwestie in een proces van voortdurende verandering verslingerd geraakt, zodat elke nieuwe generatie zich telkens opnieuw vragen moet stellen bij de wijsheid van de vorige generatie. Zo is in onze cultuur de 'onttovering' van de ouders een courant fenomeen geworden. Het betekent dat we alsmaar vaker inzien dat onze ouders ook maar mensen zijn en dat we gevoelig worden voor hun beperkingen.

Men zal gemerkt hebben dat ik plotseling over tolerantie ben begonnen. Het vormt volgens mij het aanknopingspunt met moraliteit. Het is interessant op te merken dat reeds in de klassieke oudheid met de mogelijkheid rekening werd gehouden dat we wel eens geen toegang tot Waarheid zouden kunnen hebben. Dit hing weerom samen met de sporadisch oprijzende gedachte dat we misschien wel eens sterfelijk zouden kunnen zijn. Ook het humanisme van de Verlichting kan zo gezien worden. Bovendien kunnen we daar gemakkelijk inzien dat de samenleving reeds volop aan een veranderingsproces onderhevig was. Het probleem van de relatie tussen rechtvaardigheid en waarheid werd dus reeds uitvoerig besproken.

De oude Grieken mogen dan wel over rechtvaardigheid zonder waarheid hebben

nagedacht, tolerantie was daar nog niet aan de orde. De belangrijkste denkers daar zijn waarschijnlijk *Plato* en *Protagoras*. De eerste hield vol dat rechtvaardigheid zonder absolute waarheid onmogelijk was, terwijl de tweede juist vond dat elke afzonderlijke mens zelf de maat is van alle dingen. Desondanks verwierp Protagoras de mogelijkheid van rechtvaardigheid in geen geval. Hij vocht juist de gedachte aan dat zonder absolute waarheid rechtvaardigheid vergeten zou moeten worden. In de plaats van waarheid plaatste hij *conventie*. Hij had ingezien dat de wetten en de moraal van zijn samenleving hoofdzakelijk uit gewoonte en conventie bestonden en toch kon hij eerbied opbrengen voor deze gewoonten en conventies. Hij was zelfs van mening dat een goede samenleving niet mogelijk is zonder gehoorzaamheid aan de wetten, op voorwaarde natuurlijk dat de burgers zelf mogen deelnemen aan de wetgeving. Daarnaast -en dat maakt hem misschien tot de grootste filosoof die ooit op deze aarde heeft rondgelopen- was hij de eerste verdediger van het pragmatisme. Het is die kennisleer volgens dewelke we de *bruikbaarheid* en *toepasbaarheid* van onze ideeën en waarden als maatstaf moeten nemen om te bepalen of ze al dan niet respectievelijk waar of juist zijn. Nu kunnen we terugkeren naar de waarde van *tolerantie*. Als we Protagoras moeten geloven en als we bovendien aandacht schenken aan de drie relevante componenten van de huidige context die ik geschetst heb, met name Darwin, het contact met vreemde culturen en de versnelde ontwikkelingen in onze samenleving, dan moeten we besluiten dat de waarde van tolerantie inderdaad de meest succesvolle uitweg biedt. Zoals ik reeds zei is iemand die denkt dat wat vandaag waar is morgen misschien fout is, waarschijnlijk het best aangepast aan een veranderende samenleving. Met 'aangepast' bedoel ik dan dat men zich thuis kan voelen in de wereld, dat men geen vreemde meer is voor de omgeving, maar ook niet voor zichzelf. En misschien is de beste manier om daartoe te komen het besef dat alles, of het nu om onze persoonlijke waarden gaat of om de grondwet, dat alles slechts berust op ervaring, gewoonte en conventie, maar zeker niet op waarheid. Iemand die dat desondanks toch denkt zal nog veel moeilijkheden ondervinden om die opvatting doorheen zijn of haar leven overeind te houden.

"Dat klinkt allemaal zeer mooi," zal u nu misschien denken, "maar u gebruikt de woorden rechtvaardigheid en moraliteit los door mekaar! Alsof die alletwee hetzelfde betekenen!" Het is waar, met de moraliteit die ik omschreven heb kan men geen politiek programma oprichten om rechtvaardigheid te realiseren. Anderszijds gaat moraliteit wel vooraf aan een politiek programma, zodat moraliteit zonder politiek misschien eerder gewenst is dan omgekeerd. Mijn idee is dat de politiek geladen notie van rechtvaardigheid geen toekomst meer heeft in onze samenleving. Rechtvaardigheid in die betekenis veronderstelt immers dat we een duidelijk beeld kunnen krijgen van de samenleving, zodat we kunnen voorspellen welke gevolgen een bepaald beleid zal hebben. Maar dat is niet meer mogelijk. In eerste instantie veronderstelt een samenleving, zoals een democratie, dat er heldere communicatie mogelijk is, maar de mensen praten langs elkaar heen. De politici denken dat ze een verkiezingsuitslag kunnen 'interpreteren'. "Wat wil de bevolking ons zeggen?" Het is duidelijk dat ze er nog steeds niets van begrepen hebben. Dat krijg je natuurlijk als je politieke participatie reduceert tot een stembiljet. Je krijgt verkapt, nietszeggende boodschappen. Maar zelfs als we deze beperking zouden kunnen overkomen, is er nog altijd niets opgelost. Onze samenleving is gewoon overbevolkt. De wereld is gewoon overbevolkt. Daar valt geen rechtvaardigheid meer te realiseren. Rechtvaardigheid, zoals we het hier begrijpen, vraagt overzicht en controle. Misschien willen we dan helemaal geen rechtvaardigheid! Voor de politici wil dit zeggen dat ze, als ze willen blijven doen waar ze mee bezig zijn: boekhouder van de maatschappij spelen, zij *Thomas Hobbes* zullen moeten gaan lezen, want daar kunnen zij leren hoe je de publieke orde bewaart, of hoe je een burgeroorlog kunt voorkomen, zodat de Leviathan overeind blijft. Laat ons maar houden bij moraliteit, dan kunnen we die politici tenminste blijven bekritisieren.

Gabriël Zamora Moreno

Cultuurrelativisme en Extreem-Rechts

Over staatsburgerschap en de Euro-Islam

Ik verwerp de sacralisering van de wortels van Vlamingen en van moslimradicalen omdat men zich aldus opsluit in een eendimensionaal, exclusief identiteitsframe. Het uitgangspunt is het democratisch idee van een natie als gemeenschap van vrije burgers. Een (nieuwe) Belg kan een meervoudige identiteit hebben, hij kan in etnische zin een Arabier of Vlaming zijn, in religieuscultureel opzicht een moslim of seculier en vanuit politiek oogpunt een Belgisch staatsburger. Daar waar een meervoudige identiteit een voorwaarde is die een consensus over centrale normen en waarden mogelijk maakt, heeft een éénduidig identiteitslabel als doel het tweederangsburgerschap in stand te houden. De Joodse filosoof Avishai Margalit zegt over tweederangsburgerschap dat mensen essentiële hulpmiddelen worden onthouden en dat er onwil bestaat om het gezag met hen te delen, maar dat het ook het idee omvat dat tweederangsburgers in wezen onvolwaardige mensen zijn, die zich niet tot verantwoordelijke volwassenen kunnen ontwikkelen. Onvolwassen, ik neem aan zo ergens tussen Untermensch en 'le bon sauvage'. De deromantisering en de-etnisering van België (Vlaanderen) is eigenlijk onontbeerlijk om de racistische definitie met betrekking tot de bewoners van dit land teniet te doen.

Cultuurverscheidenheid betekent niet dat gemeenschappen dus uitsluitend hun individuele waarden behouden. De realiteit vereist immers gemeenschappelijke waarden. De waarden van het cultureel modernisme dienen gedeeld te worden: democratie, mensenrechten, primaat van de rede, scheiding van Kerk (cultuur) en staat. Laat me even een actueel voorbeeld geven: de moslimexecutieve. Minister van Justitie Laurette Onkelinx (PS) had het achter de schermen op een akkoordje gegooid met de religieuze attachés van Diyanet, zeg maar de Turkse Staatskerk. En voor de schone schijn werden er dan verkiezingen gehouden, waar nog niet eens 5% van de stemgerechtigden is gaan stemmen... Dus stel ik mij de vraag: Hebben moslims een moslimexecutieve nodig? Om verder in te gaan op de misstap van Onkelinx dient vooreerst gezegd te worden dat de grondwet (en zoals we allemaal weten is de grondwet geen vodge papier...) duidelijk bepaalt dat de staat zich dient te onthouden van inmenging in religieuze aangelegenheden. Natuurlijk moet omgekeerd 'de moskee' zich niet inlaten met staatsaangelegenheden. Mevrouw Onkelinx heeft duidelijk de scheiding der machten geschonden en bij deze dus onze gemeenschappelijke waarden verloochend. Hoe geloofwaardig kan de staat dan nog zijn? Een budgettair gebaar door het artikel

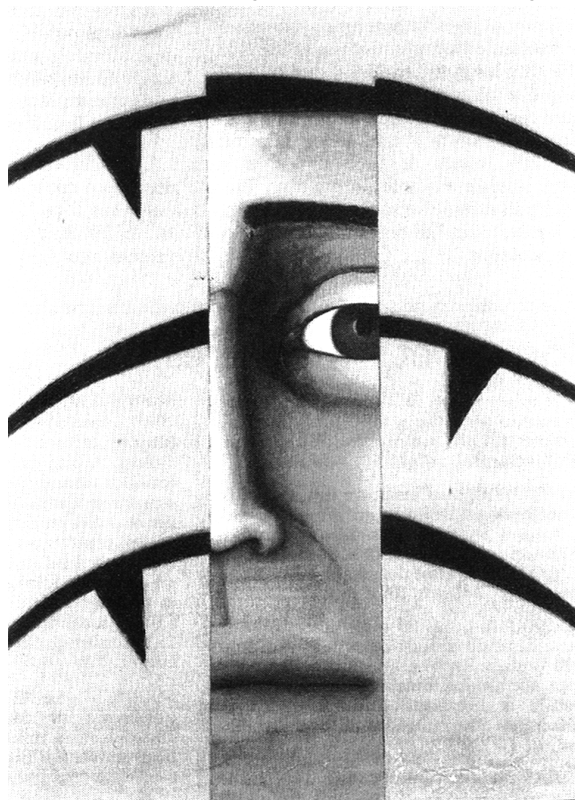
181 van de Belgische grondwet in de praktijk om te zetten en dus de islamitische eredienst effectief te financieren zou wel op zijn plaats zijn. Want hier blijft de staat al decennialang in gebreke. Maar officieel heette het dat er een representatief orgaan moest zijn... Beseffen de Belgen die het islamitisch geloof aanhangen dat een pseudoclerus de vertegenwoordigers zullen worden van wat men 'allochtonen' noemt? Voor de achttiende eeuwse filosoof Montesquieu waren de inhoudelijke verschillen tussen het christendom en de islam zo evident dat hij daar geen probleem in zag. Een dergelijke opstelling zou de Belgische (Vlaamse) politiek ook ten goede komen. Te vaak verwacht men religieuze verschillen met culturele verschillen. Iedereen die er anders uitziet wordt gestigmatiseerd als moslim soms zelfs als politiek gemotiveerd islamist. Het gevolg is dat in het beleid alleen de religieuze organisaties als gesprekspartner van de overheid serieus worden genomen en voorbij wordt gegaan aan al die mensen die er een individuele geloofsbeleving op nahouden of zelfs helemaal niet gelovig zijn. Voor alle duidelijkheid wil ik de nadruk leggen op het feit dat ik het niet over de instroom van nieuwelingen heb, maar over de kinderen en kleinkinderen van migranten van weleer. We praten hier over 'Belgen' die allen gelijk zouden zijn voor de wet.

Deze opsluiting van de nieuwe Belgen in een ééndimensionaal identiteitsframe is niet alleen een techniek van de cultuurabsolutisten (Vlaams Belang en Front Nationale) of van enkele fundamentalistische moslimgeestelijken (die aldus te veel macht dreigen te krijgen...), maar kan ook het gevolg zijn van het in de praktijk brengen van het multiculturalisme. Een paternalistische bejegening. Het linkse multiculturalisme heeft eigenlijk haar wortels in de derde-wereld-romantiek van de jaren zestig. Deze linkse bestempelen en misbruiken de Belgen die het moslimgeloof aanhangen als een nieuw soort 'proletariaat' omdat ze in de jaren zestig niet op eigen kracht de maatschappij hebben kunnen veranderen... Paradoxaal genoeg heeft minister Onkelinx bij deze verkiezingen haar ideologie van het multiculturalisme op zo'n onverdraagzame manier vertegenwoordigd dat het nationalisme ervan af druipet.

Vervolgens heb je natuurlijk de extreemrechtse cultuurabsolutisten waarbij 'verschillen' en 'zuiverheid' de kern van de analyse vormen. Dit Vlaams bloedband-denken, deze etnische bepaling is verwerpelijk. Want deze 'imagined

community' heeft alleen maar als politiek doel om de gemeenschappelijke consensus op te blazen. En verder is dit het zuiverste soort racisme. Jammer genoeg is dit begrip de laatste jaren zo onderhevig aan inflatie en vergeten we eigenlijk dat racisme barbaars en onmenselijk is. Het is geen term die te pas en te onpas zou mogen gebruikt worden.

Alles draait om eersterangs-burgerschap, waar discriminatie en bepaalde machtsstructuren niet meer worden getolereerd en de samenleving zich

dus niet gaat aftekenen langs romantische, etnisch-exclusieve breuklijnen.

Er is wel degelijk een wisselwerking tussen extreemrechtse moslim-fundamentalisten (een minderheid van een minderheid) en de culturrelativististen die van godsdienst het zwaartepunt van de identiteit trachten te maken en deze te consolideren. De beste methode is natuurlijk institutionalisering via een orgaan als... de moslimexecutieve.

Een driehoeksverhouding ontvouwt zich aldus met extreem rechts als gevaarlijkste schakel, (in dit geval het Vlaams Belang, maar dit kan en moet ook los gezien worden van haar politieke vertaling) die willen voorkomen dat 'buitenlanders', Belgen voor de duidelijkheid, 'ingeburgerd' geraken. Een kleine recapitulatie dringt zich op: de culturrelativisten houden de 'allochtone gemeenschap' inoffensief door ze in getto's te zwieren en worden bijna de handlangers van de

moslimfundamentalisten en de moslimfundamentalisten zijn de objectieve bondgenoten van extreem rechts omdat ze allebei niet willen dat deze nieuwe Belgen deel zouden uitmaken van de samenleving en aldus 'integreren of assimileren'. Op het moment dat talloze statistieken aantonen dat werkloosheid en discriminatie surrealistische vormen hebben aangenomen, zit men tot op het hoogste politieke niveau te discussiëren over...de hoofddoek. Je reinste onzin en er hoeft niet verteld te worden dat deze driehoeksverhouding binnen zeer korte tijd een gevaarlijke politieke synthese zal bereiken.

Dit identiteitsdictaat van zowel links als rechts, is paradoxaal en anachronistisch. Het is het laatste wat ik zou verwachten van een maatschappij die het religieuze van het politieke van zich heeft afgeschud.

Aan moslimzijde zou een 'protestantisering' van de islam leiden tot een euro-islam die in teken zal staan van het hoogislamitisch rationalisme. Een verderzetting van de islam die het Griekse denken (aristotelisme) aan de vooravond van de Renaissance aan Europa heeft doorgegeven. Er dient te worden beseft dat orthodoxie (in alle wereldgodsdiensten) alleen verenigbaar is met zichzelf in het licht van de eeuwigheid. De islam als een statische op zichzelf bestaande entiteit moet worden verworpen. Dit is niet meer dan een oriëntalistische benadering van de islam die vele moslims zich dreigen eigen te maken. Daarom dienen de moslimfundamentalisten gemarginaliseerd te worden opdat men de afgrijselijke vooroordelen, die trouwens door deze fundamentalisten worden bevestigd, van zich af kan schudden.

Het infantiliserende culturrelativistische discours, de irrationele Germaanse romantiek van het Vlaams Belang en het fundamentalistisch discours zullen zich voor onze ogen aan flarden rijden op de stevige muren van de realiteit.

Door geboorte en socialisatie behoort de mens steevast tot een bepaalde cultuur. Cultuurpluralisme gaat ervan uit dat mensen cultureel verscheiden kunnen zijn en toch de sociale vrede bewaren omdat ze in het openbare leven de bindende waarden van de burgermaatschappij aanvaarden. De Europese identiteit heeft naast haar christelijke ook een Joodse en Islamitische component nodig, hoewel dit nog steeds niet wordt erkend.

Het komt erop neer te leven in de tijd waarin men terecht komt, niet haar te ontkennen.

Martin Van Ganshoren

Proust can't change your life

Elisée Reclus can

De vaart der volkeren pauzeert tegenwoordig bij "generatie Z". Na de nihilisten van generation X en de yuppies van Y, levert de sociologische dwarsdoorsnede van onze jeugd een weinig bemoedigend plaatje op vol berusting, hard studeren, respect voor ouders en gematigde ambitie (De Morgen, 4 mei). Deze generatie wil ook zijn hersenvoer op maat. Alain de Bottons "How Proust can change your life" is daar de perfecte illustratie van. Van Proust, de meest geniale navelstaarder in de letterkunde maakt hij een gids in vriendschap, relatie en reizen. Origineel en bevattelijk geschreven maar het blijft pulp. Superpulp weliswaar. Linkse denkers blijven echter rusten in de morbide Albertina. Tot nu, we graven Elisée Reclus virtueel op en laten hem los op "generatie Z".

Reclus (1830-1905) was, naast een voorloper in de aardrijkskunde, een *phare* van het intellectueel anarchisme in Frankrijk. Zijn wereldreizen brengen hem abolitionisme en feminisme bij voor zijn ideologische scherpslijperij begint. Hij overtuigt Kropotkin om van de collectivistische lijn af te wijken. In de plaats komt het libertair communisme waarbij de verdeling van goederen niet meer gebeurt in functie van de geleverde arbeid maar volgens de noden van elk individu. Een actieve of passieve welvaartsstaat naar keuze

en vermogen, om het concreet te stellen. De Algemene Sociale Bijdrage die nu een wig drijft in het socialistische huishouden, is in deze filosofie een evidentie. De jongste jaren is veel geschreven over solidariteit en gelijkheid van kansen maar echte solidariteit is slechts die soort waarbij je geeft wat je kan (Tobintaks, ASB, strijd tegen fiscale fraude) en neemt wat je nodig hebt gefinancierde ontwikkelingssamenwerking en dito onderzoek). Anarchistische stelregels hebben als grote voordeel hun eigen mobiliteit. Een moderne leerling van de Franse epigonen fiets vrolijk door de klassieke zuilen heen.

Zijn verheven ideaal van "brood en leren", morele, artistieke en intellectuele perfectie spreekt ook de symbolisten aan. In Frankrijk maakte je tussen 1890 en 1900 de blits door in de politiek anarchist en met de pen symbolist te zijn. De zwarte bladzijden vol aanslagen en het schrikbeeld van de anarchistische bommenleggers verdrummen echter de idealen waar "generatie Z" nog iets van leren kan. Zo had Reclus geen rood boekje vol dogma's. Zijn geloof in een ultieme revolutie, wiste de aandacht voor de evolutie niet uit. Zijn engagement staat ver van de hedendaagse extreem-linkse groepjes, die vooral in citeren uitblinken. Een sektarisch gezelschap als ALS blinkt uit in amusementswaarde maar vergeet dat ideologische

reflectie steeds concreet engagement onderbouwt en niet andersom. Soit, ze doen dat wel schattig. Reclus' welluidend pamflet "Nouvelle proposition pour la suppression de l'ère chrétienne" waarschuwt voor de sluipende boodschap van de christelijke traditie. Elisée wou een andere jaartelling, omdat de achtervoegsels "voor en na Christus" een indirecte wervende invloed zouden hebben. Misschien gaat Elisée hier wat kort door de bocht maar hij haalt een interessant principe aan voor "Generation Z". Het grote gevaar volgens de nieuwe pantserpauze komt uit de hoek van het relativisme. Gelijk heeft hij: de gevaarlijke boodschappen van de kerk worden nog steeds te vaak gerelativeerd. Na de dood van de vorige anti-durex-kerkvorst kreeg geen enkel politicus een voorzichtig woord van kritiek over de lippen. Het staat iedereen vrij te geloven en zin te geven. Geloven in tarotkaarten of in bastaardtimmerlui die uit maagden geboren worden, is een private aangelegenheid die begrip verdient. De kerk als instituut heeft echter politieke macht (ethiek is bij uitstek een politieke aangelegenheid) maar staat tegelijk boven de wet. De Westerse wereld is veel vrijer en democratischer dan een eeuw geleden maar de kerk blijft een machtsbastion dat niet dient gesloopt maar behandeld zoals andere instellingen. Kritiek op ethisch en moreel

mistasten van een paus, plaatst iemand meteen in een extremistische verdomhoek. Generatie Z moet linkse "vrijheid van meningsuiting" afdwingen. Als links politicus naar een Te Deum gaan moet kunnen. Interreligieuze dialoog is dolletjes. Nu nog een echte dialoog over de gevaren van de bevende stemmen uit het Vaticaan. In oktober 1895 sprak Elisée de Brusselss studenten toe tijdens de openingszitting van de Université Nouvelle, de libertaire en maçonnieke afsplitsing van de ULB. Hij breekt hierbij een lans voor passie en spontaneïteit in het studieproces. Hij hield zijn studenten voor dat een diploma een vodge papier bleef, hoe nuttig het ook lijkt. Belangrijker is de Walter Pauli-factor: gebeten zijn om te weten. Generatie Z mag gehoorzamen aan zijn ouders maar gehoorzamen aan eigen interesses en passie is veel leuker. De intellectueel die gepassioneerd en altruïstisch aan de weg van de wijsheid timmert, concretiseert de visie van Emerson voor wie wetenschap heroïsch is. Bij het volgende boek dat u leest, stel u een sensuele *babe* voor die zachtjes "mijn held" kreunt waneer u een bladzijde omkeert. Reclus verandert zo uw leven en uw intellect op geheel sexy wijze, actueel toch?

Joris Delporte

Ideologiekritiek: En Sundri Sprak...

Proloog: Toen John Earl Gray na 25 jaar uit de gevangenis kwam ging hij op zoek naar vrijheid en een nieuw leven. Hij hoort vertellen dat het heil in de nieuwe technologieën zou gelegen zijn, en gaat dan ook gretig op zoek naar dergelijke technologieën. Hij ontdekt echter al snel dat hij daarvoor geld nodig zal hebben. Wanneer hij tenslotte ook nog eens moet vaststellen dat zijn vrouw en woonstee hem opzettelijk verlaten hebben, slikt hij moedig zijn trots in en gaat op zoek naar werk, maar hij krijgt te horen dat hij dan eerst over een vast adres moet beschikken. Na een vermoeiend gevecht tegen de bureaucratie slaagt John erin onderdak te verkrijgen in het opvangcentrum. Hij kan dan naarstig op zoek naar werk. Na de nodige tegenslagen en confrontaties met vooroordelen en verwensingen; geraakt John aan een job: hij wordt metsersdiender. In die hoedanigheid beleeft John de nodige wedervaardigheden. Hij klimt langzaam op in de hiërarchische ladder van het bouwberoep; en klimt ook op tot de hoogste lagen van het sociale establishment. Hij krijgt van de burgemeester de opdracht om een reusachtig nieuw stedenbouwkundig project te beheren. Alles verloopt vlotjes, tot plots de grote cementcrisis uitbreekt: Er blijkt niet genoeg materiaal voorhanden om John's fundamenten te vervolledigen. Ten einde raadt trekt hij tenslotte de woestijn in, op zoek naar cement op de zwarte markt. Plots ontmoet hij echter Sundri, die hem uitnodigt om rustig plaats te nemen en aandachtig te luisteren...

(Wie alle citaten uit deze tekst correct kan thuisbrengen en dit aan de redactie laat weten via moeial@vub.ac.be, wint een boek of een zetel!)

En Sundri sprak: "Kijk John, er is in deze wereld in het nog-niet-zo-ver-voorbijge verleden iets ernstigs gebeurd. Europa werd onder druk van de internationale markt tot een nieuwe schijn-eenheid gesmeed, en onder leiding van de Verenigde Staten werd de laatste beschavings-oorlog ingezet: de strijd tegen het terrorisme. Het Westen, dat werd geregeerd door geldzucht en valse pretenties betreffende de menselijke civilisatie, was toegewezen op expansie om de trend in stand te houden die ze zelf enige honderden jaren geleden had ingezet. In de Oosterse en Zuidelijke wereld leefde men nog niet zoals dat volgens Westerse beschavingnormen hoorde; en men zou die mensen eens snel gaan helpen om zich toch ook maar te ontwikkelen. Amerika leidde als een echte herder de rest van de wereld op tot die ook haar beschavingsniveau had bereikt; er ondertussen goed op letten dat ook haar financiële belangen werden bevredigd. Het Westen bezat de wapens en de technologie, de ziekenzorg en wetenschap, ook het Oosten had technologie en infrastructuur; het Zuiden bezat niets. In het Oosten kwam er verzet tegen het Westerse Imperialisme. De mensen eisten er het recht op om op hun eigen manier te kunnen leven, om niet zomaar het Westerse model te hoeven volgen. Rond het jaar tweeduizend van de vroegere jaartelling werd in de Verenigde Staten besloten dat verzet op hardhandige wijze uit te roeien. Kort daarop stortte de hele wereld zich in de oorlog. De destructie was onoverzienlijk. Vele decennia lang werd er overal gevochten. Het Westen roeide systematisch elke haard van verzet tegen haar eigen overheersing uit; maar het verzet bleef groeien. Verschillende delen van de vroegere wereld werden van de kaart geveegd door het ziedende geweld. Het grootste deel van de Westerse bevolking, had van dit alles zelfs geen weet. Er werden op televisie wel eens

beelden getoond van een Arabische strijder die het Westen bedreigde, en soms waren er de grote media-stunts met ideologische doeleinden zoals de zaak met de twee torens. Meestal toonde men echter spelprogramma's op televisie, of het leven van de gewone mens. Veel was er dus niet geweten, en men vond het prettig af en toe te horen dat de regering weer eens de *bad guys* te grazen had genomen. De agressie duurde dus vele lange jaren, maar uiteindelijk had het Westen het georganiseerd verzet zeer bloedig gebroken, en de stabiliteit keerde langzaam weder. De mechanismen die er in het Westen al langer voor zorgden dat een kritische geest kon worden vermeden, werden overgeplant naar de nieuwverworven gebieden. Ook het stalinistische verklik-systeem werd duchtig aangemoedigd, zodat ieder die al eens iets kritisch zei al snel werd geliquideerd. De wereld had zich dus weer genormaliseerd.

Sindsdien zwerven wij maar rond, alleen of in kleine groepen. Nergens zijn wij veilig, dus nergens gaan wij heen. Soms komen wij wel eens samen, of ontmoeten bij toeval juist elkaar. Dan spreken wij, in de beschutting van donkere oorden, over dingen die het daglicht niet meer mogen zien. Wij geven uiting aan onze onvrede, maar wij beseffen dat wij weinig kunnen doen. Wij zijn zo onopvallend mogelijk. Wij bewaren de verboden boeken en geven ideeën door. De antieke kunsten en de wijsheid, die ik uit mijn moederland meedraag. Maar luistert toch John, naar deze wijze woorden die een oude meester ooit schreef: "Keizer Yau keek rond in Hwa, waar de grenswachter hem toevoegde: 'Ah, de wijze! Laat mij de zegen over hem uitspreken. Moge hij lang leven!' 'Sst', zei Yau, maar de ander vervolgde: 'Laat de wijze rijkdom genieten!' Weer zei Yau: 'Sst', maar de wachter hernam: 'Moge de wijze vele zonen ontvangen!' Toen Yau zijn 'Sst' herhaalde, vroeg de wachter: 'Lang leven, rijkdom en vele zonen, dat is der mensen begeren; hoe zou dan zij alleen er niet naar verlangen?' Yau antwoordde: 'Veel zonen brengt veel zorgen, rijkdom brengt veel onrust en een lang leven

aanleiding tot menige ramp. Die drie dingen zijn niet bevorderlijk voor deugd en daarom wijs ik ze af.' De wachter hernam: 'Eerst dacht ik, dat gij een wijze waart, maar nu merk ik, dat ge alleen maar een hoogstaand mens zijt. De hemel, die de myriaden schepselen voortbrengt, heeft allen zonder twijfel een verschillende taak voorbeschikt. Als ge veel voortbracht en hun ambten gaf, wat hadt ge dan te vrezen? Als ge rijkdom bezat en daarin anderen liet delen, wat onrust hadt ge dan? De wijze vindt zijn onderkomen als de kwartel en wordt gevoed als het nestkuiken. Hij is als een vogel, die voortvliegt

rechtuit en stipt zonder te weten, dat dit plichtmatigheid was. Zij hielden van elkander zonder te weten, dat dit menslievendheid was. Zij waren eerlijk en trouw zonder te weten, dat dit goede trouw was. In hun eenvoud hielpen zij elkander zonder te weten, dat dit behulpzaamheid was. Daarom lieten hun daden geen spoor achter en werd hun geschiedenis niet opgetekend.' Welnu John, ook onze geschiedenis wordt niet opgetekend. Wij verdwijnen tussen de gladgestreken plooien van de geschiedenis als een onbestaand moment. En wat wilt gij daar tegen doen?

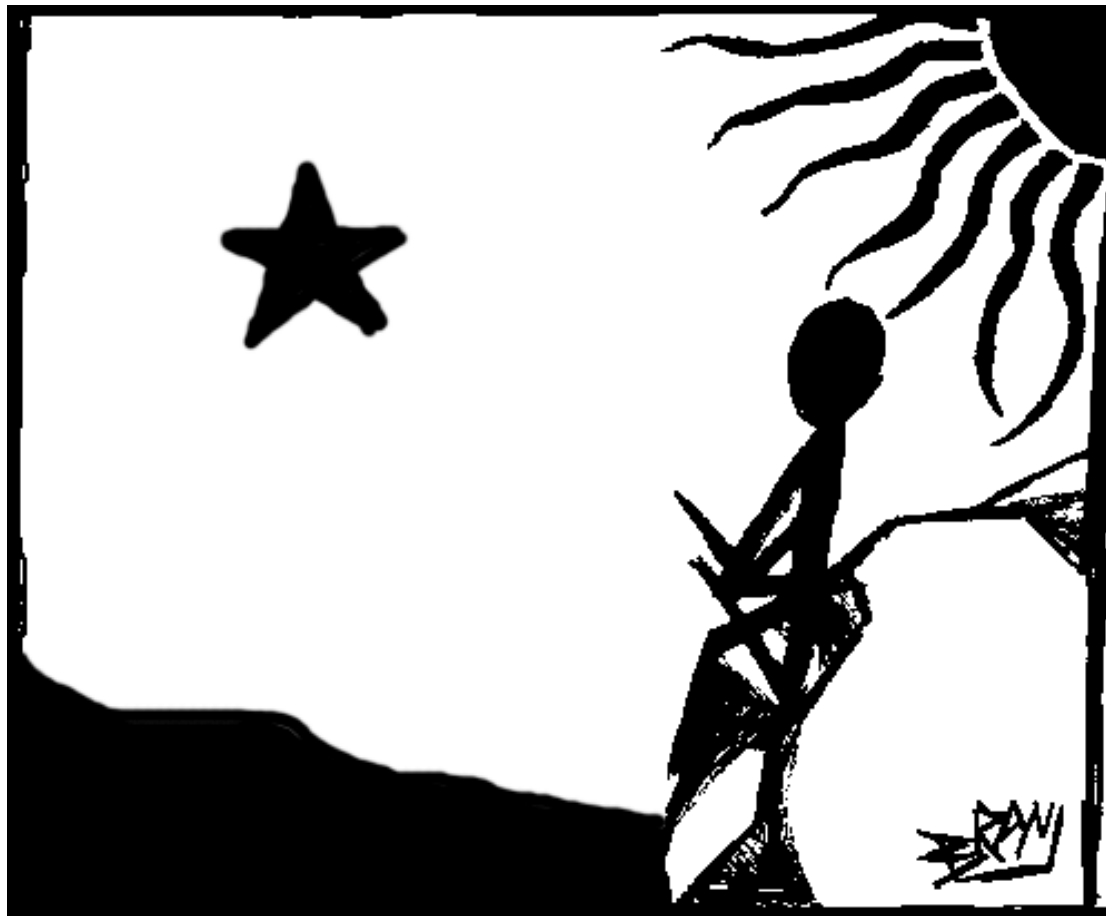
het moraliteit. De middelmatigen maakten afspraken over hoe men tot juiste kennis komt, voor iedereen gelijk; en ze noemden het wetenschap. Maar bedenk toch, John, deze wijze woorden van een wijze man: 'Het leven is een bron van lust; doch waar het gespuis meedrinkt, daar zijn alle bronnen vergiftigd. Al wat rein is, ben ik toegenege; maar ik zie niet graag de grijnzende muilen en de dorst der onreinen. Zij blikten omlaag in de bron: nu schittert hun walgelijke glimlach me uit de bron tegemoet. Het heilige water hebben zij vergiftigd met hun wellustigheid; en toen zij hun vieze dromen lust noemden, vergiftigden ze

zelfs de woorden nog. Onwillig wordt de vlam als zij hun klamme hart bij het vuur houden; de geest zelf borrelt en walmt, waar het gespuis om het vuur komt zitten. Wee en overrijp wordt in hun hand de vrucht: tot prooi van de wind en in de kruin verdord maakt hun blik de vruchtboom. En menigeen die zich van het leven heeft afgekeerd, keerde zich enkel af van het gespuis: hij wenste bron en vlam en vrucht niet met het gespuis te delen. En menigeen die de woestijn in trok en samen met roofdieren dorst leed, wilde enkel niet met morsige kameeldrijvers rond de regenput zitten.' Ook wij zijn hier in de woestijn, John, en lijden dorst. Maar ik heb hier nog een bron, onaangeroerd en zuiver; en samen kunnen wij hier in de koude, zuivere ijslucht leven.

Maar wat dacht je werkelijk John, toen je je in deze droge woestijn begaf? Wil je dat ik het je vertel? Dat zou je wel willen, ja. Zo is het nu eenmaal met jullie volk gesteld: lui en lamelendig, zelfingenomen en incompetent. Kapot zwoegen jullie je voor dat kleine beetje centjes; en dan maar pronken met Het Merk. Alsof je zonder Het Merk niet evengoed zou kunnen leven. Weet je wat het probleem is met mensen zoals jij John? Ze doen me walgen, dat is één, maar weet je wat er werkelijk mis is met mensen zoals jij? Dat weet je waarschijnlijk niet. Luister daarom naar

deze wijze woorden van een wijze man: 'Waar weldaad uitgaat, komt welvaart binnen. Waar nijld zijn weg gaat, zal schade volgen. Daarom is de wijze voorzichtig met dat wat van hem uitgaat.' Maar jullie Westerlingen staan bij zulke zaken niet langer stil. Jullie razen maar door het leven als door een wild struikgewas vol beesten, angstvallig alles wegmaaiend wat toevallig op jullie pad verschijnt. Angstig en neurotisch beschouwen jullie de aarde als een monsterlijke dreiging die onder beheersing moet worden gebracht. Ondertussen sterft de wereld, en wordt een kerkhof van beton; want aan jullie is de eeuwigheid. Jullie kortzichtige egoïsme haalt zichzelf nog wel eens neer.

Jullie wereld is zodanig versteend, dat jullie vergeten dat er ook nog leven en vernieuwing zijn. Maar luister toch naar deze wijze woorden, John: 'Over het leven hebben de wijste mannen door de eeuwen heen gelijk geoordeeld: *het deugt niet...* Overal en altijd heeft men uit hun mond eenzelfde geluid vernomen, -een geluid vol twijfel, vol melancholie, vol levensmoeheid, vol verzet tegen het leven. Zelfs Socrates zei toen hij stierf: 'Leven - dat betekent langdurig ziek zijn: ik ben de heiland Asclepius een haan schuldig.' Zelfs Socrates was het zat. - Wat bewijst dat? Waarop wijst dat? - Eertijds zou men gezegd hebben (-trouwens, men hééft het gezegd, luid en duidelijk, en onze pessimisten voorop!): 'Daar moet toch op zijn minst iets van waar zijn! De consensus sapientium is het bewijs van de waarheid.' -Of we vandaag ook nog zo praten? *Mogen* we dat? 'Hier moet op zijn minst iets *ziek* zijn' - zo luidt *ons* antwoord. De wijste mannen van alle tijden, we moeten ze eerst maar eens van dichtbij bekijken! Misschien stonden ze allemaal niet meer zo stevig op hun benen, laat als ze waren, beverig, decadent? Zou de wijsheid dan misschien als raaf op aarde komen, enthousiast gemaakt door een vleugje aaslucht?... Ziet John, ik wil jou vele dingen leren. Jij zal hier blijven en mijn toegewijde leerling zijn. Door training en hard werken zal je ingewijd worden in de duistere kunsten en technieken en de kennis die in me huist, en samen zullen wij groeien.' (wordt vervolgd) Bram Langmans & Rob Werkers

en geen spoor achter zich laat. Heerst in de wereld een goede orde, dan deelt hij in de algemene welvaart. Is die orde er niet, dan voedt hij enkel zijn deugd en zoekt naar ambtelooheid. Na een duizend jaar, beu van de wereld, verlaat hij die en stijgt op tot de onsterfelijken. Hij beklimt de witte wolken en komt aan het godenland. De drie vormen van kwaad bereiken hem niet; hij blijft voor eeuwig vrij van ongeluk; welk onheil heeft hij dan te vrezen? Hiermee verliet hem de grenswachter. Yau volgde hem, zeggend: 'Ik wilde u vragen...', maar de ander zei enkel: 'Ga heen!'" Maar ik weet waarom gij naar mij gekomen zijt, John. Gij waart op zoek naar fundamenten, want gij stelt prijs op de stevigheid van de grond onder uw voeten. Gij hebt zo u best gedaan voor die fundamenten, en dan nog schoot er u tekort. Gij had niet voldoende cement om uw zo schoon begonnen grondwerk af te maken; en nu zijt gij panisch en ongemakkelijk. De twijfel en onzekerheid. Beseft gij dan niet dat gij ziek gemaakt zijt in uw kop? Als een slang kropen zij ongemerkt langs uw broek, en gij had nog niks door tot ge ze plots recht in de ogen moest kijken? En te laat was het toen, want gij waart al lang onder hypnose. Ik heb u gezien, weet ge nog, toen ge in de winkels liep en naar een GSM op zoek waart gegaan. Ik was de persoon die eerst een zetel was. En geobserveerd heb ik u, ja zelfs geprobeerd om u wat gezond verstand bij te brengen. Maar gij waart hoogmoedig en bang, en zijt door het raam gesprongen. Toen wist ik al dat gij terug zou komen. En nu wilt gij dus mijn leerling worden? Ja, kijk maar niet zo verwonderd, gij weet het zelf natuurlijk nog niet; maar gij zult mijn leerling worden. Ik weet veel John. Ik weet veel.

Maar ik wil u eerst nog iets vertellen. Luister goed John, laat alles wat ik zeg voor u belangrijk zijn, want ik wil u vooreerst proberen zuiveren. Een oude meester zei: 'In de eeuw van volmaakte deugd werd er geen waarde gehecht aan kennis en men gebruikte geen knappe mensen. De vorsten waren als de hoge takken der bomen en het volk als de herten des wouds. Zij waren

Toen gij uit de gevangenis kwam trok gij op zoek naar vrijheid. Gij hebt nu vele jaren in de maatschappij geleefd, en gij klom op en werd rijker. Maar zijt ge vrijer geworden? Doet gij nu meer wat gij echt wilt? Hoe hoog waart gij niet geklommen in de maatschappij? Deed gij dan waar gij aan dacht toen gij op uw knieën laagte voor de zon? Kijk John, de wereld waarin gij leefde was de wereld van de kudde. Een leer heerste daar die zei: 'Alles is ledig, alles is eender, alles is al geweest!' En van alle heuvels weerklonk het: 'Alles is ledig, alles is eender, alles is al geweest!' Ook de mensen waren er eender, en wanneer iemand eens wat anders was dan zei men: 'Hé, doe normaal! Alles is eender, alles is eender!' Wanneer er iemand kwam die zei: 'Ik heb een nieuw idee!', dan zeiden de anderen: 'Hé, doe toch normaal! Alles is al geweest, alles is al geweest!', en ze keken apatisch voor zich uit. Zo versteende de menselijke samenleving zichzelf, en ook de mensen werden statische figuren. De mens werd een groothandelaar in waarden en specialiseerde zich in de zekerheid. Maar John, gij hebt het zelf gemerkt: hoe schoon gij ook de regels volgde, ook uw fundamenten zijn niet afgeraakt. Hoe sterk de zekerheid zich ook in het begin als gids deed blijken, waar was zij toen ge ze het hardste nodig had? Wat hebt gij aan een gids, als die u geblinddoekt loslaat juist wanneer gij de top van de berg hebt bereikt? Nee John, de mensen droomden van Waarheid; en toen die onvindbaar bleef schiepen ze er zelf maar één. En omdat er nu toch een Waarheid was, kon er geen enkele andere meer zijn; en de mensen begonnen hun Waarheid bloedig te verdedigen tegen iedereen die er anders over dacht. De mensen eisten gelijkheid, want er was maar één Waarheid en die was voor iedereen gelijk. Het resultaat was dat ook de mensen zelf nog allemaal hetzelfde werden. De zwakkeren en kleinzeerigen maakten wetten om zichzelf te beschermen, voor iedereen gelijk; en ze noemden het democratie. De rancuneuzen maakten afspraken over 'goed' en 'kwaad', voor iedereen gelijk; en ze noemden

Hier stond evengoed gelul

Column

Het Verlangen Van D.

Een bedompt kot met een smeulende sigarettenpeuk. Paasblom stak er nog eentje op, en keek uit over de lumineuse vergezichten zijns levens. "Alles is een spiegel," wilde hij wel eens lucide beweren in gezelschap. Men schudde dan het hoofd, terwijl Paasblom beamend doorknikte. Zijn leven was geen snelheidstrein geweest, zelfs geen boemel. Hij had de aarde niet bewogen met zijn gezangen noch de zon getart tot hete verassing. Dat laatste (met toegevoegd r-karakter) was de huidige situatie overigens nauwelijks, aangezien hij geleerd had weinig van zichzelf te verwachten.

Behalve op liefdesvlak dan. "Je weet wanneer je verliefd bent als je in clichés begint te praten," stootte hij tussen een absintslok en een rochel uit. Men luisterde niet. Zoiets was natuurlijk niet van enig belang, het harde leven had Paasblom immers geleerd dat hij altijd gelijk had. Sowieso. Zo had hij dus ook gelijk gehad in zijn angst voor Amor, die dodelijke ekster.

Hij had nog nooit zijn spiegelbeeld gekust. "Zoiets doodt me."

Maar andere dingen deden dat ook, hij was net

als die kerel die meerdere keren doodging om de lucht schoon te maken. Wie *was* dat ook weer? Jezus, vast.

Wat vermoordde hem dus?

Misschien waren het de sterren in haar ogen, de gloed in haar gouden haren. Sterren als speldenkopjes. Zei ik clichés?

Ik had het over platvloersheid. Van het soort waarmee zijn tv dagelijks gevuld werd. Geföhnde dames die het hadden over verlangen. Cola, Pantene en penis, allemaal bon ton binnen het perpetuum.

"Verlangen is maar een woord, het kan verbogen worden." Met deze woorden dacht hij oude beelden te bestormen. Lang geleden. Nu, echter, ging hij niet meer slapen zonder. Zoals zijn kussentje met bloemenmotief. Beiden een houvast, vermoed ik, alhoewel ook dat betwijfeld moet worden: het gaat hier tenslotte slechts om een woord.

In een postmoderne bui wilde hij wel eens beweren dat woorden onze realiteit bepalen. Het spellen van zijn eigenaam beviel hem echter al lang niet meer. Hij had zo'n stamman willen zijn,

ergens waar het woord "man" nog niet bestaat. Noch "stam", dat spreekt. Van boom tot boom springen om dan te verdrinken in een chemisch zuurbad, uitgespuwd in een of andere godrivier met onuitsprekbare naam. Heerlijk.

Maar nu zat hij met die cultuur. En het verlangen. Kon niet meer verdrinken omdat hij stikte.

Het Rousseau-motief. "Kakfilosoof," bedacht Paasblom, en glimlachte om zijn opmerking. Man, wat miste hij mensen die knikten. En iemand die hem achtervolgde, het maakte weinig uit wie.

Niet meer in de bui voor diepzinnige opmerkingen rond zichzelf, beschouwde hij de wereld als een bed waarin hij zich woekerend wentelde. Met gepaste aarzeling, zoals elke bruid die liever niet op die plaats en locatie verkeerde maar ja ze was tenslotte zwanger en haar leven zou nu pas aanvang nemen. Romannetjes lezend tot laat in de nacht wijl haar felrode nagels lakkend. De conversaties met burens steeds een antwoord, dan wegstijgend naar een flets tafereeltje. "Eerste liefde," de eerste zucht op de lippen. De niet onsympathieke postbode met brandende ogen. Naar beneden glijdend door het raam met de

resten van haar witte bruidsjurk.

"Door het raam! Natuurlijke dood!" gilte Paasblom, verrukt zijn broek afvegend.

Het zou natuurlijk eindigen in een bruine kroeg, waar een handteken meer betekende dan een exclamatie. Ze zou het geld geven voor een laatste slok, dan waggelend de lange Triomflaan afwandelen om te eindigen in een stom bed.

"And this grey spirit yearning in desire."

"Een tautologie, idioot. Sjeus." Soms kende Paasblom zijn klassieken wel niet. Dat was vrij tragisch, vooral in zijn geval, daar hij immers de pretentie had eeuwig door te leven. Opgesloten in schrift, maar kom: Rome is ook niet op een dag gebouwd.

"Naakt, ontkleed, de wereld tegemoet zien. Zou dat niet wat zijn?" De wereld zag graag heropvoeringen. Tijd om haar die te gunnen.

Als u het geblaf van een geile hond boven het gekrijs van een maagd of zeven hoort, weet u wat doen.

Het raam lonkt, nog steeds.

Ben

Kunst Als Toevluchtsoord

Artbrussels 2005

Wie ArtBrussels 2005 heeft gezien, heeft zonder twijfel veel gemist. Maar wie ArtBrussels 2005 niet heeft gezien, heeft nog meer gemist want die heeft zichzelf de gelegenheid ontzegd om niet te missen wat de beeldende kunst hem van de dag van vandaag ondanks alle vooroordelen te bieden heeft. Een verslag van hoe je champagneslurpend toch uit een overvloed aan beeldmateriaal datgene kan onthouden wat werkelijk het sokkelprivilege 'verdiend' heeft.

Kunst tentoonstellen met als doel het te verkopen doet op zichzelf al vreemd aan. Het besef dat je niet alleen naar deze werken kan kijken, maar dat je ze daarbovenop nog eens kan bezitten (indien je daar tenminste fortuinen voor over hebt), doet een merkwaardige sfeer rond de werken hangen: een wolk van comme-il-faut, dikke portefeuilles, champagne, power-books en vlinderstrikjes. Daartussen vind je jezelf terug. En je vind er ook kunstwerken terug. Als uithangborden. Als trekpleisters. Vooraanstaande gallerijen uit de hele wereld zijn naar de Europese hoofdstad afgezakt om hun nieuwe collecties te tonen, en een dwarsdoorsnede te bieden van het hedendaags werk dat in de kunsthandel beland is. We krijgen veel nieuwigheden te zien, die hun sporen nog niet genoeg verdiend hebben om in de museale context te circuleren, en dat ofwel heel fris is, ofwel ambitieus naar een 'hogerop' streeft. We krijgen ook gevestigde grootheden, zoals zeefdrukken van Warhol, en fotografie van Man Ray of schilderwerk van Bruce Nauman. Panamarenko's knutselwerken staan met brede spanwijdtes de kunstminnaars te overvleugelen, Wim Delvoye verrast ons met een nieuwe reeks readymades (waaronder een sneeuwscop beschilderd met een Vlaamse Leeuw), en natuurlijk is er Gerhard Richter met een aantal prachtige fotografische olieverfschilderijen. Om elk kunstwerk te gunnen wat het toekomt, ben je niet gekomen. Daarvoor is deze kunstbeurs veel te groot. Je moet keuzes maken; je moet een

systeem ontwikkelen om enigzins zinnige keuzes te maken. Het meest eenvoudige systeem is om ervan uit te gaan dat datgene wat je direct raakt, datgene wat je onmiddellijk aantrekt, ook als het belangwekkendste mag beschouwd worden. Een ander systeem is datgene aandacht te schenken

dat "anders is dan het andere". Die laatste houding wordt echter jaar na jaar problematischer. Een steeds groter aantal aan é én m a n s -stromingen maken het hedendaagse k u n s t e n -landschap extreem heterogeen, en zetten de de modernistische categorieën op erg losse schroeven. Toch zijn er dingen die in het oog springen door hun eenvoud, door hun eigenzinnigheid en oorspronkelijkheid, en die daarmee juist het post-moderne 'patroon' doorbreken en de ziel zelf raken.

Ik besloot een combinatie van beide systemen toe te passen, terwijl ik me ervan bewust probeerde te blijven dat ik daarmee niet alle werken de ruimte en tijd gunde die ze vergen. Toch leverde het boeiende ervaringen op. Het werk van de japanse beeldhouwer Isao

Sugiyama (°1954), die momenteel woont en werkt in Italië, gepresenteerd door de Parijse galerij Claude Bernard sprong op een eigenaardige manier in het oog (zie foto). Zijn sculpturen uit de meest traditionele materialen die de hedendaagse mens tot zijn beschikking heeft:

m a r m e r e n h o u t . S u g i y a m a laat op micro-formaat (de sculpturen zijn stuk voor stuk slechts e n k e l e decimeters in omvang) een enorme strijd zien van de mens met de onbewerkte natuur. Hij laat het m a r m e r grotendeels onbewerkt, en vijl slechts hier en daar de natuurlijke structuur van het gesteente weg tot g l a d d e , gepolijste

vlakken, en kleeft de rotsen netjes aan elkaar tot surrealistische formaties die ondanks hun beperkte omvang een verbazingwekkende massiviteit en monumentaliteit krijgen. Bovenop deze zware steenmassa's verrijzen fijne houten huisconstructies, gemaakt uit dunne geschaafde balkjes, netjes verankerd in de steen. Sommige woninkjes zijn weggevijsd uit de steenmassa zelf. Op een verstillende, poëtische manier worden

deze sculpturen plots 'bewoond'. De kunstenaar noemt de werken zelf dan ook 'santuario', italiaans voor 'toevluchtsoord', of ook wel: 'heiligheid'. De ruimte rond de sculpturen heeft inderdaad iets geheiligds en tegelijk iets ondoordringbaars en woest, met in het midden een meditatief epicentrum. De werken springen vooral in het oog vanwege hun grote contrast met de offensieve en expansieve vormen die de expozalen vullen. In de twee enorme zalen die ArtBrussels beslaat, vormen deze 'santuarium' letterlijk een toevluchtsoord voor de door beelden belegerde geest. Even mag je vergeten wat er rond je is. Even mag je verwijlen in deze kleine kluisaarsomgevingen.

Vervolgens sla je de hoek om en vind je jezelf weer terug in de smeltkroes van de internationale kunstmarkt.

Verder verdient de nieuwe media-kunst een belangrijke vermelding. Lang als het kleine broertje van de beeldende kunst beschouwd, krijgt de computerkunst toch steeds meer zelfstandigheid. Als echt autonoom mogen we de nieuwe media op ArtBrussels niet omschrijven – afgezien van video, die op menige plaatsen een eigen zwarte box ter beschikking krijgt waar de bezoeker even kan onderduiken in de duistere wereld van veelal abstracte bewegende beelden. Maar video is inmiddels ook niet meer echt een nieuw medium te noemen. Op een autonome aanwezigheid van de digitale media is het in de toonaangevende kunstmarkt nog even wachten, hoewel er al tekenen zijn die aangeven dat deze kunst zich aan het opwerken is uit de experimentele achterkeuken van de kunstproductie...

Het wordt dus uitkijken naar wat er de volgende jaren staat te gebeuren. Blijf op de hoogte via www.artbrussels.be.

Gawan Fagard.

<http://projectb.thingummy.org>

Illustraties * Isao Sugiyama, "Santuario 181°" (2001), marmer en hout, 67,5 x 31 x 28cm.

De dramatiek van het gebeeldhouwde lichaam

De dramatiek van het gebeeldhouwde lichaam
Nachtelijk symposium van Tg Ceremonia, gezien in de KVS op 27 april 2005.

Eric De Volder, theatermaker en plastisch kunstenaar, wordt weleens de meest authentieke regisseur van Vlaanderen genoemd. Hoewel zijn rauw en doorwrocht theater lange tijd onopgemerkt bleef voor het grote (theater)publiek, begon toneelgroep Ceremonia (opgericht in 1992), stilaan meer en meer aandacht te krijgen in de pers. In 2000 won Eric De Volder zijn eerste prijs, de Thersitesprijs van de Vlaamse theatercritici, "omwille van zijn grote artistieke integriteit, zijn aandacht voor de volkse identiteit en de keuze voor de thematiek van de mens in zijn kleine leefwereld". Verscheidene prijzen vielen hem vervolgens ten deel.

Met nachtelijk symposium herneemt Eric De Volder een productie uit 1994, die algemeen beschouwd werd als de voorstelling waarmee zijn theatergroep 'doorbrak' in de grote zalen. Met 2/3 van de oorspronkelijke cast staat het stuk vandaag weer op de planken. Tien acteurs, tien gebeeldhouwde karikaturen, zwaar opgeschilderd zodat hun gezichten vaalgekleurde bewegende maskers lijken. Ze maken deel uit van een oervlaams boerenhuishouden, de familie Meiresonne. Een moeder, drie zonen, een dochtertje, een knecht, een verloofde van één van de broers en een kromgeleefde 'bobonne'. De vader is er niet, hij slaapt. Maar hoewel hij er niet is, draait alles om hem, en om zijn 'zaak'. De zonen zeggen tegen hun moeder dat ze beter met een varken getrouwd was dan met hun vader. "Daar moet ge niet voor strijken hé". Geen van hen drieën wil de zaak van de vader overnemen, omdat deze volgens hen failliet is. Maar dat wil de moeder niet geloven. Als er tenslotte een deurwaarder langskomt die alles droogjes begint op te meten (buiten een oude, ronkende frigo en een massa oosterse tapijten als vloerbedekking valt er echter niet veel te bespeuren), valt hare frank. En ze spannen samen, in het putteke van de nacht. Tegen hunne pa. Ze gaan hem samen

met zijn 'zaak' het hoekje om helpen. Met de handen en armen tot over hun ellebogen in het bloed gedrenkt, komen de broers vertellen hoe ze hunne pa in tweeën gezaagd hebben. Ondertussen

heeft de moeder de pan ingeboterd om het hart van haar man te bakken. Maar hoe grondig de zonen ook gezocht hebben tussen de brokstukken van hun vader, hij had geen hart! Nog éénmaal verschijnt de geest van de vader, witgekalkt en op stelten aan de moeder, die naast de frigo slaapt omdat de zetel waar ze normaal op slaapt buitengesmeten is. En dan verdwijnt hij. De deurwaarder begint de inboedel op één grote hoop te werpen: mensen, tapijten en schoenen; alles komt op één stapel terecht... Alles is schroot geworden.

Eric De Volder heeft in zijn theaterstukken een esthetiek ontwikkeld die deze vertelling van gewrongen karikaturen, geknechte geesten en kromgegroeide lijven een grote emotionele, maar vaak ook bijna spirituele intimiteit meegeeft. Dit is geen Vlaams realisme à la Hugo Claus, dit is

de tragedie van de bekrompen geest tout court, neergeplant in een Vlaamse context; een artificieel dialect in de mond gelegd; niet om de volksheid te benadrukken, maar veeleer om de universaliteit

van de bekrompenheid te tonen in een extreem expressieve esthetiek. Alleen de taal al barst van de emotionaliteit, van de opgekropte hersenkronkels en van de gebroken en weer gespalkte verlangens. Een esthetiek van mensen die plakjes kop eten, en die steevast honderdmaal 'goed, jaja, goed goed' zeggen indien je hen vraagt 'hoe-ist?', terwijl ze hun eigen kas opvretten van miserie. Maar ja, "als 't moet, gaat alles". De plastische achtergrond waarmee de regisseur theater is gaan maken, brengt bovendien een uitzonderlijk krachtige en sprekende lichtregie met zich mee. Eric De Volder past nauwelijks traditionele belichtingstechnieken toe. Zijn scène is in belichtingszones opgedeeld, die de ruimte in een rijk geschilderde setting omtoveren. Elke figuur heeft zijn kleurenbiotoop: de moeder is in het rood, de dochter in een vuil wit, de zonen zijn in vale grijsbruine tinten, de deurwaarder in een

klassiek zwart, de 'bobonne' in een blauwe bloemetjesshort. De sculpturaliteit van de lichamen van de personages wordt nog geïntensifieerd door het gebruik van smalle krachtige lichtkegels in warme of helwitte kleuren. Hun lichamen krijgen kleurige diepten onder een zwakrood schijnsel, en hun hoofd vangt een scherpe bundel felgeel licht op, waardoor een intense focus van de emoties ontstaat. Veel tekst hebben de personages niet meer nodig. Minutenlang kunnen ze hun lichamen in stilte laten metamorfosen in dit driedimensionale schilderij van atmosferische kleuren, die als onzichtbare nevels over de podiumruimte hangen en fel oplichten als er iemand doorheen beweegt. Op de achtergrond tikt een klok, die de tijd zacht maar scherp in kleine eenheden kapt. Flarden van melancholische orkestmuziek vormen bovenop de lichtnevels een volle laag van klank, die traag naar de toeschouwer drijft en het geheel in een bijna spirituele dimensie hult.

Tegelijk met de harteloze primitiviteit en zwarte miserie, ademt het stuk een simpele, volkse humor. Deze humor maakt de tragedie niet alleen draaglijk, de miserie wordt erdoor ook uitgediept. Hoewel de personages stuk voor stuk erg één-dimensionaal zijn, weeft de regisseur rond deze stereotypen een net van complexe visuele en auditieve beelden. Dit is niet zozeer de tragedie van één enkel personage, dit is de tragedie tout court, de esthetische principes geven vorm aan een universele emotie van onomkeerbaarheid en onafwendbaarheid.

Tg Ceremonia is een toneelgroep die zeker de moeite waard is op de voet te volgen. Meer info kan je vinden op:

www.toneelgroepceremonia.centerall.com.

Nachtelijk Symposium speelt nog in Antwerpen (theater Zuidpool), Leuven (Cultuurcentrum) en Gent (Nieuwpoorttheater) tot 11 juni 2005. Het KunstenFestival des Arts presenteert begin mei de premiere van de nieuwe productie *Armarius Mortis* (zie www.kfda.be)

Gawan Fagard

<http://projectb.thingummy.org>

Waarom VanDale VanDale Heet

Het is iedereen al eens overkomen. Juist wanneer de deadline nadert om een of andere paper binnen te dienen blijkt je last te hebben van een onoverkomelijke writer's block! Je zit al uren aan een stuk naar je maagdelijk wit computerscherm te turen in de hoop dat de muzes je, in een flits, de inspiratie geven om, zowaar, een meesterstuk uit je mouw te schudden. Soms lukt dit, maar meestal niet. Het wachten op een goddelijke ingeving kan zeer lang op zich laten wachten, vooral als je niet in muzes of religieus gezwans gelooft. Je beslist een korte pauze in te lassen, je hond uit te laten, wat porno te surfen, of simpelweg als een volleerde zombie een uurtje naar dat scheve gezicht van Tiana Kirilof te kijken op JimTv maar het helpt allemaal niet. Ik moet toegeven, bovenstaande concepten zijn stuk voor stuk leuke initiatieven maar we moeten eerlijk zijn, het helpt allemaal niet. Waarschijnlijk zit u nu op het puntje van uw stoel omdat u nu denkt dat ik u de ultieme tip zal geven om die schijnbaar onoverkomelijke writer's block te doorbreken. FOUT! Dit is de Moeial en geen hersendood vrouwenblad à la Flair of de Libelle. In zo'n boekjes vind je stevast kant en klare tips en truckjes om de moeilijke momenten in het leven door te komen. Ik denk concreet aan maquillage tips om van dat "héé, jij ziet eruit alsof je al zeven dagen aan een stuk aan de coke zit"-gezicht af te komen (alhoewel ik betwijfel of het wel opportuun is, zeker voor mannen, om zulke experimenten uit te voeren voor je badkamerspiegel, de kans is namelijk groot dat het resultaat dat je na urenlang knoeiwerk hebt bereikt er beroerder uitziet dan wat de beauty-specialist voor ogen had). Wat je hoogstens kan en mag verwachten van een kwaliteitspamflet als de Moeial zijn, tips en trucks die je ten alle tijden moet vermijden!

Raadpleeg nooit, maar dan ook nooit, een woordenboek (bv: VanDale) om over je onoverkomelijke writer's block heen te komen, de kans is groot dat je je tijd verdoet!

Ik weet wat je nu denkt, beste lezer: "Je tijd verdoen? ", "Door een woordenboek te raadplegen?", "Onmogelijk!", "Woordenboeken

Al Andalus

Oorsprong
in het vergankelijke
Tot wasdom gekomen
in het transcendentale
Vermoord
in het eeuwige

Inkt
verbond hemel en aarde
toen Thomas van Aquino
Averroës en Avicenna bedroog.
De pen
verschroei de perkament
bij het schrijvende mijden van bevestiging.

Nu
een niet-aflatende stroom van binair bedrog.
Met de vingers op de pols van de tijd
gekend
Doch nooit erkend.
De toenmalige roof
vergroot nog steeds de kloof.

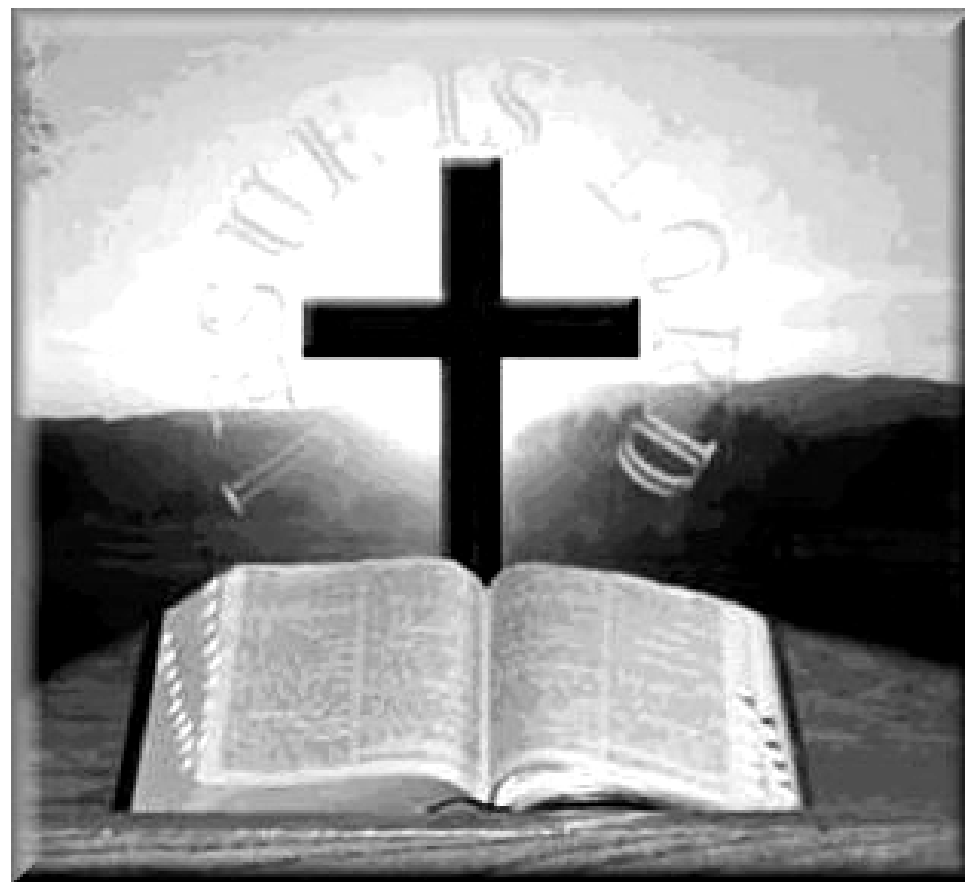
Dunjasudfa

Column

Vriendinnen, vrienden! Menigeen onder jullie mocht dan al gedacht hebben dat ik het slachtoffer was geworden van intoxicatie of een passionele moord, maar niets is minder waar! *Ich überlebte* -vreemd genoeg- en ben ondertussen geruime tijd terug in Brussel. Nou ja, ik mag dan wel fysiek aanwezig zijn, mentaal ben ik nog in mijn geliefde Düsseldorf. Geen stukje muur valt er nog te bespeuren in mijn wederom smaakvol ingerichte studentenkamertje, zoveel foto's en posters en ansichtkaartjes en bierviltjes heb ik opgehangen. Ik mijd de straten, negeer mijn medestudenten en vervloek het erasmuscontract dat erover besliste mij voor het tweede semester terug naar België te halen. Ik heb een koelkast en een oventje op mijn kot, waardoor ik nauwelijks van die gore gemeenschappelijke keuken gebruik hoeft te maken. Ik leef in harmonieuze afzondering met mezelf. Ik eet hier, ik drink, ik pis, ik schijt, ik

staan vol zinnen die op hun beurt een heleboel woorden verklaren waar jij het bestaan nog niet van afgwist!". Weet je wat ik dan zeg? "Ja dat dacht ik ook.... , maar nu niet meer, en wel om de volgende reden!":

Enkele dagen geleden had ik ook last van een writer's block. Ik moest, en moet eigenlijk nog steeds, een paper schrijven over het thema

lijfelijheid. Het zei me niets. M'n computer scherm bleef leeg. Een pauze inlassen, porno surfen, een uur aan de zelfmoordtelefoon hangen, het hielp allemaal niet! M'n scherm zag wit en het zou de komende dagen wit blijven, was het niet dat ik, m'n mooi ingebonden VanDale woordenboeken die op m'n boekenkast stonden in het oog kreeg. Ik kreeg een lumineus idee: "Wat als ik eens zou kijken wat VanDale over lijfelijheid zou zeggen!". I was the man with the plan! Ik voelde me goed, ik voelde het zelfs in mijn kleine teen, de paper was al geschreven, het was alleen maar een kwestie van seconden. Was dat even een teleurstelling! VanDale over lijfelijheid: "Door de last der lijfelijheid te verminderen, wordt ook de geest der mensen vrijer! (Wending.)". Bondig, kort, cryptisch, geen uitleg, enkel een citaat, wat wil je nog meer? Wel... Het probleem is dat de meeste professoren kommaneuken zijn! Ze quoteren op DT fouten, of omdat je niet op de Cambridge manier naar een citaat verwees (inhoud is nog steeds een taboe). Zo is het in de filosofie niet anders. Even googlen en een opzichtige Cambridge verwijzing is een feit! Geen kat die zou weten dat ik m'n citaat uit de VanDale had gehaald. Na een uur gaf ik het op, Google kon me niet zeggen wie "Wending" was noch wat hij had geschreven. Dan maar een mailtje sturen naar de mannen van VanDale zeker... Ik stuurde hen het volgende mailtje:

Beste redacteurs,

Ik heb voor jullie een inhoudelijke vraag...

In het exemplaar dat ik heb van het "Groot woordenboek der Nederlandse Taal"(12de druk) vind ik onder het woord "lijfelijheid" het volgende citaat: 'door de last der lijfelijheid te verminderen, wordt ook de geest der mensen vrijer' (Wending).

hand zullen niet terugkeren in de volgende uitgave van de Grote Van Dale.

Met vriendelijke groet,

Ludo Permentier
Redacteur Van Dale Lexicografie

Als je zo'n antwoord in je mailbox krijgt, draai je toch spontaan even het hoofd onder een hoek van 15° om even als een mongool in het ijle te kijken, niet? Afvoeren die "Wending"! Ik kon het echter niet loslaten! Toen plots wist ik het! Ik wist waarom VanDale VanDale heet!

Het moet het jaar 1871 geweest zijn, VanDale was weer vandalen streken aan het uithalen (waarom noem je anders VanDale) toen de Jos (zijn buurman), hem zei: "Zeg, VanDale, Doe is iets nuttig, in plaats van altijd de vandaal uit te hangen, schrijf is een woordenboek. De woorden van de Jos raakten VanDale in zijn diepste hartje en hadden effect! De volgende morgen zat VanDale al bij de "F". VanDale had er niet de minste moeite mee om allerlei moeilijke woorden te verklaren, Als je iemands voorgevel beklad met de woorden "PEDANTE POTLOODVENTER" dan ga je er toch van uit dat de dader weet wat die scheldwoorden betekenen. Af en toe echter kwam VanDale eens een woord tegen dat hij niet kon verklaren, simpelweg omdat je het niet kon gebruiken als scheldwoord. Hij vroeg dan aan de Jos of die niet wist hoe je bijvoorbeeld "atoomenergie" kon verklaren. De Jos die nooit veel woorden gebruikte in z'n zinnen antwoordde dan altijd: "**Door de last der atoomenergie te verminderen, wordt ook de geest der mensen vrijer! (Wending.)**". VanDale kwam er al snel achter dat dit krachtig citaat zowaar voor elk woord dat hij niet kon verklaren op ging, en te pas en te onpas gebruikte hij dit citaat dan ook. (Tel maar eens het aantal citaten van Wending en u zal zien dat ik gelijk heb!) Maar omdat VanDale niet door en door slecht was, vermeldde hij altijd tussen haken dat het om een wending ging, een ommekeer, een ommekeer van de verklaring naar een die er geen is.

En zo weet u ook weer dat het goed is dat de mannen van de Moeial zich af en toe eens moeien, zelfs met dat wat in een woordenboek staat!

Michael Van De Velde, filosoof in wording

Gedicht

Ik bezwoer me vergeet haar
Armen, benen, lippen klaar.
Maar ik onthou veel.

Ik onthou dat ik eens mezelf was:
Zonder franjes, mij.
Toen kwam jij en toen ik je las
Stokte m'n keel.

Verdragen als een eik zal ik
Gedragen en geduwd door wind.
Gesteund door gewonde aarde
Wiens duistere roerselen onthuld zijn.

Ben

Bei uns in Deutschland III

slaap, ik masturbeer, ik lees, ik schrijf, ik kijk dvd's en ik stuur mails en berichtjes. Niet noodzakelijk in die volgorde en één handeling kan ook meermaals op korte tijd herhaald worden. Ik zou bijvoorbeeld twee keer kunnen masturberen als ik me heel geil voelde. Of ik zou drie mails kunnen sturen als ik me erg eenzaam voelde. Hoewel dat masturberen ook aan eenzaamheid zou kunnen ontspringen. Tot daar. Of ook niet; stel nu eens dat het vernieuwend en experimenteel interessant zou zijn het woord "masturberen" een onnodig aantal keren te herhalen? Geef toe, heb je ooit al zoveel keer het woord "masturberen" in een column gelezen? Een woord dat een kwarteeuw geleden nog taboe was onder het gewone volk? Masturberen? Er bestaan een heleboel variaties op masturberen. Een man zou het bijvoorbeeld m.b.v. een nepvagina kunnen doen. Je kunt mensen 'betrappen' bij het

masturberen, hoewel ik niet goed snap waar die incriminerende term vandaan komt. Masturberen is toch geen misdad. Ik ben ooit eens 'betrap' op masturberen door mijn kleine broertje. Die liep rood aan en ging meteen zijn mama vertellen dat-ie ook zo'n geinig speeltuig wilde. Al bij al een pijnlijke situatie. Vingers in het Duits is *fingeren* en aftrekken *runterholen*. Je kunt ook gewoon *masturbieren* zeggen natuurlijk. Hangt er gewoon vanaf met wie je wat voor conversatie voert. Tot daar. Nee, echt. Het zou toch kant noch wal raken dat ik het in een column over mijn ervaringen in Duitsland als erasmusstudent enkel over masturberen zou hebben? Nou dan. Terug over naar mezelf. Ik zit nog steeds vol zelfmedelijden uit het raam te staren en voel me al even miserabel als in *Bei uns in Deutschland I*. De trein onder mijn raam dendert bijna mijn ogen uit hun kassen en werktuigelijk begin ik te

grienen. Ik ben dus terug in België. Terug bij af. Of toch niet helemaal. Die paar maanden waren de tijd van m'n leven tot nu toe. Dat kan je je pas voorstellen als je zelf op uitwisseling geweest bent. Zoveel nieuwe vrienden gemaakt, zoveel nieuwe dingen gezien, gedaan en geleerd... In ieder geval genoeg om te begrijpen in wat voor een zielig kutlandje wij leven. En dan zwijg ik nog van 'onze' VUB, ooit een van de laatste bolwerken tegen de rechts-conservatieve stromingen in dit systeem, nu verworden tot een goedkope prostitutie (met alle respect voor de hoeren), met o.a. haar Bologna-normen, haar 'talencombinaties' en haar 'Sportopolis' (de naam alleen al). Maar voor de rest hebben we het nog niet zo slecht. Alleen het weer zou beter kunnen, tenminste, dat zegt elke erasmusstudent die ik hier tegenkom.

Metoikos

Ga Van Mijn Planeet!

Over het belang van participatie in een zieke wereld

Dag beste lezer,

Kijk eens een momentje grondig om je heen. En daarmee bedoel ik niet zozeer dat u de directe omgeving waarin u zich op het moment bevindt nauwlettend moet beginnen onderzoeken. Nee, kijk eens even echt om je heen. Hoe ziet de wereld er in jouw ogen uit? Hoe zien de mensen er uit? Hoe zien gebouwen er uit? En de bomen? En dan bedoel ik natuurlijk niet dat ik mij afvraag welke vorm of kleur ofzo die dingen hebben, ik ben niet blind verdomme! Nee ik wil dat je jezelf nu afvraagt hoe jij alles voelt, hoe je de wereld waarneemt. Anders gezegd: wat jouw wereld eigenlijk is. Welke thema's domineren jouw leven? Waar stel jij je veel vragen over en waar sta je eigenlijk nooit bij stil? Waarom? Is jouw leven nogal streng georganiseerd of leef je juist in een nogal chaotische stroom? Wat brengt jou in vervoering, laat je echt leven, en wat laat jou volkomen syberisch? Zijn je emoties een handige stimulans om het leven vast te grijpen of nemen ze je mee in een lange, huiveringwekkende val? Is de wereld alles bij elkaar genomen toch vooral een speeltuin waar je naar hartelust kunt genieten van vele wonderen zolang je niet alleen maar speelt? Of voelt die wereld juist als een zwaar gewicht, waar steeds opnieuw maar nieuwe problemen op geworpen worden, zodat de uitdaging wordt om zoveel mogelijk gewicht af te kunnen werpen?

En zag die wereld er altijd zo uit? Ik bedoel, hoe zag die wereld en dus jouw leven er uit toen je nog een kind was? Welke angsten welke dromen en welke andere fascinaties zijn compleet verdwenen nu, en welke zijn juist sterk gaan manifesteren door de jaren heen? Hoe zag je tegenover je verleden, wat zag je toen je naar de toekomst keek? En hoe waar en waarom is er vanalles veranderd? Hoe ziet héél jouw wereld er dus uit?

Nu heb ik er natuurlijk geen enkel benul van jou wereld er zou kunnen uitzien en om heel eerlijk te zijn: de kans is vrij groot dat het mij bitter weinig interesseert. Omgekeerd acht ik het heel waarschijnlijk dat jij je geen zak interesseert in mijn wereld. Maar omdat ik hier de verteller ben en jij de luisteraar is het wel duidelijk wie hier in het voordeel is nietwaar? (evil laughter) Nee serieus nu, eigenlijk vind ik nog altijd dat mijn wereld een buitengewoon prachtig oord van zalige extase is. Ook al moet ik zeggen dat die verrukwekkende gewaarwording enkele jaren geleden zijn frequentie is begonnen verwaarlozen. Als kind leek alles mij hallucinant beloftevol toe: elke dag hoorde ik over nieuwe zaken spreken die me grenzeloos interesseerden. Naarmate mijn besef groeide dat er veel meer te ontdekken en te beleven viel dan er jaren en dagen mijn eindige leven vulde, groeide juist het enthousiasme en de ongeduldigheid waarmee ik naar mijn verdere leven keek. Maar toen begon er vanalles te veranderen. Eerst leek het nog niet zo erg: mensen hadden nogal vaak de neiging om alles rondom hen kapot te maken en leven nogal moeizaam met elkaar samen maar er lijkt verandering in de zaak te komen, toch? Nee hoor, plots moest blijken dat er gewoon veel te veel mensen op deze aardkloot rondwalen en dat er helemaal geen verbetering in de zaak komt, integendeel. Een klein deeltje van het aardse leven hult zich neurotisch in blinde luxe en overmatige consumptie terwijl al de rest langzaam kapot sterft. En het ergste is: we zitten er allemaal maar op te kijken en naar te schelden als een bende opgefokte meutelingen naar enkele ongere type's die een kind mishandelen, terwijl ze wel op een veilige tien meter afstand blijven staan.

En zo komen we tot de kern van de zaak. Ik ben namelijk niet van plan om hier een zoveelste artikel te schrijven over wat er allemaal mis is met deze wereld of hoe dat zo gekomen is. Nee, ik ben er van overtuigd dat er wel degelijk iets mis is met deze wereld en dat daar veel scherpe analyses over bestaan. Wie zich afvraagt hoe, zo, wat en welke? Verwijs ik naar deze en andere moeders, de vele andere kranten en tijdschriften, talloze boeken die zich dichterbij bevinden dan men soms beseft, het internet en de rest van de wereld.

De wereld is overbevolkt en er is een structurele ongelijkheid die misselijkmakende proporties

heeft aangenomen. Met 'structurele ongelijkheid' of 'structurele onrechtvaardigheid' bedoel ik dat de huidige structuren die de samenleving in stand houden er voor zorgen dat er een enorme principiële ongelijkheid bestaat en groter wordt. De westerse samenleving draait volledig op het principe van vraag en aanbod zodat een vicieuze wisselwerking is ontstaan tussen de machthebbers die hun positie kunnen behouden door het vrijwillige(!) vervlakken en indommelen van de 'grote massa'. Om die wisselwerking stabiel te houden wordt er een desastreuze roofoverval gepleegd op de rest van de wereld. De informatie hierover is publiek

gebruiken: In een erg vervuilde straat wordt besloten om met heel de buurt een schoonmaakactie te houden. Een groepje initiatiefnemers steken overal briefjes in de bus met de bedoeling de inwoners te mobiliseren. We kijken nu naar een specifiek persoon, we noemen hem Meneertje Kuddebeest: hij leest het briefje en denkt "De kans is groot dat geen kat hierop reageert. Als ik meedoe dan ben ik een van die weinige brave sukkel die met veel moeite de rommel moet gaan oprapen van andere mensen. Als ik gewoon thuisblijf, en de actie gaat toch door, dan wordt de buurt toch ook schoongemaakt en dat terwijl ik gewoon op mijn luie reet kan

langer vervuilen, Ze is al verdrongen in een afvalberg en eenieder moet zich een gang naar buiten beginnen graven.

"En wat als ik er toch voor kies om in mijn zetel te blijven liggen toekijken, wat als ik er nu voor kies om geen zak uit te steken? Dat is toch wel verdorie mijn recht zeker?"

Nou ja daar zit misschien wel iets in, maar daar denk ik aldus over: Doordat jij in deze westerse samenleving leeft maak je gebruik wat die samenleving te bieden heeft. Je koopt zaken die je behoeftes en interesses bevredigen, je probeert aan geld te komen om die zaken te kunnen kopen. Zo help jij mee de economie draaiende te houden, diezelfde economie die ervoor zorgt dat de huidige machtsverhoudingen stabiel blijven. Diezelfde machtsverhoudingen die maken dat overal ter wereld mensen uitgebuit worden omwille van hun gedwongen sociale positie. Dat er elke dag dertigduizend kinderen sterven aan hongersnood dat we niet meer bang moeten zijn dat de aarde kapot zal gaan door de verwoesting van de natuur omdat een simpele uitbarsting van enkele heethoofden met te veel macht zal volstaan. Dat iedereen zich blind staart in zijn comfortabel wereldje waar de absolute vrijheid heerst zolang je de juiste regels volgt. Dat alles kapot gaat.

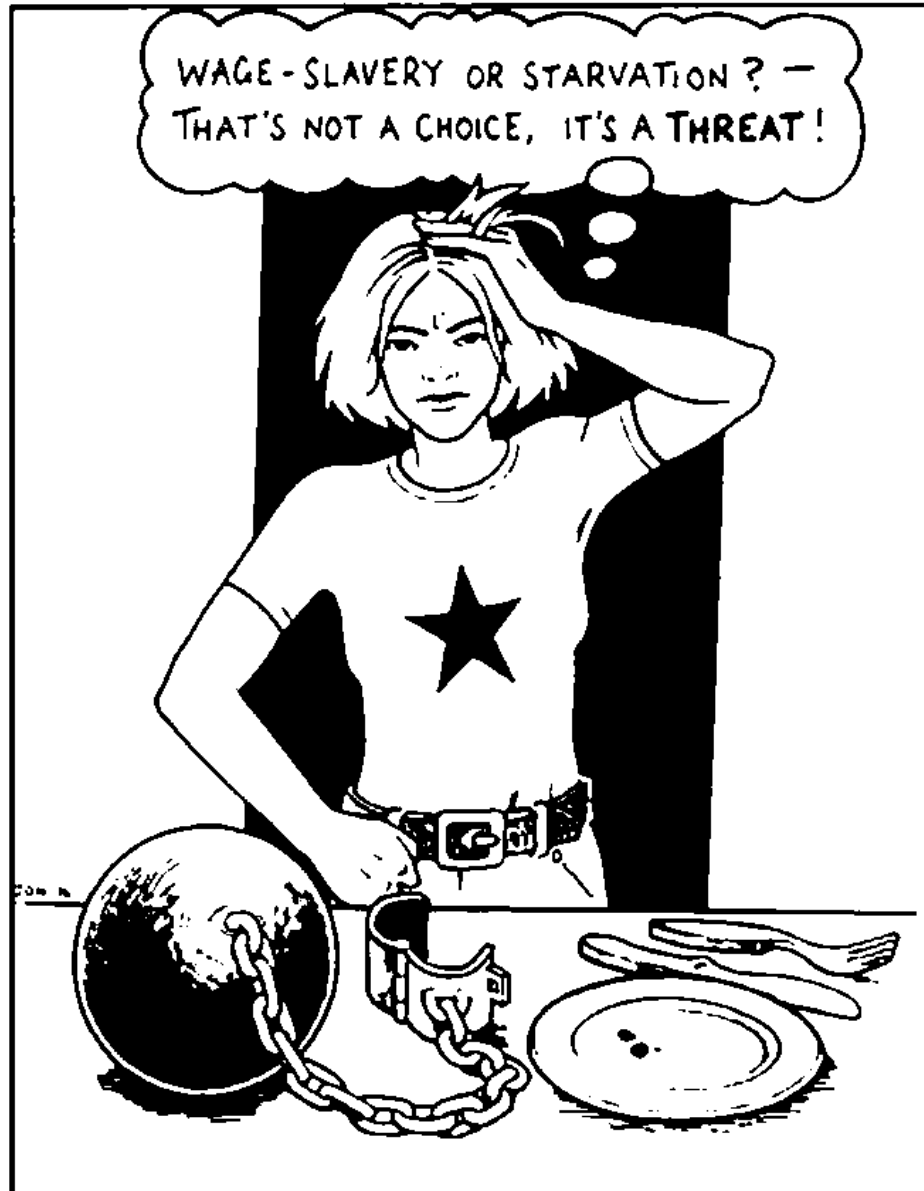
In die wereld ben jij geboren. Jij moet wel meedraaien in dat soort van maatschappij want je zit er middenin. We zijn er allemaal in geboren. We zitten er allemaal middenin. Geen van ons heeft ervoor gekozen dat de samenleving nu eenmaal zo in mekaar zit. Al die rommel lag hier al toen we er aankwamen en nu zitten we er middenin. Het is niet onze schuld! Dat wil niet zeggen dat we er 'niets aan kunnen doen'!

Wie gaat er niet voor om met het grootste gemak het meeste geluk binnen te halen? En als de omgeving waarin je leeft nu eenmaal draait rond heel dat 'geld' gedoe, dan zorgt iedereen toch dat hij of zij zoveel mogelijk geld heeft door er zo weinig mogelijk moeite voor te doen? Je kunt dan ook niemand, maar dan ook niemand kwalijk nemen dat ze de planeet kapotmaken net omdat ze het deden voor het geld. We kunnen het ons niet permitteren om mensen te dwingen de keuze te maken tussen rijk worden en de planeet kapotmaken of verhongeren maar de wereld een klein stukje beter maken. Het heeft geen zin om een enorm gat in je systeem te laten dat je verzekert van een financieel voordeel waar je heel je leven van hebt moeten dromen, zolang je vergeet dat er een wereld bestaat buiten jouw verhemelde genot. Zolang die keuze bestaat zal die keuze gemaakt worden. Zo hou je dus een systeem draaiende dat zichzelf tegenspreekt. Maar ondertussen is die planeet nog steeds kapot aan het gaan. En iedereen is vergeten dat zij het eigenlijk zelf zijn die deze samenleving maken. En dat ze eigenlijk genoeg macht bezitten om aan al die rotzooi iets te doen. Maar voorlopig zullen we dan maar doen alsof alles goed gaat, en onze kinderen vertellen over het paradijs des levens waar weldra iedereen in vrede zal samenleven. We hoeven maar de voorschriften van de democratische samenleving te volgen en met genoeg geduld lost alles zichzelf wel op. En als ons kind ons dan vraagt hoe het komt dat we er zelf nooit in geslaagd zijn de voorschriften van die democratie te volgen. En waarom we nooit iets hebben proberen doen aan al die ontzagwekkende kloterij die ondertussen echt niet meer te ontkennen valt, omdat ze op het raam staat te bonken en al schreeuwend binnenraakt. Dan zullen wij het een pedagogische saflet om zijn of haar smoel verkopen.

We liggen op zachte kussens en de zon schijnt warm op ons gelaat. We willen niet knippen want dat doet pijn aan de ogen. Als we iets zouden doen dan zou het warme, zachte liggen kunnen verdampen. Blijven liggen. Als we zouden rechtstaan zouden we daar alleen staan in die bijtende kou. Blijven liggen. Als we zouden kijken zouden we zien wat er rond ons ligt te rotten. We zouden kunnen horen dat er geschreeuwd wordt om moord en brand. Blijven liggen. Niet mijn rommel. Anderen moeten het doen. Niet mijn schuld. Ik kan er niets aan doen.

We liggen op zachte kussens en de zon schijnt warm op ons gelaat. We willen niet knippen want dat doet pijn aan de ogen. Als we iets zouden doen dan zou het warme, zachte liggen kunnen verdampen. Blijven liggen. Als we zouden rechtstaan zouden we daar alleen staan in die bijtende kou. Blijven liggen. Als we zouden kijken zouden we zien wat er rond ons ligt te rotten. We zouden kunnen horen dat er geschreeuwd wordt om moord en brand. Blijven liggen. Niet mijn rommel. Anderen moeten het doen. Niet mijn schuld. Ik kan er niets aan doen.

Rob Werkers

verspreid en een belangrijk deel ervan is zelfs min of meer algemeen geweten.

Maar de mensen reageren alsof 'de staat', 'de wereld' en zelfs 'de samenleving' zaken zijn die buiten hen staan en waar ze geen vat op hebben. Alsof de samenleving niet zou gevormd worden door allemaal mensen die samen leven. Daardoor wordt het ook duidelijk waarom er nu een gigantisch grote golf van onverdraagzaamheid en koortsachtige verzuring doorheen de mensheid glijdt tegen een waanzinnig razend tempo. Mensen geven trouwens helemaal niet meer om wat er allemaal mis is met deze wereld. Ze geven vooral om de dingen die zij moeten missen terwijl anderen er wel van kunnen genieten. Men brult niet meer om "gelijkheid!", men brult om "ikke meer!"

Zo kan je tegenwoordig her en der mensen horen kankeren over -wat-er-toch-niet-allemaal-heel-triestig-is-tegenwoordig-en-dat-het-toch-wel-schandalig-is-allemaal-en-wanneer-ze-daar-nu-eindelijk-iets-aan-gaan-doen-en-hoelang-is-dat-nu-al-bezig. Iedereen heeft wel iets op te merken wat zijn leven toch o zo ondraaglijk en onrechtvaardig maakt. Er is eigenlijk maar één ding waar ze het allemaal over eens raken: het is allemaal de schuld van de anderen! De vreemdelingen, de fascist, de werklozen, de Amerikanen, de regering, ... de anderen!

Wat kunnen zij er aan doen dat alles naar de vaantjes is? Zij doen toch niks? Wat kunnen ze dan verkeerd doen?

Zo komen we op het probleem van de collectieve actie. Voor degenen onder jullie die de cursus 'inleiding tot de sociologie' bij Marc Elchardus zouden gevolgd hebben: in zijn handboek wordt deze problematiek uitgelegd. Ik zal het voorbeeld uit het boek (of althans hoe ik het me herinner)

blijven liggen terwijl ik me volprop met bier en chips en op m'n gemak naar mijne koers kan kijken verdomme!" Tja, dan weet Meneertje Kuddebeest het natuurlijk wel.

En zo zit je dan met de moderne mens opgescheept: de belangrijkste massa heeft het gevoel dat het leven maar geregeld moet worden door iets dat buiten hen staat en waar zij bij voorkeur zo weinig mogelijk vat op hebben, terwijl een handvol naïve idealisten wanhopig pogingen doen om toch nog te redden wat er te redden valt. Ze worden geminacht, gewantrouwd en uitgelachen door de rest omdat ze hun tijd zinloos zouden doorbrengen met het vechten voor een verloren zaak. Marginale partycrashers. Terwijl die rest niet lijkt te beseffen dat het wel eens dankzij die zielige enkelingen zou kunnen zijn, dat ondanks alles de wereld een beetje overleeft. Maar ja, wat van de norm afwijkt...

Maar pas op! De mensen willen wel dat er iets verandert hoor, er moet wel degelijk iets gedaan worden aan al die rotzooi! Maar als ze dan horen dat ze wel zelf iets zullen moeten opofferen, of dat ze zelfs maar een zekere inspanning in de schaal zullen moeten werpen, dan is het plots allemaal niet zo belangrijk meer. Dan is die persoonlijke warmte en die deken van comfort toch weeral ineens een veel grotere prioriteit dan de rest van de wereld.

Maar er is geen tijd meer om in je warme bedje te blijven liggen. De wereld is ziek, dood- en doodziek. Maar we kunnen haar nog genezen, als we verdomme maken dat we er aan beginnen. Het is nog niet te laat, maar het is wel dringend tijd. Je kan je niet langer permitteren om een ander het vuile werk te laten doen want de straat is niet

Brief Aan Zwaan

Lieve Zwaan,

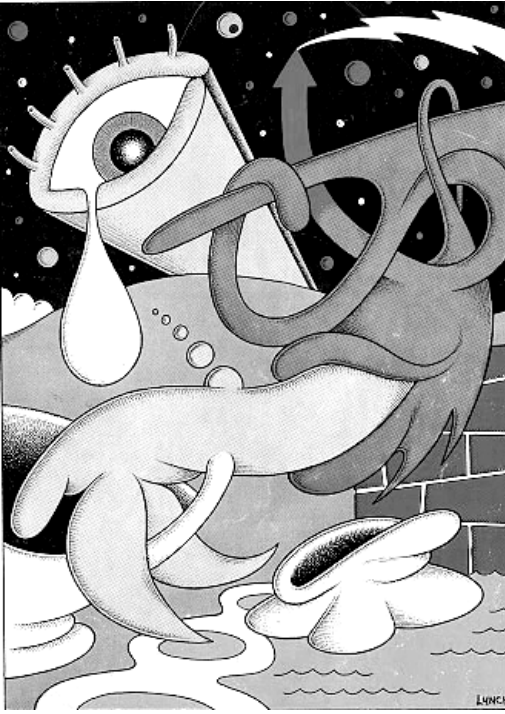
Turend naar de skyline van ruwe betonblokken, tekent een penceel in mijn op hol gebrachte hoofd een geheel nieuw ontwerp van deze werkelijkheid: in de nevels van de schemerende ochtendzon verwordt het decor van achter mijn kamervenster tot een abstract tafereel waarin alles lijkt te zweven. In deze werkelijkheid zou je er zelf aan geloven dat je de kubussen en de rechthoeken van de conventionele wolkenkrabbers, die zich volgens de wijzers van de klok routeren, werkelijk kunt waarnemen. In een flits van enkele secondes was ik weer met mijn hielen op de grond. 'De dagtaak voor vandaag luidt....' roept mijn schelle stem door de luidspreker, 'tromgerommel en trompetgeschal' denk ik stilletjes, terwijl ik mijn zinnen verzette op de zinnen van de paperback van 'hysterische parasieten in het brein'. En daar bleven mijn ogen even onbeweeglijk naar staren, terwijl mijn oren begonnen te suizen gelijk de klank van vibraties van cimbalen.

Zwanelief, mijn gebaal zal niet klinken als geweeklaag maar wel als een recitatief waarin ik de benauwende en laconieke situatie van mijn woonst tracht te beschrijven.

Ik woon namelijk tussen het soort dat onderaan drie kraters heeft, waarvan algemeen aangenomen is dat de tweede krater zeer uitéénlopende vloeistoffen kan uitstorten. Fijnproevetjes spreken van een dipsausje waar geen enkele andere vloeistof aan kan tippen, sommige geologen van het vulkaniserend sap dat wel eens aan de basis van het ontstaan van de vulkanische uitbarsting kan liggen... Enfin, de meningen lopen volgens mij even uitéén als de diversiteit van gedragingen, dat dit aardig beestje kan hebben en waarvan ik er een aantal wens op te noemen. Ongelukkigerwijs, zijn dit niet de aangenaamste gedragingen. Het gaat immers over de wispelturigheden van mijn buurvrouwtjes, 'real chicks'. Ik hou van hen, omdat ik een enorm grote dierenliefhebber ben, bij deze dan ook een ode aan hun wezen. Mijn rechter buurvrouw heeft bloedrode lippen, amandelvormige ogen, gitszwart haar en uitstulpende heupen. 'Waw, prachtig' denk je verlamd wanneer je haar voor de eerste keer aankijkt. Voor de meeste bezoekers blijft het maar bij één enkele keer en als je het mij vraagt koesteren enkelen onder hen regelmatig het verlangen om eens met haar te verpozen, om

hun te verdiepen in het mysterie van haar wezen. Ben ik dan een bofkont? Ze zouden eens moeten weten welk terreur de ontmaskering van haar presence heeft veroorzaakt! Ik zal even uitleggen hoe zij langzaam van oosterse haremprinses lookalike veranderde in een dyoxinekip. Het begon allemaal bij enkele complimenten: 'ik hou van die kuiltjes in je kaak', aldus ik. Zij met hoge stem en nerveus ooggeknip: 'ja, t 'is typisch voor

mijn familie, wil je een foto van mijn mama zien?' 'Graag' zei ik en dacht 'waarom niet?' We nipten aan onze te hete thee en praatten over allerlei dingen, die niet van belang zijn. Haar fysieke aantrekking had me volledig in haar ban. Er stoorde me iets aan haar, maar ik kon niet precies benoemen wat. Pas na mezelf te bezondigen aan voyeurisme ontdekte ik dat mijn voor gevoel, dat ik bevestigd wou zien, bevestigd werd. Door de gaatjes de gaatjes in muur die mij van haar scheidt, kon ik haar zien. Ik zag haar meerdere keren voor bedtijd op hoge hakken in cirkels draaien tot ze er letterlijk van in zwijm viel, minstens vijf keer per dag in de spiegel turen, prevelen, waarna ze vervolgens iemand opbelde in de meest extreme gemoedstoestand, uiterst opgewonden of gedeprimeerd. Over al deze dingen vuurde ik haar vragen naar het hoofd, zoals 'alles oké met jou? Slecht geslapen? Dit bleek zonder vruchtbaar resultaat. Ze antwoordde steeds afwijkend. De maat was vol op het moment dat ze zelf bij de haren getrokken opmerkingen naar mij adresseerde als 'jij debiel stuk-vraag'. Toen ontketende er een koude oorlog tussen ons. Ik zei dat ik haar niet voortdurend door de muren zinnen wou horen tieren als 'je kent dat soort' (pejoratief? Jazeker, zwaan) en 'die is echt niet normaal' of andere stokpaardjes die door mijn oren als 'irritant en nietszeggend' worden gewaardeerd. Vervolgens gaf ze me de opmerking

'ach, jij bent van dat soort' en ze hield me in haar greep, terwijl ze me een schop op mijn achterste gaf.

Mijn linkerbuurvrouw, een goed gezette, niet op haar mondje gevallen huisvrouw die duidelijk de scepter in huis zwaait, riep me over laatst na dat ik nog wat ga beleven. Ze haalde haar veegborstel uit voor het uitdelen van een klap en zei me dat ik niet meer naar buiten mocht na zeven, omdat dan

de jagers hun kamertjes verlaten om op meisjesvlees te jagen. Zwanen-hartje, net als jou (hoogstwaarschijnlijk?) vond ik dit argument te weinig steekhoudend, dus sloop ik toch mijn huis uit. Oo wee, de sociale controle laat het nooit van zich afweten. Ik kwam haar tegen. Ze hield me een preek van goede zeden en lichtte me honderduit in over de verschrikkingen van de nacht, terwijl ik aan de wonderen van de avondval en de nachtelijke betovering dacht. Ik

fluisterde turend naar mijn tenen: 'van de mooie dingen des nachts heb jij beslist nog geen kaas gegeten.' Ik loog haar voor dat ik een cursus karaté had gevolgd voor gevorderden. Deze leugen echter aardde verkeerd. Ze verplichtte me te participeren aan een partijtje worstelen. Toen kreeg ik de stuipen op het lijf en rende ik in vogelvlucht naar huis. 'Laat haar maar zegen vieren, mij kent ze nog niet' snauwde ik tegen mijn voordeur. Het laatste voorval is werkelijk het orgelpunt van deze samenloop van omstandigheden en de reden waarvoor ik 'hysterische parasieten in het brein, zakboek' vandaag in één ruk uit moet hebben, want ik denk niet dat ik het nog langer verdraag, 't wordt echt een plaag.

Rescue me! Zwaantje! Zwaantje!!!!

Eline

Gedicht

Dieper de Grond in

Met het opkomen van de zon
Neemt het stadse gemier
Zijn infernale aanvang
Daarom gaan wij nu
Dieper dieper
De grond
In

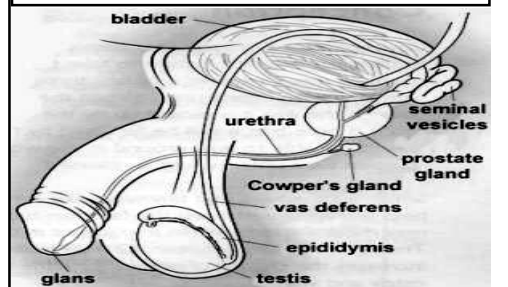
Vrienden van me kom mee
Laat alles alles achter
Dit is het niet waard
Ik weet een plek etc
Dieper dieper
De grond
In

Ontelbare generaties vóór ons
Bevochten de overmacht
Maar de vijand is flexibel
En maakte keer op keer
Nederlaag tot victorie
Snel de grond
In

Dat is waar wij zijn moeten
Broeders en zusters vluchten
Is de laatste verzetsvorm
Dus graaf graaf
De grond
Weg

Onder hun voeten en dan dieper
Nog dieper en weg van hier
Richting vredig slaapzwart
Van boomgaard en bergen
Gedompeld in zacht
Ontwakend
Licht

Metoikos

Ben Van Camp is even de weg kwijt. Help jij hem veilig terug naar zijn bestemming?

KATHOLIEKE UNIVERSITEIT
LEUVEN

Dit verhaal speelt zich af in de objectieve wereld. Dat betekent dat er geen vriendschap noch liefde in zal voorkomen. Evenmin zullen er mensen in voorkomen. Mocht u bij het verder lezen de indruk krijgen dat het tegengestelde waar is, dan vergist u zich... Want als u aandachtig leest zal u merken dat de wezens in dit verhaal verre van menselijk zijn.

Dit verhaal speelt zich af in de objectieve wereld. Dat betekent dat er geen verleden, noch heden, noch toekomst aan te pas zal komen. Mocht u bij het verder lezen de indruk krijgen dat het tegengestelde waar is, dan moet u dringend uw hoofd laten nakijken. Dan moet u dringend een kogel door uw hoofd schieten, want dan is er geen hoop meer voor u.

Dit verhaal speelt zich af in de objectieve wereld... Vanaf nu moeten we aandachtig worden... onze protagonist wordt wakker. Het is een meisje en we willen haar op haar eigen tempo laten opstaan, laten snoezen in het zonlicht dat langs het raam over haar bed valt. Maar daar is nu geen tijd voor. Want wanneer we zeggen dat ze op haar eigen tempo mag opstaan, wil dat zeggen dat ze op *mijn* tempo moet opstaan. Begrijpt u wat ik zeg? Ze moet godverdomme maken dat ze uit haar stinkend nest gekropen is! Hup, één, twee, één, twee! Ziezo, ze staat overeind, enigszins wankelend, maar overeind. Doet dat gordijn toch dicht, meisje! Ik kan 's morgens geen zonlicht verdragen. ...Dank u wel, schat. Leun maar wat tegen de kast.

Nu moet ik even nadenken. Ik weet eigenlijk niet meteen waar we verder met haar zoal heen kunnen... Voorlopig ga ik even in de zetel naast het bed zitten. Met twee vingers licht ik het gordijn omhoog, laat mijn hoofd wat zakken en zie dat het buiten mooi weer is, maar dan zonder zon. Dat heb ik mooi opgelost. Na een korte dwaling keren mijn gedachten terug naar de kamer. Ze staat zich op twee meter van me aan te kleden voor de spiegel. Ik bedenk ineens dat ik heel veel zin heb om haar te besluipen en in haar oor te schreeuwen dat dit verhaal zich in de objectieve wereld afspeelt, maar daar is geen tijd meer voor. Ons verhaal staat op het punt echt te beginnen.

Sonja is veertien jaar en leeft bij haar ouders in een kleinburgerlijk gehucht. Ze is enig kind: verwend kind. Net zoals vele kinderen van haar generatie volgen haar ouders geen duidelijk omschreven opvoedingsplan. Het enige wat ze weten is hoe het *niet* moet. Een generatie kinderen die buiten het gezinsleven, de sportclub en de vriendenkring volstrekt wereldvreemd is, is hiervan het gevolg geweest. Het is een generatie weekdieren. Het enige engagement dat je van hen kan verwachten, is de pathetische strijd om dierenrechten. Maar genoeg hierover. We moeten voortmaken, want ondertussen is er reeds van alles gebeurd.

Sonja zit aan de keukentafel te ontbijten. Tegenover haar zit haar vader, met een arm op tafel, volslagen futloos voor zich uit te staren. Hij vraagt zich af wie die persoon is die daar voor hem zit. Hij kijkt naar haar dom gezicht, dat blij en vol verwachting voor de komende dag het ontbijt opslokt. Hij heeft van zijn vrouw gehoord dat ze misschien verliefd is. Wat kan hem dat verdommen? ...Alhoewel, misschien gaat ze dan vroegtijdig het huis uit om bij haar lief te wonen. Ja, hier is iets dat het opvolgen waard is. Hij bracht zijn gezicht in de plooi en vroeg: "Je bent zo goed gehumeurd. Ben je soms verliefd, meisje van me?" Ze bloosde als een salami. "O ja, lieve pappa, ik ben zo verliefd," riep ze hartstochtelijk. Even keek ze hem vertederd aan, met een blik vol dankbaarheid, alsof hij het was waarop ze verliefd was. Hij voelde zich kotsmisselijk worden. Het is gevaarlijk voor een vader om zo vertrouwd met zijn dochters om te gaan. Omdat hij niets anders kon bedenken, stond hij bruusk recht en stapte haastig de keuken uit.

"En bovendien," dacht hij, "nu is ze lief als een poes, maar als ze weer wat nodig heeft en we geven niet toe, dan maakt ze ons kapot." Wat haatte hij dat mens. En het moet gezegd, de vader had gelijk. Ze was een smerig kreng. Ze had er een gewoonte van gemaakt om, als ze niet toegaven aan haar grillen, te dreigen met zelfmoord. Dan rende ze de trappen op naar haar slaapkamer en schreeuwde: "Het is ermee gedaan!" Haar ouders waren er alle twee van op de hoogte dat zij een stevig koord op haar slaapkamer bewaarde. Dat is ook niet verwonderlijk, want ze deed niet eens de moeite het te verbergen. Haar moeder had het eens

gevonden toen Sonja naar school was. Het lag op haar opengeslagen dagboek, waarin in koeien van letters geschreven stond: "Nu heb ik mij eindelijk een koord aangeschaft en het kan mij niet schelen als mama het vind want dan haal ik gewoon een nieuw." De moeder had haar schouders opgehaald en alles laten liggen zoals ze het gevonden had.

Sonja zit nog steeds in de keuken en we vragen ons af of er in dit verhaal eigenlijk nog wat zal gebeuren. Kan ik er wat aan doen? Zie dat stom wicht daar nu zitten! ...Wacht eens even, ik weet er wat op! ...Kijk aandachtig naar Sonja, hoe zij met een elleboog op tafel, de hand onder de kin, door het raam naar buiten staart. Kijk naar haar ogen. Haar oogleden knippen nauwelijks en die slaapkorstjes in de hoeken... Kijk hoe ze zachtjes op haar lippen bijt. Aanschouw het ochtendlicht dat Sonja in zijn breekbaar schijnsel bergt. En kijk nu, hoe zij plotseling van haar stoel dondert, hoe zij na een fractie van een seconde onder de tafel ligt te kronkelen, met een smoel vol bloed en een tand die los in haar mond zit. ...Wat is hier gebeurd? Wel, beste lezer, is dat niet

wat u wilde? Ik heb haar om u te plezieren van haar stoel geduwd en keihard met haar kop tegen de grond geslagen. Zie ze daar nu liggen, de stomme koe! Ha, ha, ha! ...Wat zegt u? ...O, u kan hier helemaal niet om lachen? ...Ja, dat begrijp ik volledig... Maar weet u wat? Laat mij even dit scenario afmaken en dan bedenk ik wel wat anders voor u.

Ha, ha, ha! Zie die achterlijke trut daar nu liggen! Met haar krijsende smoel vol kapotte tanden, ha, ha, ha! Ze wil recht komen, maar knalt dan met haar kop tegen de tafel, ha, ha, ha, ha. ...Ho, ho, ... Ha, ha, ha! De vader komt verschrikt de keuken binnengestormd en begint een vreemd dans te maken op de tafel. ...Hij is al even debiel als zijn dochter! Nu springt hij door het venster, maakt in zijn vlucht een sierlijke salto en belandt een verdiep lager in de glascontainer. Even later stort gans het huis in en iedereen is dood... ha, ha, ha! Beste lezer, ik kom niet meer bij van het lachen! ...Ha, ha, ha! Heeft u dat gezien, hoe die debielen aan hun einde zijn gekomen... HA, ha, ha! ...Wat? ... O, ja... Ja, u heeft gelijk...

Sonja zit in haar kamer, met de handen in haar schoot. Ze is volledig in de war. Een enorme druk vormt zich achteraan haar hoofd. Het is alsof haar kamer zijn perspectief verliest. Het is alsof de deuren ondersteboven, binnenstebuiten staan, alsof de kelder op de zolder zit.... Ondertussen lig ik plat op mijn buik, in het donker onder haar bed, met gesloten ogen. ...Ik ben bezig de objectieve wereld te scheppen. ...Sonja leunt in het raamkozijn, droomt over een pony die ze net op TV heeft gezien. Haar gedachten lopen tamelijk stroef. De pony blijft maar aandacht vragen. Ze draait zich om en kruist haar armen. Tussen haar wenkbrauwen groeit een fronsje. Ze legt de hand op haar mond en kijkt in de verte. Nu is het voor haarzelf duidelijk geworden: ze heeft een pony nodig.

Beneden zitten de ouders elk in hun zetel. Doelwit van de buis die voor hen op de kast staat, van het bulderend kanon dat hun hersens aan flarden schiet. Het wild schakerend licht reflecteerde op hun apathische gezichten, in hun zwaar vermoeide ogen. Ze laten het allemaal over zich heen komen. Zonder het van elkaar te weten, denken ze terug aan de tijd dat ze pas samen waren, toen Sonja nog ongeboren was... Sonja komt stilletjes het salon binnen. Op het moment dat ze beseffen dat ze niet meer alleen zijn, horen ze haar stem: "Mama, Papa..." Ze draaien hun hoofd. Bij de aanblik van hun ogen begint Sonja toch wat te aarzelen. "Ik.... Ik wil een pony." De vader kijkt terstond strak voor zich uit. Er vormen zich zeetdruppels op zijn voorhoofd. Met bevende stem zegt hij: "Een pony?Wij weten niet wat dat is! ...Nietwaar, schat?!" Maar Sonja kent die strategie. Ze wordt er helemaal pissig van. Alsof ze niets

gehoord heeft, gaat ze in het midden van het salon staan. Minachtend kijkt ze neer op de mensen die haar verwekt hebben. "Jullie maken mij ongelukkig." Zegt ze plots. "Jullie zijn mij altijd tekortgeschoten!" Nu is het echter de moeder die rechtstaat. Ze verzamelt al haar moed en zegt: "Het ...Het is genoeg geweest... Je krijgt niets meer..." Sonja nadert haar moeder en kijkt haar diep in de ogen. "Wat zeg je daar?" De vrouw perst angstig haar gezicht samen, blijft zwijgen. Langdurig blijven ze alletwee zo staan. Plotseling beseft Sonja dat het niet zal lukken. Ze zijn opstandig geworden... Maar daar weet zij wel raad mee! "Ik begrijp het," zegt ze op een beheerste toon. Ondertussen stapt Sonja het salon uit, naar de trap. Wanneer ze haar voet op de eerste trede gezet heeft, schreeuwt ze: "Als het zo zit, dan is het ermee gedaan!!!" Ze stormt woedend de trappen op. ...Even is het weer stil. De ouders zijn enigszins opgelucht, maar weten wat er nu te komen staat. Het is immers niet de eerste keer dat ze dit scenario moeten doormaken. Nu zal Sonja op haar stoel gaan staan met de koord rond haar nek. En inderdaad: er klinkt boven gestommel. Normaal gezien moet nu één van hen naar boven gaan. Iemand hoort te gaan kijken hoe het met haar is. Iemand moet haar kamer binnenkomen en Sonja tegen zich aan drukken. Vervolgens zal Sonja hartstochtelijk beginnen wenen. Het moet een intiem moment zijn, zodat beiden elkaar kunnen vergeven. Tenslotte zal ze haar pony krijgen.

De moeder is terug in de zetel gaan zitten. Ze kijkt afwachting naar de vader, maar hij ontwijkt haar blik. Er komt geen geluid meer van boven...

In de slaapkamer staat Sonja opgefokt op een stoel. Haar ogen kijken ongeduldig naar de deur, langs waar elk moment één van haar ouders kan binnenkomen. Haar handen houden de strop stevig omklemd. Waar blijven ze toch? In afwachting begint ze de lus steviger aan te spannen. Ze kan in de spiegel zien dat haar gezicht roder wordt. Ze trekt de koord nu zo hard aan dat ze het vanbinnen in haar keel kan voelen. Ze zullen zien dat het menens is!

De ouders, de stommige debielen in hun mottige zetel, weten nog steeds niet wat ze moeten doen. Op het ogenblik dat de vader begint te overwegen om toch maar op te staan, laat het plafond gestommel en hard gebonk horen. Ze leeft nog, uiteindelijk, denkt de vader. Hij blijft dan tenslotte gewoon zitten.

Sonja, buiten zichzelf van woede, staat haast te springen op haar stoel. Het is ongelooflijk! Die stomme vetzakken komen gewoon niet opdagen! Uitzinnig begint ze aan de strop te rukken tot hij over haar hoofd gekomen is. Ze springt van de stoel en breekt zo haast haar nek, zwaait de deur open en gaat in het trapgat staan om naar beneden te kijken. Haar nagels barsten op de leuning, zo hard dat ze erin knijpt. "Hé, stomme vetzakken!!" brult ze omlaag, maar er komt niet de minste reactie. ...Het is alsof er een geweldige energie in haar lichaam losbarst, alsof er een tweede lichaam in haar groeit dat groter als zijzelf wordt. In haar oren klinkt gefluit, rode, wazige vlekken verschijnen in haar blikveld. Terwijl ze door haar benen zakt, barst de kracht uit haar keel in een afgrijselijk geloei als van een dier dat vermoord wordt.

Mama en papa zitten aan hun zetel gekluisterd. Het geluid was door merg en been gedrongen. Ze durven elkaar niet meer aan te kijken.

Uitgeput en dronken van woede wankelt Sonja haar kamer binnen. Tranen stromen over haar wangen. Ze kan niet meer nadenken. Moeizaam klimt ze op de stoel en doet de strop weer om haar hals.

De vader, badend in het zweet, zet de TV wat harder. Ook beneden valt er niet meer na te denken. Er klinkt opnieuw wat gebonk en gestommel, maar ze horen het niet echt meer. Het kanon buldert.

Dit verhaal speelt zich af in de objectieve wereld. Dat betekent er geen uitgangen zijn, omdat geen enkele sleutel nog past. Sonja ziet zichzelf soms in de spiegel. Haar oogbollen slaan voortdurend achterover. De koord kraakt. Terwijl ze gewoon wilde stommelen met de stoel, om de aandacht te trekken, uit laatste wanhoop, heeft ze de stoel omver doen vallen. Ik voel aan haar halsslagader. Die is dood... Ik maak het touw los van de haak in het plafond en laat haar op de grond vallen. Ziezo, nu is er plaats voor de spiegel zodat ik mijn haar kan kammen.

Gabriel Zamora Moreno

De Moeial
Maandelijks studententijdschrift van de VUB in samenwerking met het Brussels Studentengenootschap, Studiekring Vrij Onderzoek en Dienst Cultuur. Ons redactielokaal is gelegen naast het KulturKaffee.

Elke donderdag om 20 u is er redactievergadering. Iedereen is welkom!

Pleinlaan 2, 1050 Brussel
tel: 02/629.23.38
fax: 02/629.23.37

Verantwoordelijke Uitgever
Bram Langmans

Coördinator
Bram Langmans

Vice-coördinator
Zacariya Marchouch

Secretaris
Dieter Vandebroek

Penningmeester
Ruben Brabers

Lay-out
Bram, Gabriël

Redactieleden
Pieter Vissers, Ruben Brabers, Zacariya Marchouch, Bram Langmans, Dieter Vandebroek, Rob Werkers, Gabriël Zamora Moreno, Laetitia van der Vennet, Bilal Benyaich, Joris Delpoorte, Thomas Martin, Ben Van Overmeire, Michaël Pleumeekers

Illustraties
Michaël Pleumeekers, Bram Langmans

Achterflap
Michaël Pleumeekers

Redactiemedewerkers
Maarten D., Maarten B., Nils S., Eline, Jonas, Lisa, Martin Van Ganshoren

Abonnementen
Stortenop rek.nr.001-1386975-48 met melding abo

Gewoon abo: 8,25 euro
Steunabo: 24,79 euro

oplage: 1500 ex.

De redactie is *niet* verantwoordelijk voor publicaties van het BSG, V.O., Dienst Cultuur, lezersbrieven, opiniebijdragen en standpunten.

WIE SCHRIJFT MAG BLIJVEN

Liggen bij u nog enkele teksten onder het stof? Of hebt u geen weet met uw schrijfwoede? Gedichten, proza, foto's in overvloed?

Misschien wil je wel schrijven over verschillende activiteiten, het politieke reilen en zeilen aan de VUB, de Sociale Raad of de Raad van Bestuur? Doen onze studentenvertegenwoordigers het wel goed? Misschien wil je hen wel prangende vragen stellen? Of is Vlaanderen, België en Europa meer je ding?

Kom gerust eens langs of neem contact op met de redactie (moelial@vub.ac.be). De pagina's van De Moeial staan open voor iedereen!

Het Publiek Wil Ook Wel Wat...

De Lezersbrievenrubriek

Harvard WorldMUN 2005 Verslag van VUBMUN-delegatie

Aloha lads & lassies,

vooreer aan het eigenlijke verslag te beginnen, eerst een klein stukje uitleg over Harvard WorldMUN; wat is het, wie zit erachter & wat drijft hen? *kuch* wereldheerschappij! *kuch*

Harvard WorldMUN staat voor Harvard World Model United Nations. 'United Nations', zoals in de VN & 'Model' zoals in simulatie. Een conferentie dus waarbij studenten van over de hele wereld bijeenkomen om samen een sessie van de verschillende organen van de Verenigde Naties te simuleren. De organisatie is steeds in handen van een team studenten van Harvard University (hence het voorvoegsel 'Harvard'), samen met een team studenten van de universiteit van de gaststad. In 1992 vond een eerste WorldMUN - conferentie plaats in Miedzyzdroje, Polen. Jaarlijks werd een nieuwe conferentie op poten gezet - de 7de editie in 1998 zelfs in ons eigenste Brussel met het Vesalius College van de VUB als gastuniversiteit en ongeveer 300 deelnemers wat uiteindelijk culmineerde in de 14de editie die dit jaar gehouden werd in Edinburgh, Schotland in samenspraak met de Edinburgh University & waar 1250 studenten uit ongeveer 120 verschillende universiteiten en colleges verspreid over de 6 continenten aan deelnamen. Er bleken delegaties te zijn uit Libanon, Griekenland, Turkije, China, Taiwan, Australië, Pakistan, India, Venezuela, Slovenië, etc.. De aandachtige lezer zal waarschijnlijk reeds opmerken dat dit een ideale gelegenheid is om studenten uit landen die een niet al te beste relatie met elkaar hebben (om het eufemistisch te stellen) met elkaar in contact te brengen (denk bijvoorbeeld aan Griekenland/Turkije, China/Taiwan, Pakistan/India, etc..). Elke delegatie krijgt 1 of meer landen toegewezen, die het dan zo goed mogelijk dient te vertegenwoordigen gedurende de loop van de conferentie en meer bepaald tijdens de comitésessies waar vooraf bepaalde onderwerpen worden behandeld (zoals bijv. de status van de Gaza-strook na de Israëliëse terugtrekking).

Natuurlijk is het niet all work and no play (that would make Jack, euhm.. us dull boys..), elke avond zijn er 'social events' voorzien gedurende dewelke er naar hartelust kan verbroederd worden.

Na deze inleidende beschouwingen, nu iets over VUBMUN zelve en hoe het uiteindelijk tot de deelname aan dit gebeuren van een VUB-delegatie is gekomen. In het voor eeuwig in onze hoofden gegrifte jaar 2002 namen twee VUB-studenten (Roel Janssens & Axel Barrett) als individuele deelnemers deel aan de WorldMUN-conferentie die toen in Bello Horizonte, Brazilië georganiseerd werd. Het daaropvolgende jaar verzamelden ze in hun nog nazinderende enthousiasme een echte VUB-delegatie, waardoor een 20 VUB-studenten uit de faculteiten ESP & Rechtsgeleerdheid naar Heidelberg, Duitsland trokken & er twee Diplomacy Awards uitgereikt kregen. Het daaropvolgende jaar verscheepten 18 studenten naar Sharm El Sheik, Egypte en sleepten er 3 Diplomacy Awards uit de brand. Dit academiejaar werd - surprise! - wederom een delegatie geselecteerd van 21 studenten onder het leiderschap van Yeliz Karaca & Sarah Dawoud en kreeg het officiële karakter van VUBMUN iets meer vorm (er is ondermeer een VUBMUN-sectie op de VUB-website gekomen [<http://www.vub.ac.be/vubmun>] en officiële statuten worden opgesteld).

Op welke wijze werd de meest recente delegatie nu gevormd & voorbereid? Allereerst werd een mail gestuurd naar de studenten van de faculteiten ESP & Rechten en het gebeuren voorgesteld tijdens enkele lessen, waarna een selectiesessie werd gehouden. Middels een heuse selectiecommissie bestaande uit professoren Internationaal & Europees recht (o.a. professoren Coppeters, Franckx, Geeraerts & Joris) werd de taalvaardigheid (Engels is de voertaal van de conferentie) en kennis over de vooraf gekozen onderwerpen van de kandidaten nader onderzocht. Uiteindelijk werden dan 21 studenten geselecteerd. Wekelijks zijn dan bijeenkomsten gehouden tijdens dewelke de procedurele werking van de comités toegelicht werd, het retorisch talent van de delegatieleden bijgeschaafd, praktische zaken overlegd (transport van en naar Edinburgh, verblijf in Edinburgh, benefietactiviteiten - zoals het organiseren van een fuif in café Neon te Zaventem, het meterschap door Goede Liekens, etc..) & tevens - quasi het belangrijkste - sponsors bijeengezocht om het hele gebeuren te financieren en dus te kunnen laten doorgaan [dank aan alle sponsors overigens die kunnen gevonden worden op http://www.vub.ac.be/vubmun/mambo/index.php?option=com_content&task=view&id=62&Itemid=82]. Uiteindelijk werd beslist om met Superfast Ferries te ontschepen naar Rosyth (en van daar dan een busrit van een half uurtje naar Edinburgh). Als accommodatie werd gekozen voor de studentenhuizen van de Edinburgh University, op ongeveer een half uurtje stappen van de conferentielocaties.

Zondag 27 maart staken we dan van wal in Zeebrugge & na zo'n 16 uren over de wilde baren gedobberd te hebben (met het navenante aantal zeezieke slachtoffers onder de delegatie) doemde de imposante Schotse kust op. Na ons genesteld te hebben in onze slaapverblijven was het tijd om maandagavond naar de openingsceremonie en het daaropvolgende Global Village te gaan. De openingsceremonie, die af en toe onderbroken werd voor live doedelzakmuziek (Scotland The Brave uit de pijpen van doedelzakken horen weerklinken bezorgt iedereen kippenvel), ging gepaard met de nodige speeches van ondermeer de secretaris-generaal van het Harvard team, de rector van de Edinburgh University en tevens ook de 'Father van het House of Commons' (of langst dienend lid ervan) en de vertegenwoordiger van het Verenigd Koninkrijk bij de VN. Na deze openingsceremonie brak dan eindelijk het Global Village aan: zo'n beetje te omschrijven als een food-fair waar elke delegatie typische gerechten, drank & promotiemateriaal van zijn land (of toegewezen land) voorziet. De Raki, Ouzo, Whisky, Schnaps, Wodka, Cerveza en uiteraard het Belgische bier werden zeer gesmaakt en dit alles resulteerde zelfs in het vroegtijdig afsluiten van het gebeuren omdat een bepaalde deelnemer het brandalarm in werking stelde..

De volgende morgen begonnen de eigenlijke sessies (telkens van 9u tot 12u30, waarna hervat werd om 14u30 om dan te eindigen rond 17u30), tijdens dewelke er bij momenten op het scherp van de snede gediscussieerd werd, maar toch telkens gezocht werd naar het allesomvattende compromis.

Om wat stoom af te blazen werden elke avond social events voorzien waaronder een Ghost Tour, een Pub Crawl, een Diplomats' Soiree en een City Night Club-avond (in de prestigieuze City club, die het toneel was van de MTV Music Awards After Party van 2003 en waar o.a. dj's David Morales en the Ministry of Sound kind aan huis zijn). Voor men het goed en wel beseft, brak reeds het ochtendgloren van vrijdag 1 april aan en diende het gebeuren alweer afgesloten te worden.. De sluitingsceremonie bevatte wederom een aantal speeches -waaronder vooral de speech van de Amerikaanse consul voor Edinburgh opviel. Niet alleen presteerde ze het om de Amerikaanse deelnemers eerst aan te spreken (en onderwijl de Europeanen te schofferen voor hun losbandigheid), een frontale aanval op de VN volgde met de gebruikelijke verwijten dat de VS teveel moet betalen aan de VN (terwijl de EU samen meer betaald) en dan ook nog moet rekening houden met de mening van de andere VN-leden wat de besteding van die gelden betreft (tiens, democratie nu niet van tel? En ook eventjes vergeten dat de VS veto-power heeft in de Veiligheidsraad). Als afsluiter klonk er de "positieve" noot dat het Verenigd Koninkrijk en eigenlijk ook de rest van Europa de VS kon helpen door de standpunten van de VS te "vertalen" naar de rest van de wereld toe.. Vreemd genoeg volgde geen overweldigend applaus na de speech. Maar over naar vrolijkere zaken: de uitreiking van de Diplomacy Awards stond ook op het programma! 3 VUBMUN-delegatieleden kregen deze eer toebedeeld: Nathalie De Nul (vertegenwoordigde Cameroen in de World Health Organisation), Ine Declerck (vertegenwoordigde België in het Legal Committee) & Wendy De Bondt (zetelde in het Unesco World Heritage Committee alwaar ze het oude stadscentrum van Antwerpen op de Werelderfgoedlijst liet plaatsen). Naast deze 3 Diplomacy Awards was er ook een eervolle vermelding voor Yeliz Karaca, wegens haar standvastigheid in het licht van bijwijlen zéér hevige debatten (ze verdedigde de VS in de World Trade Organisation, nvdr). Hiermee viel het doek over WorldMUN 2005, maar voor alle geïnteresseerden, volgend jaar zal zeker opnieuw een VUBMUN-delegatie afgevaardigd worden en de grootste kanshebber qua gastland lijkt Venezuela (!) te zijn! Duik alvast in de resoluties..

Jaja, liefste favoriete lezere. Dat was dan de derde editie van onze jonge en gestadig groeiende lezersrubriek. Ik weet niet wat u er van vindt maar tranen schieten mij in de ogen. Ja de ontroering grijpt me als het ware bij de keel als ik zo toekijk hoe die jonge rubriek zijn eerste stapjes zet in de wereld van antikerikale gedachten, mooi gelul over kunst en het nationalisme, etc... En zo besluiten wij niet alleen de lezersrubriek maar eigenlijk ook deze editie van De Moeial. En dus tevens de laatste Moeial van dit jaar! Want ook wij, liefste, zien ons noodzaak om deze werkzaamheden te staken alsmede onze volle aandacht te richten op de komende 'rite de passage'. Of dacht u dat wij echt helemaal niets te doen hadden misschien? Neen, het jaar was weer leerrijk en de moeials talrijk, maar met spijt in het hart laten wij nu langzaam het besef tot ons komen dat er ons nog slechts de achterflap rest. En aangezien we die waarschijnlijk toch al in het begin hebben gelezen, zal daar ook niet echt meer een verrassing aan te treffen zijn zeker? Maar niet getreurd: volgend jaar zijn we er alweer met allerlei gekanker, gezeik en ander literair macho-gedrag zodat u weer elke maand zal kunnen uitkijken naar de verstrooiing en de frustraties waarmee dit blad u opscheept. Vergeet vooral niet dat wij hier zelfs staan te wachten op uw artikels, lezersbrieven en andere inspiraties. mail ons of kom gewoon bij de redactie, wat een gezellige boel is het hier toch! Wij vergaderen elke woensdag om 20u te Triomflaan 62, mail ons: moeial@vub.ac.be.

Vrij Zinnige Bedenkingen

Wij hebben de gewoonte om met het geloof te spotten. Onze dopen, liederen en andere tradities tonen dit meer dan genoeg aan. Wanneer de kerk uitspraken maakt, zijn wij - de vrijzinnige kamp - de eersten om die kritisch te analyseren. Zegt de kerk iets goeds - neem bv., een oproep tot vrede - dan hebben we daar niet veel kritiek bij, behalve dat ze dat steeds doet op theologische gronden en er altijd gods genade en dergelijke bijhaalt. Zegt ze iets verkeerd - bv., haar standpunten omtrent abortus, de strijd tegen AIDS - dan viert onze verlichtende kritiek hoogtij. Dit is natuurlijk enkel te wijten aan het feit dat de kerkelijke autoriteiten (vaak ouderwets en conservatief zijn en dus bij dergelijke discussies hun jonger en progressiever publiek verliezen ten voordele van de vrijzinnige kamp.

Het stilaan verdwijnen van de invloed van de kerk in de hedendaagse samenleving is voor de vrijzinnigheid zeker en vast een positieve zaak. Dit betekent niet dat het individu geen religieus geloof mag hebben of die samen met mede-gelovigen niet mag uitoefenen. Het betekent slechts dat in de publieke sfeer van de samenleving er geen beslissingen worden genomen, geen acties worden gevoerd en geen verboden en verplichtingen uitgevaardigd omwille van een of andere godsdienstige geloofsovertuiging. Ik zeg wel godsdienstige overtuigingen, daar we allemaal volgepropt zijn met overtuigingen aller soorten. Een politiek ideaal is ook een overtuiging, maar van de wereldlijke of materialistische soort. Deze zijn wel toegelaten in de openbare sfeer omdat, hoewel ze soms spirituele of religieuze tendensen kunnen vertonen - zoals de geobsedeerde marxisten die steeds Marx blijven citeren alsof hij een onfeilbare bron was -, de wortels van hun ideeën en praktijk in de waarneming en ervaring van deze wereld genesteld zijn. Hun verkeerde, soms storende, stellingen - natuurlijk hangt dit af van welk standpunt men zelf inneemt - kunnen nog steeds weerlegd worden of op z'n minst kan er over gediscussieerd worden op basis van de ons omringende wereld. Dit kan niet met geloofsartikelen, juist omdat men daarvoor het geloof moeten hebben om ze te willen, of zelfs, kunnen begrijpen. Het zijn zaken die niet tot deze wereld behoren en kunnen dus ook niet op basis van waarneming en ervaring besproken worden.

Nu is de paus dood. Men zou denken dat deze gebeurtenis zou bijdragen tot een kritisch ingestelde vrijzinnige samenleving. Een conservatieve kracht minder op deze planeet. Op individueel persoonlijk vlak is dat natuurlijk zeer spijtig dat er een persoon gestorven is, maar dat is nu eenmaal the way life goes. Dus op het persoonlijke vlak na, moet dat toch goed zijn, niet? Iedereen was immers al moppen aan het vertellen nog voor de paus stierf en toen het effectief gebeurde waren de mensen nog steeds aan het lachen.

Waren ze misschien aan het lachen als enige gezonde reactie op een niet te onderschatten gevaar? Want er is effectief weinig om over te lachen. Al weken voor zijn dood kregen we in de media constant nieuwsflitsen over de al dan niet goede toestand van de paus. Vanaf zijn dood was er in de media niets anders te bespeuren dan het verhaal van de paus, de laatste uren van de paus, de paus hier, de paus daar... Massa's mensen die overal ter wereld verzamelen voor een laatste eerbetoon aan de paus; Rome dat gewoonlijk al veel verkeer en ramptoerisme kent, ligt volledig plat door een zondevoel aan gelovigen die naar Sint-Pieters willen trekken om de dode paus te zien liggen. Tenslotte de grootste begrafenis ooit in de geschiedenis van de mens. De grove fouten en uitspraken die hij ooit maakte zijn in de doofpot beland en ziet men nu enkel de persoon die vanuit zijn raam riep dat de oorlog moest stoppen.

Overal op aarde wordt dus de paus eer aangedaan door autoriteiten van alle godsdiensten. Zelfs Hamas heeft dat gedaan. De drie rouwdagen dat Italië misschien nog voor begrijpelijke en praktische redenen heeft ingevoerd, werden ook door niet christelijke landen overgenomen. In India hebben ze dat zelf tot een volledige week uitgerokken. Overal ter wereld dus solidariteit met de paus en met de kerk. De gelovigen komen massaal op straat en voelen zich nauw met elkaar verbonden. De kerk heeft haar eerste martelaar van de 21ste eeuw. Politiek heeft ze nog veel invloed - want wat zijn al die eerbetoningen anders dan politieke zetten? Ondertussen zijn de kerkelijke autoriteiten een nieuwe figuur (en pion?) aan het kiezen om hun eeuwige machtsspelletje verder te zetten.

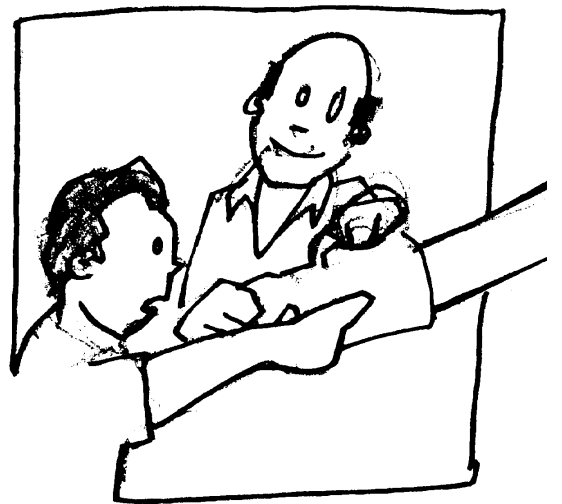
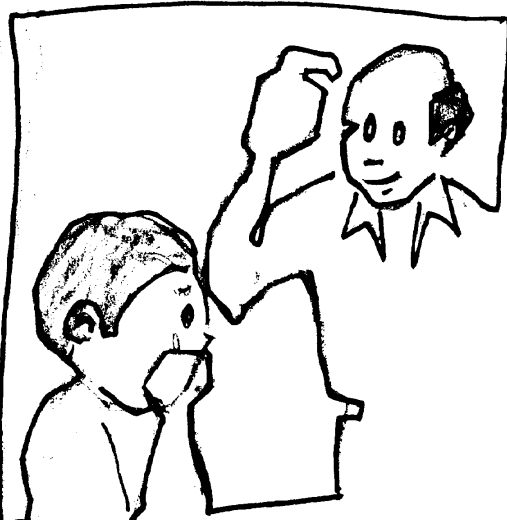
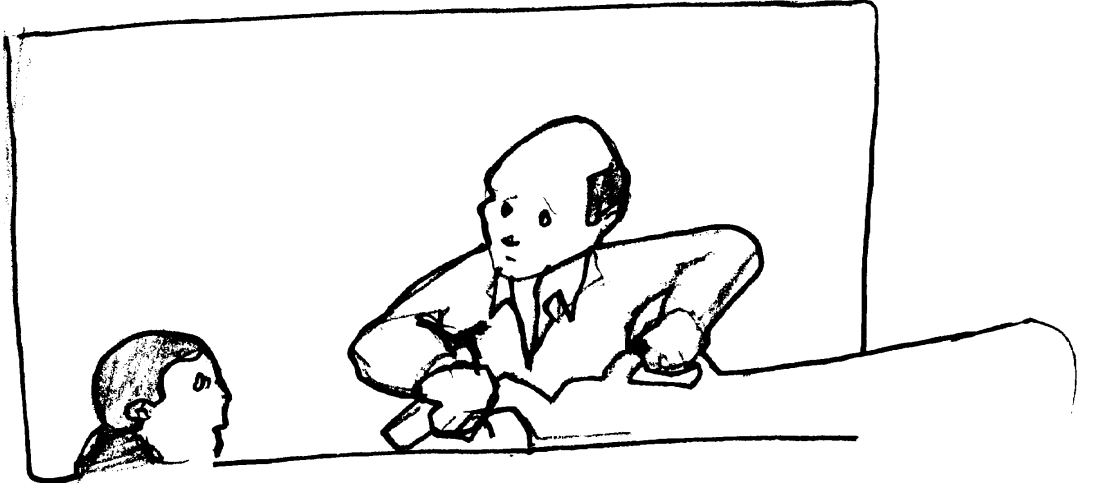
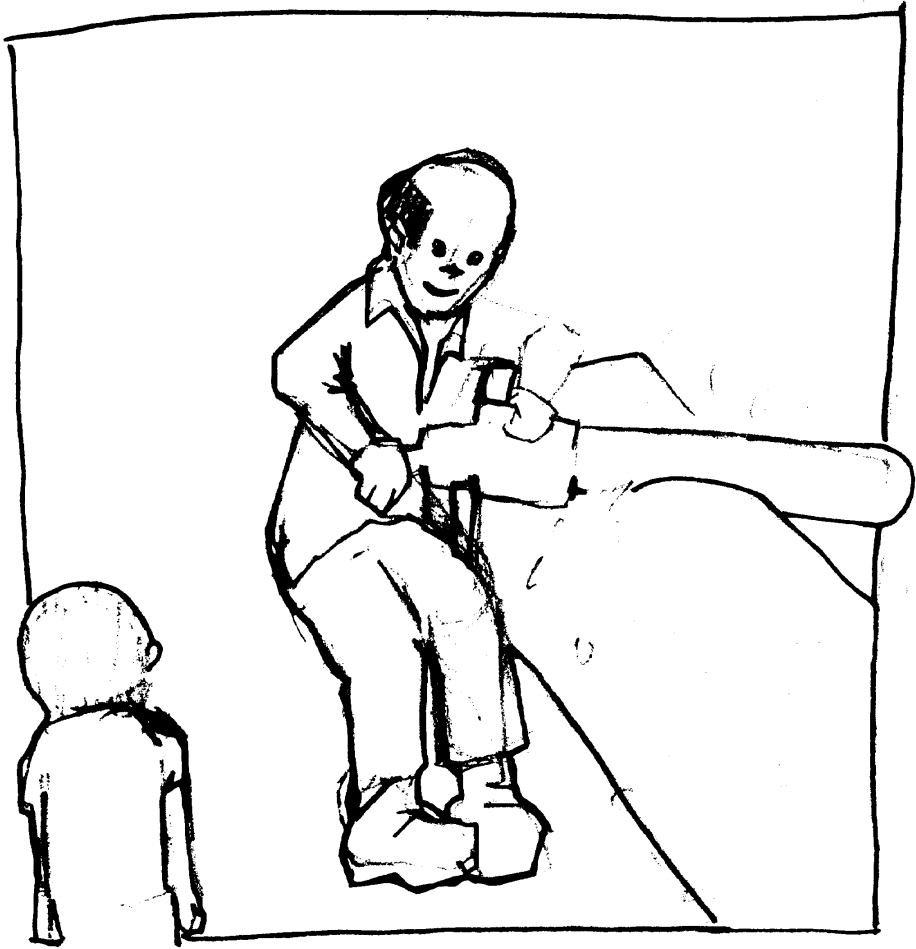
Wat doen? Kritisch zijn wordt nu niet geapprecieerd. "Laat die arme man toch met rust. Hij heeft fouten gemaakt: hij was ook maar mens, maar al bij al was hij een man van vrede.", hoor ik al zeggen. Het is altijd hetzelfde. De mensen staan er niet bij stil dat men een persoon niet te veel macht mag geven, omdat die ook maar een mens is en bijgevolg zijn fouten catastrofale gevolgen kunnen hebben. Zolang Jan met de klak een fout doet, gaat dat praktisch niemand aan en is er weinig leed. Echter, wanneer een man waar miljoenen naar luisteren iets zegt, kan dat erge, nefaste gevolgen hebben (en dit geldt niet alleen voor de paus...). Nu wordt dat allemaal vergeten en zijn miljoenen mensen bereid om een nieuwe figuur te verwelkomen die het niet veel beter zal doen. Lachen lijkt inderdaad de meest gezonde reactie.

Vrijzinnigheid viert op haar eentje...

À bas la calotte,

moeial@vub.ac.be

GEEFT 'EM NOG EEN KAWT!

Antwoord

